

Kommunfullmäktige
Redovisande dokument

Datum:
2023-03-21

Diarienummer:
KSN-2022-03342

Handläggare:
Maria Ahrgren och Eva-Lena Laier

Årsredovisning 2022

Uppsala kommunkoncern

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	3
Förvaltningsberättelse	5
Översikt av verksamhetens utveckling	5
Den kommunala koncernen	6
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	10
Händelser av väsentlig betydelse	21
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	24
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	26
Balanskravsresultat	29
Väsentliga personalförhållanden	30
Förväntad utveckling	36
Kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag	40
Ekonomisk översikt.....	78
Kommunkoncernens ekonomiska ställning	78
Balansomslutning och soliditet	86
Finansiell uppföljning.....	86
Investeringsredovisning.....	91
Resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter.....	94

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Kriserna i omvärlden avlöser varandra. Året 2022 har präglats av Rysslands angreppskrig mot Ukraina. Konsekvenserna av kriget är svåra att överblicka och Sverige har det sämsta säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Insatser för att stärka det civila försvaret har intensifierats och arbetet kommer att kräva stora resurser över tid. Höga elpriser och risk för effektbrist föranledde under hösten kommunen att inrätta ett el-kansli för stöd och samordning av insatser och för beredskap. Energikrisen har blottat svagheter i den svenska elförsörjningen. Trots ett utmanande läge har kommunen klarat sig bra ekonomiskt. Överskottet är välkommet då vi står inför stora investeringar samtidigt som vi befinner oss i en lågkonjunktur med hög inflation.

Men det är fortfarande lätt att vara stolt över Uppsala. Likt mig själv är det många som vill bo här. Kommunen är attraktiv att bo i och flytta till. Det gör att befolkningen fortsatte att öka under 2022. Vid årsskiftet 2022/2023 bodde 242 140 personer i Uppsala. Vi lever också upp till målet om 2000 nya arbetstillfällen per år i genomsnitt. Även om Uppsala sannolikt får se en svagare utveckling under 2023 är de långsiktiga utvecklingsförutsättningarna goda i Uppsala. Befolkningen fortsätter öka, life science klustret står starkt och affärstjänsterna växer både i volym och bredd. Med ett förutseende mark-, exploaterings- och etableringsarbete kan nya verksamheter finna plats och befintliga expandera i Uppsala.

Uppsalas attraktivitet gör att vi har en fortsatt hög takt i samhällsbyggandet. Kommunen har aktivt arbetat för att bredda utbudet av bostäder och få in nya boendekoncept. De hushåll som nu har flyttat in i kollektivhuset Rudbeckia och byggemenskapen Gården uttrycker värdet i den ökade gemenskapen som boendet bidragit till. De kooperativa hyresrätterna och bostadsrätter med "raw" koncept har också erbjudit nya bostadstyper som tidigare inte funnits i kommunen. Flera strategiska markförvärv på sammanlagt 729 miljoner kronor har genomförts under året. Bygglösa har givits för 1 757 nya bostäder och 60 440 kvadratmeter yta avsett för verksamhetslokaler har beslutats inom detaljplan under året. Bygget av ett nytt vattenverk i Storvreta har påbörjats och större upprustning för Uppsalas reservvattenverk genomförs.

Arbetet med att möjliggöra fyra spår mellan Uppsala och Stockholm har varit intensivt under 2022. Överenskommelser med Trafikverket om utbyggnad av Uppsala C och en ny station i Uppsala Södra samt sträckan mellan dessa är avgörande för att kunna genomföra fyrspårsavtalet. Kring Uppsala C har arbetet gått in i en ny fas. Under året beviljades Uppsala kommun och Region Uppsala 2 miljarder kronor från Trafikverket för stadsmiljöavtal för spårväg. Det är det största stadsmiljöavtal som Trafikverket någonsin beviljat.

Kommunen har fortsatt att ta frågan om trygghet och säkerhet på stort allvar. Under 2022 har fortsatt samlat arbete riktats mot Gottsunda/Valsätra/Bäcklösa samt Gränby/Kvarngärdet för ett tryggare Uppsala. Medborgarlöftet för resecentrum med omnejd har fortsatt, där Frodeparken är en plats som stått i särskilt fokus under 2022. Till det sociala förebyggande arbetet hör bland annat arbetet med GVI (Group Violence Intervention) där grunden har lagts under 2022 för att kunna genomföra fortsatta aktiviteter under 2023. Syftet är i förlängningen att förebygga skjutningar och grovt våld. Arbetet med GVI under 2022 har framför allt inneburit förankring, utbildningsinsatser och kartläggning. Vidare pågår arbetet med en handlingsplan för välfärdsbrott.

Fler än tidigare har lämnat kommunens arbetsmarknadsverksamhet för arbete eller studier. Antalet hushåll som uppstår ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska jämfört med föregående år och minskningen av antalet större barnfamiljer med ekonomiskt bistånd är markant. Antalet personer som nås med stöd från arbetsmarknadsverksamheten har fortsatt att öka vad gäller personer boende i områdena Gottsunda-Valsätra och Gränby-Kvarngärdet. Utifrån en medveten prioritering är det kvinnor i dessa områden som tar del av kommunens arbetsmarknadsinsatser i högre grad än män.

I skolan har många insatser gjorts för att kompensera för den höga frånvaron hos elever och lärare under pandemin. För att förbättra resultaten i de förskolor och skolor som har störst utmaningar har ett långsiktigt arbete pågått där de bland annat får mer resurser och stöd i att rekrytera behöriga förskollärare och lärare. Det pågår också en kraftsamling för att främja skolnärvaro och tidigt bryta problematisk frånvaro. Det handlar om hälsofrämjande och förebyggande åtgärder som gör att elever håller sig friska och trivs i skolan, men också att snabbt ge insatser till elever med problematisk frånvaro. Kommunen anordnar och erbjuder också många aktiviteter för att bredda utbildningen för elever i Uppsalas skolor som till exempel kulturupplevelser, naturpedagogik och besök vid Uppsala vattens anläggningar.

Uppsala kommun har fortsatt att vara drivande i klimatarbetet. Uppsala är en av 23 kommuner som i december signerade ett reviderat klimatkontrakt med staten för att skynda på klimatomställningen. Klimatkontraktet är ett samarbetsavtal mellan kommuner, myndigheter och det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. I samarbetsavtalet åtar sig Uppsala kommun bland annat att arbeta mer med innovation i klimatomställningen och att involvera Uppsalas invånare mer i arbetet för att minska klimatutsläppen. Kommunen åtar sig också att utöka arbetet med att använda upphandling som verktyg för att främja ett hållbart resursflöde genom att öka återbruk och återvinning i kommunens verksamheter. Uppsala kommun blev också utvald att vara pilotstad inom EU-kommissionens initiativ Cirkulära städer och regioner (Circular Cities and Regions Initiative). Kommunen har genomfört flera insatser som syftar till att återanvända byggnadsmaterial och därmed minska klimat- och miljöpåverkan.

2022 var också året när vi äntligen kunde inviga det nya Stadshuset. Den 11 september var det val till riksdag, kommun och landsting. Då gjorde kommunen sitt bästa så att alla 171 000 röstberättigade uppsalabor skulle kunna rösta i ett tryggt och säkert val. Valresultatet i kommunen medförde en ny politisk ledning i kommunen där Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet samarbetar och styr i minoritet. Ett samarbetsavtal finns också med det nybildade partiet Utvecklingspartiet demokraterna.

Jag vill sluta med att rikta ett varmt tack till kommunens alla medarbetare och förtroendevalda för året som har gått, ni har alla gjort ett fantastiskt bra arbete och jag känner mig trygg med att vi även framöver kan fortsätta att vara stolta över kommunen och Uppsala som helhet.

Erik Pelling (S)

Kommunstyrelsens ordförande

Förvaltningsberättelse

Översikt av verksamhetens utveckling

Uppsalas fem år i jämförelse påvisar stabil tillväxt och god ekonomistyrning. Den kanske mest signifikanta förändringen är kommunens stabila och stadigt förbättrade soliditet inklusive pensionsåtagande. Genom starka årliga resultat ökar kommunens förmåga att möta utmaningar. En utmaning är befolkningstillväxten som innebär stora investeringsbehov i kommunal infrastruktur, något som synliggörs i ökade anläggningstillgångar och i ökad låneskuld. Detta och mer beskrivs och analyseras vidare i den följande förvaltningsberättelsen.

Tabell 1. Översikt av verksamhetens utveckling.

Fem år i sammandrag	2022	2021	2020	2019	2018
Allmänt					
Antal invånare 31 december	242 140	237 596	233 839	230 767	225 164
Utdebitering per 100 kronor	32,85	32,85	32,85	32,85	32,85
varav kommunens ¹	21,14	21,14	21,14	21,14	21,14
Skattekraft i procent av rikets (taxeringsår)	101	101	101	102	103
Kommunens verksamhet					
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (mnkr)	14 702	13 884	13 208	12 381	11 705
Verksamhetens nettokostnader, totalt (mnkr)	14 055	12 828	12 314	12 108	11 346
Verksamhetens nettokostnader i procent av skatteintäkter	96	92	93	98	97
Finansiella intäkter och kostnader, netto (mnkr)	54	94	85	202	69
Resultat före extraordinära poster (mnkr)	701	1 150	979	475	429
Årets resultat (mnkr)	701	1 150	979	475	429
Årets resultat exkl. jämförelsestörande (mnkr)	780	659	612	323	271
Nettoinvesteringar (mnkr)	1 402	647	668	734	549
Låneskuld, koncernextern räntebärande (mnkr)	17 100	16 820	15 750	14 915	12 430
Låneskuld per invånare (kronor)	70 620	70 792	67 354	64 632	55 204
Anläggningstillgångar per invånare (kronor)	109 600	106 551	102 276	102 320	91 746
Soliditet (procent)	36	36	36	33	35
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (procent)	27	26	24	20	20
Kassalikviditet (procent)	113	116	132	101	92
Kommunkoncernens verksamhet					
Verksamhetens nettokostnader, totalt (mnkr)	13 661	12 483	11 968	11 689	10 866
Finansiella intäkter och kostnader, netto (mnkr)	-241	-105	349	-58	-210
Årets resultat (mnkr)	800	1 296	1 589	635	563
Investeringar i anläggningstillgångar (mnkr)	3 365	2 671	3 291	3 690	3 610
Anläggningstillgångar (mnkr)	35 025	33 819	32 704	32 431	29 999
Räntebärande lång- och kortfristiga skulder (mnkr)	17 700	17 620	17 350	17 815	16 430
Låneskuld per invånare (kronor)	73 098	74 159	74 196	77 199	72 969
Soliditet (procent)	37	36	35	30	30
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (procent)	28	27	25	19	18

Förklaringar

1) Skattesatsen fastställs varje år av kommunfullmäktige. Den anges som antalet utdebiterade kronor och ören per 100 kronor beskattningsbar inkomst.

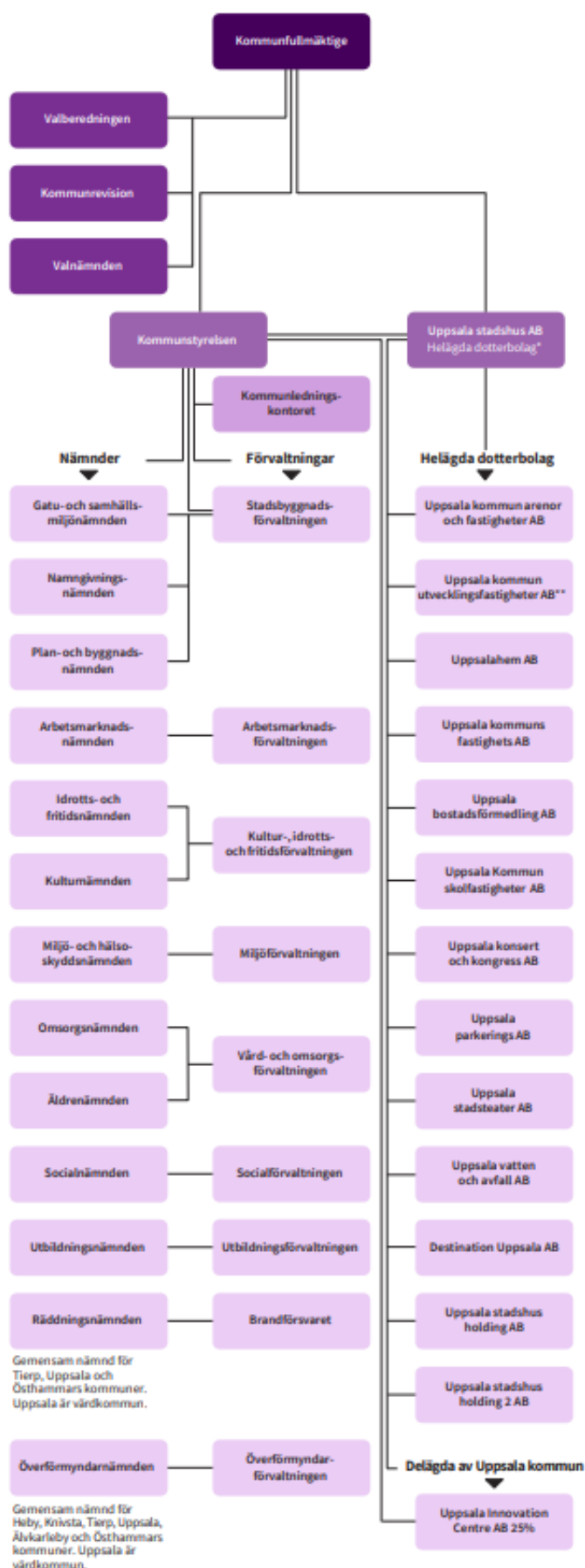
Den kommunala koncernen

Den kommunala koncernen är samlingsnamnet för kommunens nämnder och bolagsstyrelser som tillsammans bildar en ekonomisk helhet. Kommunkoncernen innefattar alltså kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kommunens nämnder samt det kommunägda moderbolaget Uppsala Stadshus AB med tillhörande dotterbolag.

Två av kommunens nämnder är gemensamma med andra kommuner i Uppsala län. Räddningsnämnden är gemensam för Tierp, Uppsala och Östhammar, medan överförmyndarnämnden är gemensam för alla kommuner i länet.

Utöver kommunens egna verksamheter samarbetar kommunen med näringslivet, civila samhället och offentlig sektor för att ge förutsättningar för så goda livs- och utvecklingsmöjligheter som möjligt.

Figur 1. Organisationsschema Uppsala kommunkoncern från 22 september 2022

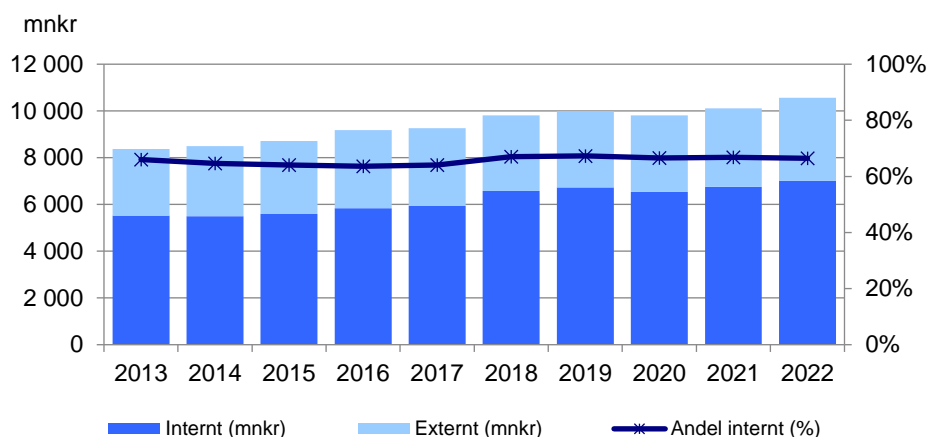

* Koncernstruktur från 2022-03-09.
 ** Tidigare AB Uppsala Kommuns Industrihus.

Privata utförare och egenregi

De kommunala nämndernas verksamheter genomförs inte enbart av kommunen själv utan även av privata utförare. Möjligheten för kommunen att styra över hur fördelningen mellan privata utförare och egenregi ser ut varierar utifrån lagstiftning inom olika områden. Av samma anledning varierar möjligheten för kommunen att kontrollera eller påverka hur de privata utförarna genomför sitt uppdrag.

År 2022 svarade privata utförare för 34 procent av den kommunalt finansierade verksamheten.

Figur 2. Fördelning mellan egen regi och privata utförare. Källa: kommunens ekonomisystem.

Valnämnden, namngivningsnämnden, räddningsnämnden och överförmyndarnämnden har ingen verksamhet som utförs av privata utförare och berörs därför inte av dessa krav på uppföljning.

Utbildningsnämnden undantas kravet på uppföljning eftersom huvudmännens ansvar för den utbildning som bedrivs i deras verksamhet är reglerat i skollagen och tillsynen av de fristående skolorna hanteras av staten.

Inom arbetsmarknadsnämnden har det under 2022 utvecklats en modell för systematisk uppföljning av de upphandlade insatserna utifrån Riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet. Delar av modellen har använts under 2022, bland annat stickprovsuppföljningar av privata utförares dokumentation och utökad kontroll av leverantörsfakturor. Under 2023 kommer modellen användas fullt ut.

En majoritet av vuxenutbildningens elever läser på skolor som drivs på entreprenad av externa utbildningsanordnare. Under 2022 har det framkommit utmaningar med att fylla vissa yrkesutbildningar, elevers bristande kunskaper i matematik samt behov av att förbättra struktur gällande APL (Arbetsplatsförlagt lärande).

Inom omsorgsnämnden har det tagits fram en ny uppföljningsstrategi gällande planerade avtalsspecifika uppföljningar. Denna finns beskriven i omsorgsnämndens uppföljningsplan 2023. Omsorgsnämnden har avtal med 66 privata utförare. Verksamheter som bedrivs i nämndens egen regi följs upp genom egenkontroll i linjeorganisationen. Totalt under året har det genomförts tolv planerade avtalsspecifika uppföljningar och tre uppföljningar utifrån inkomna synpunkter eller kännedom om händelser som föranlett granskning. Vid de planerade uppföljningar

har delar av de privata utförarnas ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete granskats och krav på åtgärdsplan har begärts in vid sju av uppföljningarna.

Äldrenämnden fick under pågående pandemi anpassa uppföljningsarbetet utifrån då rådande situation. Vid de uppföljningar som genomfördes på vård- och omsorgsboenden under början av året kunde observationer inte genomföras. Inom vård- och omsorgsboende genomfördes elva uppföljningar varav fem inom egenregi och sex i privat regi. Uppföljningar genomfördes på fem av egenregins verksamheter inom hemtjänst och hemsjukvård. I privat regi genomfördes uppföljning av fyra externa utförare. Samtliga verksamheter som uppvisat brister har upprättat en åtgärdsredovisning och genomfört insatser för att åtgärda dem. Trots att uppföljningarna har visat på brister så bidrar identifierandet av dem till kvalitetshöjande insatser.

Gatu- och samhällsmiljönämnden genomför löpande avstämningar med privata utförare, dels för att arbetsleda dels för att följa upp pågående arbeten. Eftersom nämnden ofta arbetsleder privata utförare har nämnden god insyn i om utföraren lever upp till vad som avtalats. Tillsammans med kommunstyrelsen har det exempelvis gjorts avtalsuppföljningar avseende drivmedel i anläggnings- och grävmaskiner.

Socialnämnden har en beslutad plan för kontroll och uppföljning av privata utförare. Uppföljning och insyn i den verksamhet som lämnats över till privata utförare genomförs årligen. Uppföljningen består av olika delar och nivåer; löpande uppföljning, händelsestyrd uppföljning samt särskild (planerad) uppföljning. Den löpande uppföljningen har visat några mindre avvikelser som kommer följas upp under 2023. Inga händelsestyrda uppföljningar har genomförts under 2022. Vidare har socialnämnden genomfört planerad uppföljning av ramavtal avseende skyddat boende och avseende HVB (Hem för vård eller boende) för barn och unga. Inga större avvikelser rapporterades. Det ingicks även samverkansavtal rörande ett par verksamheter med Region Uppsala och länets andra kommuner där avtalet trädde i kraft 1 januari 2023.

De nämnder som har rapporterat avvikelser är arbetsmarknadsnämnden, äldrenämnden och omsorgsnämnden. Nedan följer avvikelserrapporteringen.

Större avvikelser

Äldrenämnden beslutade efter en fördjupad uppföljning att häva avtalet med Attendo Sverige AB. Attendo Sverige AB är utförare inom kommunens valfrihetssystem för hemtjänst och hemsjukvård. Beslutet togs efter att nämnden upptäckt att det i stor utsträckning inom verksamheten bland annat förekommit registreringar av hemtjänstbesök som ej genomförts. På grund av hävningen av avtalet fick cirka 500 brukare inom hemtjänst och hemsjukvård välja ny utförare. Ett stort arbete genomfördes av nämnden och övriga hemtjänstutförare under våren för att de brukare som berördes skulle erbjudas insatser med hjälp av en ny utförare.

Inom arbetsmarknadsnämndens krävdes viten av två olika leverantörer under 2022. Det handlar bland annat om brister i utförandet av insats. Då inlämnad åtgärdsplan inte bedömdes tillräcklig kan det bli aktuellt med hävning av avtalet. Oavsett om hävning verkställs eller inte kan vite för avtalsbrott bli aktuellt. Den utökade kontrollen av leverantörsfakturor har flertalet gånger påvisat smärre felaktigheter i fakturorna som de privata utförarna sedermera justerat.

Ett kontraktsbrott identifierades hos en utbildningssamordnare. Det ledde till vitespåföljd i början av året och till en särskild uppföljning av anordnarens arbete med att åtgärda de brister som uppmärksammats.

Inom omsorgsnämnden har arbetet med fusk i välfärden inom personlig assistans gett resultat även i år. Det har resulterat i återkrav om totalt 2,2 miljoner kronor samt stoppade utbetalningar om totalt 1,0 miljoner kronor.

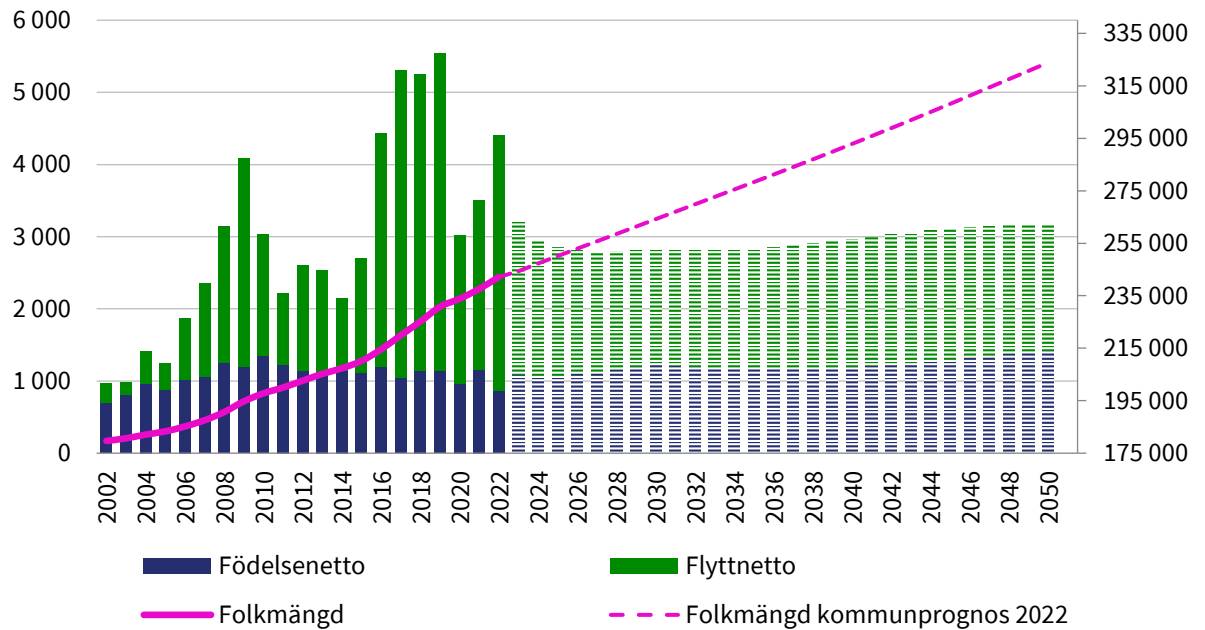
I samband med årsbokslutet 2022 har de flesta nämnder rapporterat hur de har följt upp privata utförare eller om identifierade avvikelser har hanterats. Kommunstyrelsen bedömer att arbetet med att kontrollera och följa upp kommunalt finansierad verksamhet behöver fortsätta att utvecklas för att öka resursutnyttjandet och kvaliteten till invånarna.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Befolkning

Uppsala kommuns befolkning ökade under 2022 med 4 544 personer. Antalet invånare uppgick därmed till 242 140 personer. Det var 3 541 fler personer som flyttade till kommunen än som flyttade härifrån. Antalet födselar översteg antalet som avled och födelsenettet landade på 868 personer. Jämfört med 2021 ökade flyttnettet med knappt 1 200 personer, främst på grund av ett ökat netto mot utlandet. Födelsenettet minskade dock med knappt 290 personer jämfört med 2021, till den lägsta nivån sedan 2003, och antalet födda år 2022 är det lägsta antalet sedan 2007. Antalet döda ökade med drygt 60 personer jämfört med 2021 till den högsta nominella nivån sedan åtminstone år 2002, även om antalet äldre också är betydligt större idag. Omflyttningen ökade jämfört med 2021 och uppgick till 31 375, vilket är den högsta noteringen sedan år 2002. Denna berodde i sin tur på att inflyttningen var den största samtidigt som utflyttningen var den näst största under perioden.

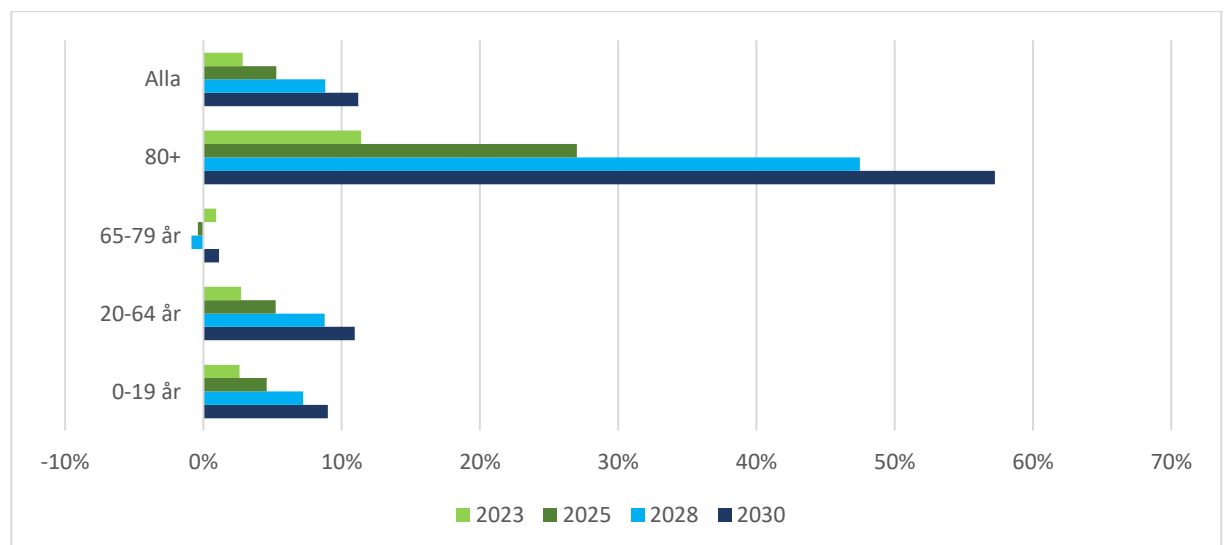
I den senaste befolkningsprognosen från 2022 beräknas kommunens befolkning uppgå till cirka 264 000 invånare år 2030. Det innebär en årlig genomsnittlig ökning på närmare 3 000 personer. År 2050 bedöms kommunens befolkning uppgå till 324 000 invånare.

Figur: Befolkningsökning 2002–2050, Uppsala kommun. Tidsserien börjar 2002, med kommunindelningen per 2003-01-01, när Knivsta knoppats av från Uppsala kommun. Befolkningsökning (staplar) på vänster axel och folkmängd (linje) på höger axel.

Källa: Kommunprognos 2022, Uppsala kommun.

De kommande åren förväntas antalet barn och äldre öka i en högre takt än befolkningen i arbetsför ålder (20-64 år). Antalet barn förväntas fortsätta att öka men i en långsammare takt än vad som varit fallet de senaste åren. Antalet 80 år och äldre förväntas öka i en snabbare takt. Det innebär att efterfrågan på kommunala verksamheter som förskola, skola och äldreomsorg bedöms öka. Detta sätter i sin tur press på kommunens ekonomi och finansieringen av välfärden. Pandemins eventuella påverkan på befolkningsutvecklingen på medellång och lång sikt är ännu svår att bedöma. Inte minst råder stora osäkerhet kring eventuella mer beständiga förändringar i bosättnings- och flyttningsmönster. Hur framtida flyktingströmmar kan tänkas komma att se ut är också osäkert liksom, på kortare sikt, vad en lågkonjunktur kan tänkas betyda för in-, ut och omflyttning samt barnafödande.

Figur 3 Förändring över tid i olika åldersgrupper i Uppsala kommun. Jämförelseåret är 2021.

Källa: Kommunprognos 2022, Uppsala kommun.

Arbetsmarknad

De negativa effekterna på sysselsättningen i kommunen, till följd av de senaste årens konjunkturedgång, kulminerade under pandemiåret 2020, med en förlust av 1 375 arbetstillfällen i kommunen. År 2021 ökade dock dagbefolkningen med 3 072 arbetstillfällen och drog upp snittet för 2010-2021 till 1 952 nya jobb per år, det vill säga strax under målet 2 000 jobb per år. Ökningen skedde i huvudsak i privat sektor och till stor del bland de verksamheter som drabbades hårdast av pandemin, såsom besöksnäring och företagstjänster.

Den nationella BNP-tillväxten landade år 2022 på 2,7 procent. Det talar för att utvecklingen för 2022 som helhet landar något över den historiska genomsnittliga tillväxten de senaste decennierna. Detta kan till största del kan förklaras av relativt sett låg ekonomisk aktivitet första halvan i jämförelseperioden 2021 snarare än av att BNP tydligt ökat under det senaste året. Högre kostnader bromsar hushållens konsumtion och lägre omvärldsefterfrågan dämpar exporten. Konjunkturinstitutets nationella prognos för 2023 är negativ tillväxt. Det kan förväntas innebära en lägre jobbtillväxt även i Uppsala, då jobbtillväxten i kommunen till del varierar med den nationella BNP-utvecklingen.

Dagbefolkningen, det vill säga personer som har sitt arbetsställe i Uppsala kommun, uppgick till cirka 114 600 personer vid utgången av 2021. Arbetspendlingen till och från kommunen är stor. Under 2021 pendlade drygt 24 400 personer till Uppsala från andra kommuner, medan cirka 27 700 Uppsalabor pendlade till arbetsplatser utanför kommunen. Det är framför allt män som i hög grad pendlar ut från Uppsala, medan kvinnor i högre grad pendlar in än ut ur kommunen. Uppsala har ett starkt positivt pendlingsnetto gentemot det egna länet, men ett ännu starkare negativt netto gentemot Stockholms län.

Under de senaste 16 åren har Uppsala överlag haft en högre ökningstakt både gällande dag- och nattbefolkning jämfört med riket. Detta återspeglar också att Uppsala har haft en högre folkökningstakt än riket.

År 2022 uppgick andelen öppet arbetslösa eller sökande i program med aktivitetsstöd i åldersgruppen 16-64 år till 6,5 procent jämfört med 7,3 procent föregående år, en minskning med 0,8 procentenheter. Motsvarande siffra för riket som helhet var 6,8 procent jämfört med 7,9 procent år 2021. Skillnaderna i procentenheter mellan 2021 och 2022 är lägre i Uppsala jämfört med riket men Uppsala ligger fortsatt under riksgenomsnittet.

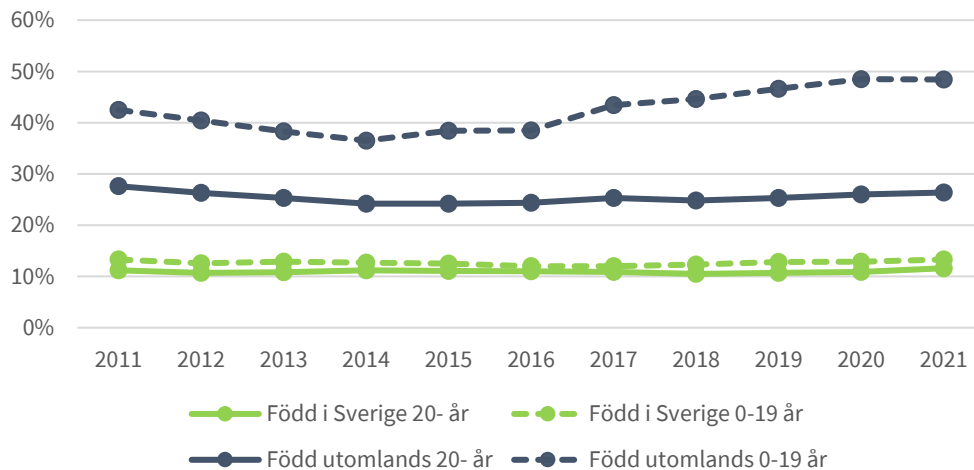
Inkomster

Sverige tillhör fortfarande de länder i världen som har relativt jämlik inkomstfördelning, men inkomtskillnaderna har ökat sedan 1980-talet. Även om ekonomin som helhet vuxit under perioden, så har tillväxten främst tagit sig uttryck i stigande inkomster hos den rikare delen av befolkningen. De delar av befolkningen som tjänar minst har sett en svagare utveckling.

Andelen personer i Uppsala med låg inkomst (under 60 procent av den nationella medianinkomsten) har ökat svagt de senaste åren. Skillnaderna mellan utrikes födda och födda i Sverige är stora, särskilt mellan barn. Det är mer än tre gånger så vanligt att någon 0-19 år som är född utomlands bor i ett hushåll med låg ekonomisk standard jämfört med någon 0-19 år som är född i Sverige. Trenden är ökande 2014-2020 för att

under 2021 avta något. Noteras bör samtidigt att befolkningstillväxten i kommunen under åren till övervägande del utgjordes av utrikes födda personer.

2021 levde ca 9 260 barn och unga i ekonomisk utsatthet i Uppsala. Det är cirka 160 fler än 2020 då ca 9 100 barn och unga levde i ekonomisk utsatthet. Under pandemin har antalet barn och unga i ekonomisk utsatthet ökat. Samtidigt ökade dock såväl antalet barn som kommuninvånare överlag.

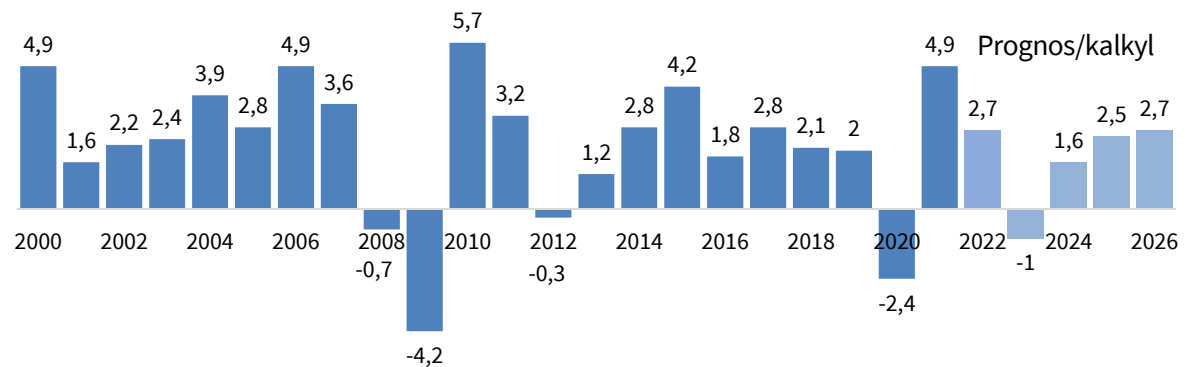
Figur 4 Andel personer i hushåll med jämförelsevis låga inkomster. Med låga inkomster menas disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är lägre än 60 procent av medianinkomsten. Det innebär att inkomsterna mäts med hänsyn till hur många som bor i hushållet och deras ålder. För statistik baserad på undersökningen Inkomster och skatter tas, från och med publiceringen av inkomster avseende 2021, hänsyn till att barn till föräldrar som inte lever tillsammans kan dela sitt boende mellan föräldrarna, så kallat växelvis boende. I samband med publiceringen av inkomstår 2021 reviderades statistiken för år 2011-2020.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Ekonomi bromsade in 2022

År 2020 genomgick den svenska ekonomin en recession men kunde snabbt återhämta sig och visade en stark förbättring under 2021. Återhämtningen gick snabbt, mycket tack vare de statliga stimulanserna i Sverige och i omvärlden. En ihållande stark efterfrågetillväxt under 2021 lyfte Sverige ur lågkonjunkturen. Det fanns dock störningar i globala leveranskedjor samt brist på personal som skapade vissa obalanser. Råvaru- och transportpriser ökade kraftigt och i Europa steg inflationstakten. Den ryska invasionen av Ukraina i februari 2022 fick stora konsekvenser för energiförsörjning och den ekonomiska utvecklingen, i synnerhet för de europeiska ekonomierna. År 2022 kom att präglas av urholkad köpkraft och en minskad efterfrågan till följd av hög inflation och stigande marknadsräntor.

BNP i fasta priser, procentuell förändring

Figur 3. Årlig förändring av BNP i fasta priser (2021). Utfall samt prognos och kalkyl för 2022–2026. Källa: Statistiska centralbyrån (SCB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR).

Under årets fjärde kvartal sjönk BNP med 0,5 procent jämfört med föregående kvartal. Nedgången drevs främst av minskade investeringar i fasta tillgångar och märktes i många delar av ekonomin med breda nedgångar i näringslivets och hushållens investeringar. För helåret 2022 ökade BNP med på 2,7 procent jämfört med 2021, främst till följd av fallande hushållskonsumtion och vikande bostadsinvesteringar. Utvecklingen beror på ett svagare resursutnyttjande i spåren av ränte- och inflationschocken 2022. Sveriges kommuner och regioner (SKR) bedömer att BNP krymper med 1,0 procent år 2023. Högre finansieringskostnader samt lägre ordergång förväntas dämpa tillväxten.

Svenska hushåll är mer räntekänsliga än hushåll i andra länder till följd av en hög skuldsättning och korta räntebindingstider. Höga levnadskostnader och stigande räntor pressar hushållen som under 2022 sett sina reala disponibla inkomster minska och värdet av sina tillgångar sjunka. Samtidigt är arbetsmarknaden ännu stark fast vissa svaghetstecken kan skönjas. Inbromsningen av BNP-tillväxten medför ett fallande resursutnyttjande och efter hand en försvagning av antalet arbetade timmar. SKR räknar med att sysselsättningen börjar minska under 2023. Prognosen är att andelen arbetslösa stiger till 8,2 procent som årsgenomsnitt, att jämföra med 7,5 procent 2022. Efter en lågkonjunktur 2023 och 2024 väntas en återhämtning följa, där produktion och sysselsättning åter växer snabbt.

Ekonomi under lågkonjunktur

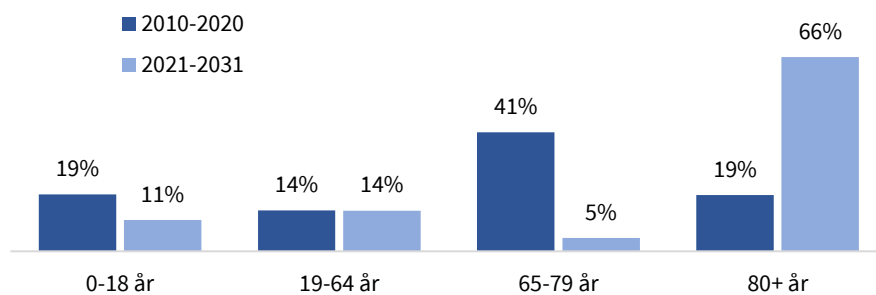
Under 2023 bedöms kommunernas ekonomiska utsikter att vara sämre jämfört med föregående år. De direkta och indirekta effekterna av den höga inflationen väntas urholka köpkraften av skatteintäkterna. Den kommunala konsumtionen väntas därför minska reallt under 2023. Kommunerna anpassar sin konsumtion till kostnadsutvecklingen genom såväl generella effektiviseringskrav som riktade åtgärder. Flera kommuner budgeterar även med underskott genom att utnyttja resultatutjämningsreserv eller hänvisa till synnerliga skäl.¹

Ett område där kostnaderna väntas öka är ekonomiskt bistånd. De senaste åren har kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd inte ökat i takt med pris- och löneökningar. Den huvudsakliga anledningen till den blygsamma

¹ Sveriges kommuner och regioner, Ekonomirapporten december 2022.

kostnadsutvecklingen är att färre antal hushåll har haft bistånd. Under 2023 väntas dock biståndet öka till följd av en förväntad ökning av arbetslösheten. De pågående hyresförhandlingarna på bostadsmarknaden väntas också påverka kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Ytterligare områden där kostnaderna förväntas fortsätta öka är barn- och ungdomsvård och färdtjänst. Kostnaderna för barn- och ungdomsvården ökade med i genomsnitt över tre procent per år i fasta priser de senaste fem åren och SKR räknar med en fortsatt hög kostnadsökning de närmaste åren.

De senaste åren har ökningstakten av kommunernas låneskuld dämpats, delvis till följd av starka resultat. Men framöver väntas låneskulden öka då resultatnivåerna dämpas, delvis till följd av lägre försäljningsintäkter från mark- och exploateringsverksamheten till följd av den negativa utvecklingen på bostadsmarknaden. En ytterligare faktor som kan komma att påverka behovet av extern finansiering är övergången till avgiftsbestämd pension som innebär att pensionskostnaden regleras direkt när den tjänas in, vilket får en likvidmässig effekt. I kombination med lägre resultatnivåer i kommunerna väntas detta resultera i lägre självfinansieringsgrad av investeringar och ett ökat lånebehov.

Figur 4. Procentuell förändring i antal invånare, utfall samt Uppsala kommuns befolkningsprognos KP2022.

Under 2010-talet ökade befolkningen i snabb takt, delvis på grund av en stor invandring. I grundskolan blev behoven större medan de i äldreomsorgen blev ungefär lika stora som under det föregående årtiondet. De närmaste åren väntas en betydande ökning inom gymnasieskolan samtidigt som behoven väntas minska långsamt inom förskolan. Längre fram kommer dock de demografiska behoven att växla upp inom äldreomsorgen. Enligt SKR kommer hela den kommunala behovsökningen vid slutet av nästa årtionde att återfinnas inom äldreomsorgen.

Kompetensförsörjningen blir en av de viktigaste utmaningarna under kommande år delvis för att behoven av vård och omsorg för de äldsta i samhället ökar kraftigt. SKR:s beräkningar visar att omkring 54 procent av den ökade sysselsättningen fram till 2031 behövs i kommuner och regioner, givet oförändrad personaltäthet. Idag arbetar cirka 25 procent av arbetskraften i välfärden. Samtidigt ökar personer i arbetsför ålder endast med fyra procent under samma period vilket medför en hård konkurrens om arbetskraft.

Näringsliv

Uppsalas näringsliv består av tre ömsesidigt beroende delar: vardagliga verksamheter (detaljhandel, välfärdstjänster, besöksnäring, logistik, bygg, fastigheter, energi, vatten o avfall) affärstjänster (företagstjänster, företagservice, IT, finans- och försäkring, media, partihandel) och export (life science, övrig industri). De vardagliga verksamheterna utgör basen i Uppsalas näringsliv och får vardagen att fungera för boende, besökare och verksamheter. De har svarat för merparten (64 procent) av

jobbtillväxten senaste decenniet, men drabbades hårdast av pandemin och nu av hushållens försämrade ekonomi. Exportindustri och affärstjänster har blivit viktigare för näringslivets tillväxt på senare år och svarar för omkring hälften av näringslivets omsättning och anställda.

Företagssektorn i Uppsala omfattar i dagsläget cirka 23 000 företag, som tillsammans står för 61 procent eller 69 655 av totalt 114 647 arbetstillfällen i kommunen. Ungefär hälften av företagen är aktiebolag, som står för tre fjärdedelar av antalet anställda och 85–90 procent av tillväxten inom näringslivet.

Industrin står för en stor del av den lokala efterfrågan på företagstjänster, företagservice och IT och utvecklas i nära symbios med dessa. Här är tillgång på kvalificerad (akademisk) arbetskraft en viktig utvecklings- och konkurrensfaktor. Uppsala står väl rustad i detta avseende, men har en betydande utpendling till arbetsmarknaden i Stockholmsområdet. De vardagliga verksamheterna sysselsätter framför allt praktisk yrkeskompetens, där Uppsala har ett stort nettoinflöde av arbetskraft från omgivande kommuner, framför allt inom byggverksamhet samt vård och omsorg.

Pandemin medförde en kraftig ökning i antalet konkurser. Under återhämtningen 2021–2022 har konkurserna minskat, men ser nu ut att öka igen. Sannolikt till följd av stigande kostnader och en försämrad konjunktur.

En trend som märkts under senare år är större etableringsförfrågningar inom tillverkande kunskapsintensiva exportnäringsar såsom life science och clean tech. Efterfrågan på mark för verksamheter i olika lägen och prisklasser är fortsatt hög i Uppsala. Planering av tillkommande mark för verksamheter har intensifierats och pågår i flera områden på såväl privat som kommunal mark. För vardagliga verksamheter och affärstjänster är områden såsom Västra Librobäck, Fullerö och Fyrislund angelägna tillskott till utbudet vid sidan av strategiskt belägna fastigheter i ett förtätat Främre Boländerna.

Även om Uppsala sannolikt får se en svagare utveckling under 2023 är de långsiktiga tillväxtförutsättningarna goda i Uppsala. Befolkningen fortsätter öka, life science klustret står starkt och affärstjänsterna växer både i volym och bredd. Med ett förutseende mark-, exploaterings- och etableringsarbete kan nya verksamheter finna plats och befintliga expandera i Uppsala. Brist på kompetens riskerar bli ett hinder i utvecklingen då konkurrensen om arbetskraften ökar i takt med att befolkningen åldras och efterfrågan är hög även i andra delar av regionen och landet. Utmaningen att hitta kompetent personal berör såväl stora som små företag, alla delar av kommunen och samtliga branscher.

Besöksnäringen

Besöksnäringen var fram tills pandemin en av Sveriges snabbast växande näringar som skapade stora möjligheter för tillväxt, sysselsättning och utveckling över hela landet, men var en av de näringar som drabbades absolut hårdast under pandemin med bland annat nedskärningar, konkurser och uppsägningar som följd. En snabb återhämtning har skett under året i takt med att restriktioner släppt och vaccinationstakten ökat. Många verksamheter har haft en positiv utveckling från kvartal två och framåt, i vissa fall starkare än 2019. Detta trots att högre inflation och ränta samt skenande energipriser gett nya anledningar till återhållsamhet i resandet.

Antalet kommersiella gästnätter i Uppsala kommun har ökat stadigt under 2022. Gästnätter från svenska besökare står för den största andelen och ökar fortsatt även i

år. Det är en ökning med 30 procent jämfört med föregående år. Viktigt för Uppsala är att även gästnätter från utlandsmarknaderna har visat på återhämtning under året och nästintill fördubblats sedan 2021.

Möten och evenemang

Uppsala har en stark ställning på mötes- och konferensmarknaden. Flera arrangemang som blivit uppskjutna och inställda under pandemiåren har nu kunnat genomföras. Under år 2022 var 199 möten och evenemang planerade för cirka 31 000 deltagare sammanlagt vilket är en ökning jämfört med snittet för de senaste åren. Av dessa genomfördes 77 procent enligt plan, tio procent i hybridformat, nio procent digitalt, två procent flyttades fram i tid och två procent ställdes in. Även 75 mästerskap och större idrottscuper var inplanerade och av dessa genomfördes 85 procent enligt plan medan 15 procent ställdes in.

Nystartade företag

Uppsala har en stor bredd i tillväxten. Nästan alla branscher bidrar till skapandet av nya jobb. Life Science, företagstjänster, företagsservice, bygg samt vård och omsorg har alla mer än dubblat sin omsättning på 10 år.

65 procent av tillväxten har skett inom privat sektor, där små- och medelstora företag varit drivande och jobbtillväxten främst skett inom nytillkomna företag och arbetsställen. 13 650 fler anställda i aktiebolagen 2010–2021 innebär 2,6 procent i genomsnittlig tillväxttakt per år och att Uppsalas näringsliv växt snabbare än företagssektorn i riket.

Nystartade företag var 2021 11,2 per 1000 invånare 16–64 år och därmed under riksgenomsnittet (13,0). En stark arbetsmarknad har sannolikt bidragit till färre nystartade företag än under pandemins första år. 4,8 procent av befolkningen 15–74 år är egenföretagare eller företagare i eget aktiebolag, vilket också är under riksgenomsnittet (6,2 procent).

Hållbar och innovativ näringslivsutveckling

Uppsala har ett världsberömt system för innovation och nyföretagande, där varje idé och möjlighet har sin plats. För fjärde året i rad uppmärksammades Uppsalas innovativa samarbete med uppstartsbolag av Ignite Sweden. Under året har ett flertal evenemang genomförts i Uppsala i syfte att synliggöra innovation och entreprenörskap med koppling till hållbarhet. Ignite Sweden Summit genomfördes i Uppsala 1–2 december. Flera framstående Uppsalabolag synliggjordes och de 180 internationella och nationella delegaterna fick möjlighet att göra studiebesök på Green Innovation Park, Testa Center, Base10 samt träffa Uppsala Innovation Centre (UIC) och STUNS i Uppsalorummet i Stadshuset. Genom att stödja och utveckla systemet har Uppsala kommun möjliggjort investeringar i företagen för fortsatt utveckling, kompetensförsörjning genom program för affärsutveckling och samverkansmiljöer.

Uppsalas universitet

Uppsalas två universitet, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, är med sina cirka 29 000 helårsstudenter och omkring 9 500 anställda en viktig del för kommunens utveckling.

Uppsala kommun har en lång tradition av samverkan med både Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Samverkan mellan Uppsala kommun och universiteten ska bidra till att utveckla universitetens vitalitet, Uppsala kommun som organisation och samhället i stort. Under 2023 löper samverkansavtalet vidare.

Byggande - bostäder, verksamhetslokaler och infrastruktur

Den demografiska utvecklingen gör tillsammans med det ökande intresset för investeringar i lokaler och bostäder i Uppsala att takten i samhällsbyggandet har varit fortsatt hög under 2022. Flera strategiska markförvärv på sammanlagt 729 miljoner kronor har genomförts under året. Bygglov har givits för 1 757 nya bostäder och omkring 1 732 slutbesked har lämnats. 60 440 kvadratmeter yta avsett för verksamhetslokaler har beslutats inom detaljplan under året och planreserven uppgår till 9 425 bostäder. Under 2022 antogs 18 detaljplaner vilket kan jämföras med 15 för 2020 och 23 för 2021.

För att långsiktigt säkra näringslivets tillgång på mark för utveckling har det strategiska arbetet fortsatt under 2022. Beslut som bidragit till ny verksamhetsyta har varit exempelvis kvarteret Ställverket i Boländerna, och kvarteret Siv i innerstaden samt samrådsbeslut för Uppsala Business Park gällande 15 000 arbetsplatser. De två projekten gör det möjligt att förverkliga utveckling på viktiga platser för näringsliv och besöksnäring. Utifrån kommunens strategi för att tillhandhålla mark för näringslivets behov har under 2022 ett flertal markköp initierats. Arbetet med att förvärva mark för näringslivets behov är en viktig förutsättning för att nya företag ska attraheras till kommunen och för att befintliga företag ska kunna växa. I de redan planlagda och byggklara områdena Östra Fyrislund och Garverigatan får företag möjlighet att starta, växa och skapa nya arbetstillfällen i Uppsala. Totalt har omkring 100 000 kvadratmeter verksamhetsyta givits bygglov.

Under året har fyra markförsäljningar för bostadsändamål gjorts, samtliga i Rosendal. Fyra försäljningar av mark för verksamheter har gjorts i Librobäck respektive Garverigatan som är ett nytt område för verksamhetsmark i nordvästra delen av Librobäck. Ett tiotal markanvisningsavtal har ingåtts i Gottsunda, Rosendal, Östra Sala backe och Ulleråker, och en markanvisningstävling har inletts i Östra Sala backe. Trots de oroliga tiderna är det positivt att många aktörer uttrycker att de vill fortsätta att utveckla fastigheter i Uppsalaområdet.

Inom beslutad bostadsrensning på landsbygden har arbete framför allt genomförts inom de fyra områden som fått planbesked i Knutby, Skyttorp och Björklinge. Möten och dialoger med företag har genomförts och företag har fått stöttning i att få igenom bebyggelse i privata initiativ på landsbygden. Arbetet fortsätter också med att försöka få ut den mark som redan är detaljplanelagd till försäljning samt med att färdigställa strategin för att överbrygga hinder för byggnation på landsbygden.

Sett över de senaste fem åren har antalet färdigställda bostäder i genomsnitt uppgått till drygt 2 000 bostäder per år, vilket ligger inom målnivån att planera för ett bostadsbyggande mellan 2 000–3 000 bostäder årligen. Andelen hyresrätter har utgjort nästan hälften av bostadsbyggandet och andelen småhus har utgjort 14 procent under dessa år.

Antalet färdigställda hyresrätter och studentbostäder som beviljats statligt investeringsstöd och därmed kunnat hyras ut till en relativt lägre hyra uppgår till drygt 1 300 sedan år 2000 då det första projektet i Gunsta blev inflyttat. Ytterligare drygt 2 000 hyresrätter har beviljats eller ansökt om statligt investeringsstöd innan förordningen

upphörde vid förra årsskiftet. Kraftigt ökade priser på byggmaterial, stigande räntor och ökande driftskostnader för bygg- och bostadsaktörer påverkade förra årets byggande och det fortsatt osäkra marknadsläget i kombination med att hushållen får mindre kvar i plånboken påverkar kommande bostadsbyggande.

Kommunen har aktivt arbetat för att bredda utbudet av bostäder och få in nya boendekoncept. De hushåll som nu har flyttat in i kollektivhuset Rudbeckia och byggemenskapen Gården uttrycker värdet i den ökade gemenskapen som boendet bidragit till. De kooperativa hyresrätterna och bostadsrätter med ”raw” koncept har också erbjudit nya koncept som tidigare inte funnits i kommunen.

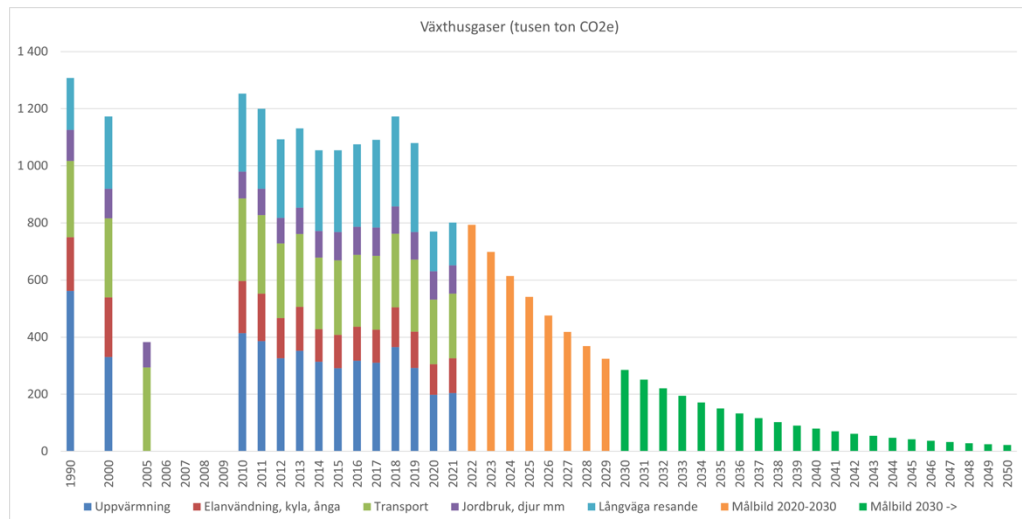
Bygglov har beviljats för en ny skola med plats för kultur-, fritid- och idrottsverksamhet i Gottsunda. Skolan har plats för 720 elever i årskurs 6–9 med fullstor idrottshall.

Arbetet med att möjliggöra fyra spår mellan Uppsala C och Uppsala Södra har varit intensivt under 2022. Överenskommelser med Trafikverket om stationsområden samt sträckan mellan dessa är avgörande för att kunna genomföra fyrspårsavtalet. Kring Uppsala C har arbetet gått in en ny fas. En utvecklingsplan beslutades under sommaren och därefter har planarbete inletts. Exploateringsprojektet drivs för att säkra genomförandet av det komplicerade arbetet med att omvandla dagens resecentrum till en ny station med förbindelser, nya byggnader och två nya järnvägsspår.

Byggnation av ny återvinningscentral i Fyrislund har påbörjats under 2022 och förberedande arbete för ny återvinningscentral i Brillinge pågår. Kapacitetshöjande åtgärder och reinvesteringar i miljardklassen pågår i stadens avloppsreningsverk och ett nytt miljötillstånd har sökts. Avgörandet ligger nu hos regeringen. Bygget av ett nytt vattenverk i Storsvreta har påbörjats och större upprustning för Uppsalas reservvattenverk genomförs. Även kapacitetshöjande ledningsstråk anläggs i södra staden för genomförande av Rosendal och Ulleråker samt utbyggnad av allmänt vatten och avlopp till exploateringsområde i Gunsta och till befintliga fastigheter i Skölsta.

Klimatpåverkan

Utsläppen av växthusgaser har minskat i Uppsala kommun sedan 1990, men legat i princip stilla under 2010-talet. 2020 sjönk utsläppen betydligt och resulterade i cirka 850 tusen ton, jämfört med 1370 tusen ton år 1990.

Figur 5. Utsläpp av växthusgaser i det geografiska området Uppsala kommun (tusen ton koldioxidekvivalenter). Olika källor som kombineras av Uppsala kommun. Värdena för 2021 är preliminära.

Den stora utsläppsminskningen mellan 2019 och 2020 inom Uppsala kommungeografi beror delvis på Vattenfalls utfasning av torv, kol och olja ur fjärrvärmeproduktionen, vilket följer trenden sedan 1990 med minskade växthusgasutsläpp relaterade till värme- och elanvändning. Drygt hälften av nedgången under 2020 förklaras dock av en uppskattad minskning i långväga flygande på grund av pandemin, baserad på en rapport genomförd av tidskriften Sveriges Natur. Denna minskning bedöms inte vara bestående. Om de långväga resorna under 2020 hade varit på samma nivå som 2019 hade kommunens mål till 2020 (minus 30 procent jämfört med 1990) inte nåtts.

Utsläppen från de lokala transporterna och arbetsmaskinerna ligger i stort sett stilla och är kommunens största lokala utsläppspost. Klimatpåverkan från byggmaterial, produkter och livsmedel som används i Uppsala men produceras någon annanstans syns inte i grafen, men är en stor utmaning för Uppsala nu och framöver tillsammans med utsläppen från långväga resor. Detsamma kan tänkas gälla utsläpp från markanvändning, där ett utvecklingsarbete för att beräkna och minska klimatavtrycken från byggnation över hela livscykeln har genomförts och börjat tillämpas.

Uppsala kommuns övergripande kommungeografiska klimatmål är att Uppsala ska vara klimatneutralt år 2030 och klimatpositivt senast år 2050. Detta ligger i linje med vad vetenskapen säger måste göras för att Uppsala ska bidra till att nå de nationella och globala klimatmålen. För att Uppsala ska nå målen måste dock omställningstakten öka och utsläppen minska med 10–14 procent årligen även efter pandemin. Vid årsskiftet saknas fullständig statistik för utsläppen 2022. Kvalitetssäkrade data, som visar hur kommunen ligger i förhållande till målet om utsläppsminskningar på 10–14 procent per år, kommer att kunna presenteras i september 2024.

Preliminära data för 2021 pekar mot att utvecklingen går i fel riktning, med en utsläppsökning inom kommungeografien på knappt fyra procent jämfört med 2020. Ökningen motsvarar 32 tusen ton mer 2021 CO₂e (koldioxidekvivalenter) än 2020. Enligt preliminär statistik har utsläppen ökat inom el- och värmeanvändning och långväga resande. Ökningen är i samma storleksordning på nationell nivå. Utsläppen från långväga resande domineras av utsläppen från flygresor men inkluderar även väg- och båttrafik. Utsläppen för långväga resande minskade drastiskt 2020 till följd av pandemin. Trots en viss tillbakagång är utsläppen från långväga resande lägre under

2021 jämfört med 2019, men skulle kunna öka framöver om resvanor återgår till nivåerna före pandemin.

Uppsalas planerade expansion, med bland annat 33 000 nya bostäder i kommunens södra delar, kommer också att ge upphov till betydande utsläpp av växthusgaser. Byggprocessen, val och framställning av byggmaterialet samt skapandet av förutsättningar för hållbara levnadssätt kommer ha stor betydelse.

För att nå högt ställda miljö- och klimatmål krävs strukturella förändringar som påverkar samhällsplaneringen, energiförsörjningen och val av byggmaterial, transporter, matvanor och konsumtionsmönster. Fokus behöver riktas mot både utsläppsreducerande åtgärder och åtgärder för klimatanpassning.

Händelser av väsentlig betydelse

Rysslands angreppskrig mot Ukraina har präglat året. Konsekvenserna av kriget är svåra att överblicka och Sverige har det sämsta säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Insatser för att stärka det civila försvaret pågår och kommer att kräva stora resurser över tid. Kommunens fokus ligger på kunskapshöjande åtgärder, stärkt säkerhetsskydd och arbete med krigsorganisation. Arbetet sker i enlighet med den överenskommelse med statliga myndigheter som reglerar kommunernas åtagande och ersättning på området. I inledningen av kriget bildade kommunen ett beredskapskansli för att hantera befarade flyktingströmmar, kansliet kunde senare under våren avvecklas.

Kommunens insatser i stadsdelar och polisens arbete med gängkriminalitet visar sig i brottsstatistiken, antalet anmälda brott i kommunen fortsätter att sjunka och är nu de lägsta per capita sedan mitten av 1990-talet. I kommunen är antalet skjutningar nere på en fjärdedel av vad den var för tre-fyra år sedan och ingen har föregående år omkommit av skjutvapenvåld.

I februari 2022 började effekterna av pandemin klinga av och kommunens kansli för samordning av pandemihanteringen avvecklades. En kvarvarande effekt av pandemin är att synen på arbetstid och på arbetsplats har ändrats i de verksamheter som under pandemin haft möjlighet, eller till och med krav, på att arbeta på distans. Som en följd av lärdomar och utvärdering har kommunen infört nya arbetstidsavtal för medarbetare i kommunorganisationen. Avtalen syftar till att skapa förutsättningar för en flexibel och hållbar arbetsdag, utifrån både individuella förutsättningar och verksamhetens behov.

Den 31 augusti beslutade kommunstyrelsen att kommunens förvaltningsstöd till kulturnämnden samt idrotts- och fritidsnämnden skulle samlas i en ny förvaltning. Det innebär att förvaltningen tar fram beslutsunderlag åt de båda nämnderna, handlägger bidrag till civilsamhällets aktörer samt det fria professionella kulturlivet och idrottssektorn i Uppsala kommun. Förvaltningen kommer också att hantera frågor som rör lokalförsörjning och organisera merparten av kommunens egenregiverksamhet inom kultur- och fritidsområdet.

I september genomfördes val till riksdag, kommun och region. Inför valet gjordes en ny indelning av kommunen i 152 valdistrikt. Förtidsröstningen genomfördes på fler platser med sammanlagt längre öppettider än tidigare val för att skapa god tillgänglighet till förtidsröstningen. Under förtidsröstningsperioden har ambulera röstmottagare tagit emot röster av de som inte själva kunnat ta sig till ett röstmottagningsställe. Detta var det första valet till riksdag, kommun och region i vilket den nya lagstiftningen för

ökat skydd av valhemligheten tillämpades. I ett antal av Uppsalas vallokaler blev det, som i övriga riket, stundtals köbildning under valdagen. En bidragande orsak till köbildningen var de avskärmade valsedelsställen. Köbildningen gjorde även att några vallokaler hade öppet längre så att alla som stod i kö skulle ges möjlighet att rösta. En analys och utvärdering av valets genomförande pågår och lärdomar tas med inför kommande val.

Höga elpriser och risk för effektbrist föranledde under hösten kommunen att inrätta ett el-kansli för stöd och samordning av insatser och för beredskap. Energikrisen har blottat svagheter i den svenska elförsörjningen och de utmaningar som omställningen bort från fossil energi innebär. Mycket talar för att vintern 2023/24 innebär nya energiutmaningar för kommunen. Arbetet med effektivare energianvändning behöver därför intensifieras, till exempel genom tidigarelagda investeringar.

Under året beviljades Uppsala kommun och Regionen 2 miljarder kronor från Trafikverket för stadsmiljöavtal för spårväg. Det är det största bidrag som Trafikverket någonsin beviljat. Detaljplanearbetet för kapacitetsstark kollektivtrafik har fortskridit. Den kommer att binda samman den nya järnvägsstationen i Bergsbrunna med Ultuna, Gottsunda och Uppsala Centralstation. Förutsägbarheten i den nya kollektivtrafiken innebär också fördelar för planeringen av bostäder och företagsinvesteringar.

Året som gått – ett axplock av stort som smått

- Det nya Stadshuset har invigts och huset har också utsetts till årets bygge av branschtidningen Byggindustrin. Upplägget att bevara mycket från den 60 år gamla byggnaden och ändå få till en låg energiförbrukning i en arbetsplats för 1 800 medarbetare var viktiga delar i juryns beslut.
- Den digitala rekryteringsmässan Uppsala Talent Fair 2022 som utgjorde startskottet för en satsning på kompetensförsörjning till Uppsalas företag inom life science- och techbranschen har genomförts.
- Skolvalet 2022 resulterade i fortsatt högt valdeltagande där 97,9 procent gjorde ett aktivt och godkänt skolval. Bland blivande förskoleklassel elever har 87,9 procent fått sitt förstahandsval och 95,8 procent någon av sina tre valda skolor.
- En ny detaljplan för Södra Storstora har antagits. Planen gör det möjligt att bygga en förskola med upp till åtta avdelningar och omkring 125 bostäder, som tillsammans med en ny huvudgata kommer att knyta ihop Storstora med Fullerö.
- Utbildnings- och jobbcenter i Boländerna har invigts. Där samlas större delen av Uppsala kommuns verksamheter inom arbetsmarknad och vuxenutbildning under ett och samma tak. Det ger nya möjligheter till samverkan och utveckling i det gemensamma uppdraget att hjälpa allt fler Uppsalabor till långsiktig egen försörjning.
- Gottsunda familjecentral har invigts. Dit är alla familjer välkomna för att besöka öppna förskolan, för att få råd och stöd kring sitt föräldraskap och för att besöka vårdcentralen. Genom att samla verksamheterna på ett ställe blir det enklare för föräldrar att få stöd och hjälp, och att få nya kontakter med andra föräldrar.
- Kommunen har fått utmärkelsen Sveriges eHälsokommun 2022. Till grund för utmärkelsen ligger bland annat kommunens satsningar på att stärka brukares och medarbetares digitala kompetens.
- Geometriparken har invigts. Skolbarn har varit med och utformat den som en av fyra platser i Luthagen för ökad aktivitet och trafiksäkerhet.

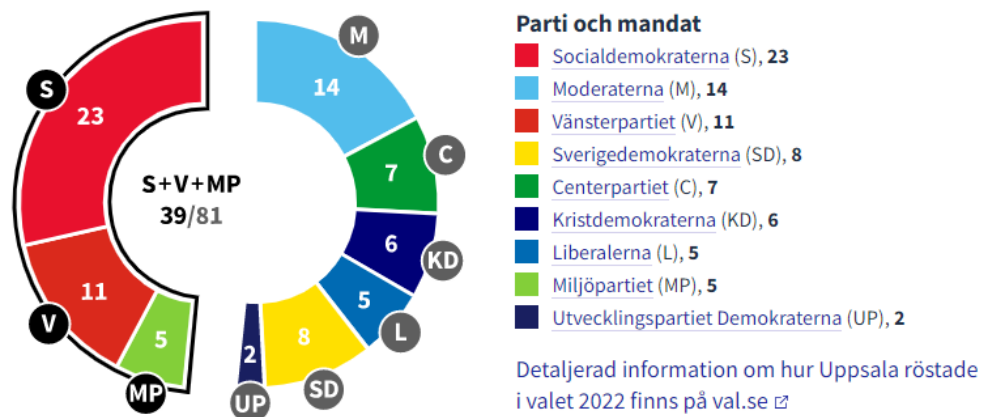
- Nationaldagen har firats i Parksnäcken i Stadsträdgården med tal, musik och sång. Kommunens nya medborgare var hedersgäster och de välkomnades under förmiddagen i en medborgarskapsceremoni på Uppsala slott.
- Kommunens blomsterprogram har digitaliserats så att medborgare lätt kan hitta information om teman och vilka utplanteringsväxter som finns i planteringarna. I planteringarna har det funnits QR- koder som enkelt länkat medborgaren till information om den aktuella planteringen.
- Sommaren 2022 har 1700 ungdomar erbjudits feriearbete. Därutöver har feriearbete erbjudits till ungdomar i riskzon.
- Kommunen har arbetat med uppsökande biblioteksverksamhet för äldre som har svårt att ta sig till fysiska bibliotek och kulturhus. En extra satsning på det ökade behovet av tjänsten *Boken kommer* har gjorts och digitala träffar har anordnats för äldre.
- Uppsala kommun har under året gett ekonomiskt stöd till flertalet föreningar så att fler medborgare ges möjligheten att delta i föreningsorganiserad verksamhet. Stödet har också gjort det möjligt för föreningar att kunna utveckla sina verksamheter för att behålla både aktiviteter och medlemmar.
- I samverkan med föreningslivet har det arrangerats både nya och årligen återkommande aktiviteter. Detta innebär allt ifrån fotbollsskolor till kostnadsfria lägerveckor och parkaktiviteter, där nästan 8 000 barn och unga har deltagit.
- Samtliga granithällar och gatustenar har tagits upp och omkring 70 procent av granithällarna har kunnat återanvändas på Stora torget. Stenar som varit spruckna eller av andra anledningar inte återanvänts på Stora torget har använts på andra platser i kommunen, till exempel på Östra Ågatan.
- 335 badvattenprover från bassängbad och strandbad har granskats, 1780 livsmedelskontroller har gjorts och 261 tillsynsbesök gällande serveringstillstånd har genomförts.
- Bland årets räddningsinsatser sticker branden på Returpappercentralen i Boländerna den 9 maj ut. Insatsen pågick i nästan tre dygn och orsakade stor rökpåverkan i centrala delar av Uppsala samt medförde även att tågtrafiken fick stängas ner ett antal timmar.
- Inom verksamheten Senior-IT har aktiviteter erbjudits som till exempel drop-in tillfällen med temat få hjälp med digital teknik. Deltagarna tog med sin dator, surfplatta eller mobiltelefon och fick möjlighet att lära sig mer om funktioner och sådant som underlättar vardagen i den digitala världen.
- O-ringen genomfördes i år i Uppsala. O-ringen är ett exempel på hur Uppsala är en attraktiv stad med fina orienteringsskogar nära stadskärnan.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Det kommunala styret

Den högsta demokratiska församlingen i Uppsala är kommunfullmäktige. De förtroendevalda i kommunfullmäktige är valda av kommunens invånare i allmänna val. Kommunfullmäktige beslutar om hur mycket av kommuninvånarnas pengar i form av exempelvis avgifter och kommunalskatt som ska gå till kommunens verksamheter och hur kommunen bör utvecklas. Kommunfullmäktige beslutar också om vilka kommunala nämnder och bolag som ska finnas och vilka förtroendevalda som ska sitta i nämnder och bolagsstyrelser. Två av nämnderna, överförmyndarnämnden och räddningsnämnden, är gemensamma med andra kommuner.

Sedan valet i september 2022 leds Uppsala av ett politiskt styre som leder i minoritet. Styret består av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet.

Figur 6 Mandatfördelning i Uppsala kommunfullmäktige 2022–2026.

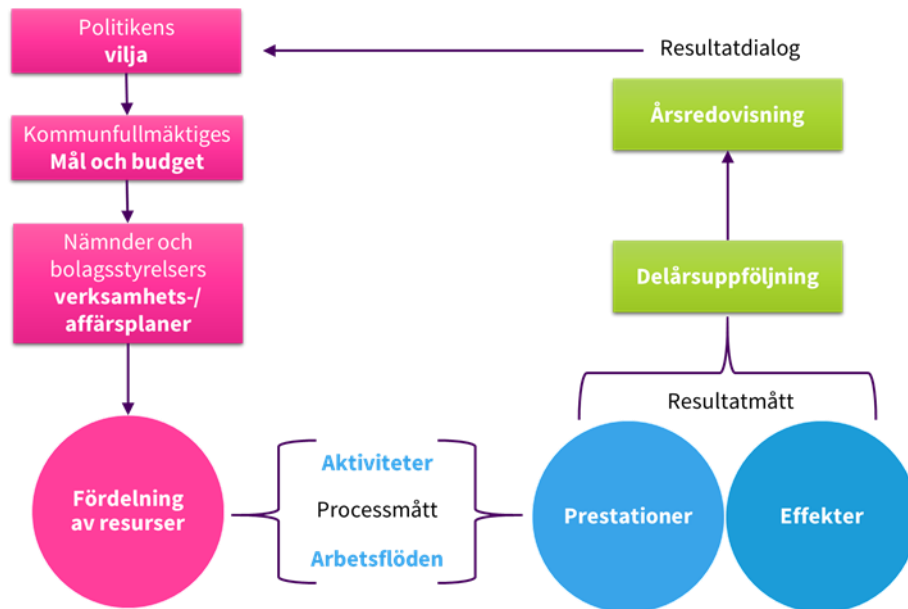
Program och inriktningsmål pekar ut riktningen

I Uppsala kommun används mål- och resultatstyrning. Mål- och resultatstyrning syftar till att fokusera på vilken service eller tjänster medborgarna får för sina skattepengar och vilken kvalitet det är på servicen och tjänsterna. I stora delar av kommunens verksamhet kombineras mål- och resultatstyrningen med regelstyrning, det vill säga lagar och förordningar inom olika verksamhetsområden.

Grunden i Uppsalas mål- och resultatstyrning är Mål och budget. Mål och budget är kommunens övergripande styrdokument som beslutas av kommunfullmäktige i november, gäller för tre år och revideras årligen. Inom de ekonomiska ramar som ges, lagstiftningen, nämndernas reglementen och bolagens ägardirektiv, anger kommunfullmäktige mål och uppdrag samt till dem kopplade indikatorer. De globala hållbarhetsmålen i FN:s agenda 2030 är integrerade i kommunfullmäktiges mål som under 2022 var nio inriktningsmål. Verksamhet och budget följs upp per mars/april, per augusti och per helår och analyseras för att se om utvecklingen går i önskvärd riktning.

I Uppsala beslutar kommunfullmäktige även om program inom flera olika områden. De innehåller den politiska viljeinriktningen inom området.

Nämnderna och bolagen ansvarar för att driva en effektiv verksamhet inom sina respektive uppdrag. De omsätter den politiska styrningen i praktisk handling och beskriver den planerade utvecklingen i sina verksamhets- och affärsplaner. Nämnder och bolag ska även planera sin kompetensförsörjning i samband med verksamhetsplaneringen. Kommunens styrmodell nedan visar styrningens flöde.

Figur 7 Uppsala kommuns styrmodell 2022.

Utveckling av styrningen

Under året har kommunfullmäktige beslutat om förändringar av ansvarsfördelning i reglementet. Under kommunstyrelsens övergripande uppgifter har ansvaret inom trygghetsfrågor, beredskap och brottsförebyggande arbete tydliggjorts. Kommunernas ansvar för det brottsförebyggande arbetet förväntas bli lag i enlighet med betänkandet Kommuner mot brott (SOU 2021:49) vilket behövde regleras i reglementet. Det har även tydliggjorts att kommunstyrelsen under höjd beredskap ansvarar för ledningen av den delen av det civila försvaret som kommunen ska bedriva. 1 augusti 2022 trädde lagen om tobaksfria nikotinprodukter i kraft. Kommunen genom miljö- och hälsoskyddsnämnden får därmed ett tillsynsansvar över fysiska försäljningsställen.

Som en följd av omorganiseringen gällande den operativa idrotts- och fritidsverksamheten som genomfördes under 2022 har kommunens förvaltningsorganisation setts över med fokus på möjligheten att förbättra stödet till idrotts- och fritidsnämnden samt tillskapa möjligheter att samordna frågor som rör barns och ungas fria tid inom en förvaltning. En ny kultur-, idrotts och fritidsförvaltning har under hösten 2022 inrättats som förvaltningsstöd åt kulturnämnden samt idrotts- och fritidsnämnden.

Kommunfullmäktige har under året beslutat om omfattande revideringar av de lokala ordningsföreskrifterna för Uppsala kommun. Ordningsföreskrifterna har setts över i sin helhet och bland annat anpassats till företeelser som idag utgör en vanlig del av stadsbilden, till exempel elsparkcyklar och mobila matstånd.

Intern kontroll

Syftet med intern kontroll är att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och resurseffektivt sätt, att information om verksamheten och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande och att verksamheten efterlever lagar och avtal med mera. Arbetet med intern kontroll inom kommunen utgår från reglemente för intern kontroll och riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll. En reviderad riktlinje beslutades av kommunstyrelsen i mars 2021. Reglementet reviderades 2021 och beslutades i februari 2022.

I kommunen har respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvar för den interna kontrollen inom sina ansvarsområden. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll i kommunen och har tillsammans med Uppsala stadshus AB ett samordnande ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen ska enligt uppsiktsplikten bidra med stöd till och utvärdering av den interna kontrollens funktionalitet och ändamålsenlighet och rapportera detta till kommunfullmäktige. Nämndernas och bolagsstyrelsernas internkontrollplaner beskriver vad som behöver göras utifrån prioriterade risker som framkommit i riskanalysen. Varje kontrollmoment i internkontrollplanen följs upp enligt beskriven frekvens och metod. Nämnder och bolagsstyrelser redovisar årligen resultatet av sin uppföljning till kommunstyrelsen.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Uppsala kommunkoncern förverkligar kommunfullmäktiges vilja inom ramen för de ekonomiska förutsättningarna. Koncernen har visat en förmåga att anpassa sig till den oväntade påfrestning som pandemin har inneburit och till effekterna av årets höga inflation. Koncernen uppfyller kommunfullmäktiges mål och bedöms ha en god ekonomisk hushållning. Samtidigt strävar koncernen självklart efter att skapa ännu mer värde per insatt krona för att långsiktigt ge goda förutsättningar för kommunens invånare, företag och organisationer.

Sammanfattning

Det ekonomiska resultatet för Uppsala kommunkoncern 2022 uppgick till 800 (1 296) miljoner kronor.² För kommunen i förvaltningsform uppgick resultatet till 701 (1 150) miljoner kronor och för de kommunala bolagen till 164 (145) miljoner kronor efter skatt. I resultatet för kommunkoncernen ingår koncerninterna elimineringar och justeringar på sammanlagt 65 miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 991 (961) miljoner kronor för kommunkoncernen, 780 (659) miljoner kronor för nämnderna och till 199 (300) miljoner kronor efter skatt för de kommunala bolagen.

Årets investeringar i kommunkoncernen uppgick till totalt 3 366 (2 671) miljoner kronor. De kommunala bolagen investerade för 1 976 (1 952) miljoner kronor och nämnderna för 1 466 (718) miljoner kronor. Ett internt markförvärv på 76 miljoner

² Siffror inom parentes avser föregående år.

kronor har eliminerats i kommunkoncernen. Kommunkoncernens investeringar finansierades till stor del av kassaflödet från den löpande verksamheten som uppgick till 2 654 (2 841) miljoner kronor.

I och med den höga självfinansieringsgrad och Uppsalas befolkningstillväxt har låneskulden per invånare minskat med 1 061 kronor. Vid utgången av året uppgick låneskulden per invånare till 73 098 (74 159) kronor. Sett över tre år har låneskulden per invånare minskat med 1,8 procent årligen.

Årets höga resultat bidrog till att soliditeten stärks ytterligare. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen uppgick till 28 (27) procent, vilket överstiger kommunfullmäktiges mål.

Årets resultat efter skatt för Stadshuskoncernen uppgick till 164 (145) miljoner kronor. Resultatet belastades bland annat av realisationsförluster från avyttring av Gottsunda centrum med 63 miljoner kronor och utrangeringar om 38 miljoner kronor. Resultatet efter finansiella poster uppgick till 284 (219) miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 319 (374) miljoner kronor.

Årets resultat för kommunen i förvaltningsform uppgick till 701 (1 150) miljoner kronor, vilket motsvarar 4,8 (8,3) procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Resultatet påverkades positivt av jämförelsestörande poster med netto 79 miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 780 (659) miljoner kronor, vilket motsvarar 5,3 (4,7) procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Årets resultat för finansförvaltningen uppgick till 835 (647) miljoner kronor och blev 520 miljoner kronor högre än det av kommunfullmäktige budgeterade resultatet på 315 miljoner kronor. Budgetavvikelsen förklaras av att skatteintäkterna blev 354 miljoner kronor högre och de generella statsbidragen och utjämningen 153 miljoner kronor högre än beräknat i kommunfullmäktiges budget. Utvecklingen av skatteintäkter beror på att återhämningen av samhällsekonomin under 2022 blev starkare än förväntat medan budgetavvikelsen i de generella statsbidragen och utjämningen huvudsakligen förklaras av nya tillskott i Budgetpropositionen 2022 och högre inkomstutjämningsbidrag än beräknat.

Med undantag av kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden och äldrenämnden redovisade nämnderna överskott eller en ekonomi i balans. Nämnderna exklusive kommunstyrelsen redovisade ett samlat överskott om 132 miljoner kronor. Kommunstyrelsen redovisade ett underskott om 266 miljoner kronor som härleddes till mark- och exploateringsverksamheten inom stadsbyggnadsförvaltningen som redovisade ett negativt resultat om 313 miljoner kronor. Underskottet förklaras främst av kommunens bidrag till statlig infrastruktur på 154 miljoner kronor samt av uteblivna markförsäljningar till följd av att stigande kostnader och höga marknadsräntor fått en dämpande effekt på bostadsbyggandet.

Underskotten för gatu- och samhällsmiljönämnden och äldrenämnden uppgår till 59 respektive 9 miljoner kronor. Underskottet för gatu- och samhällsmiljönämnden förklaras främst av 60 miljoner kronor i obudgeterade avskrivningar och utrangeringar, 10 miljoner kronor i en obudgeterad kostnad för hantering av dagvatten och av 6 miljoner kronor i ökade kostnader för färdtjänst. Äldrenämndens underskott beror främst på ökade kostnader för inhyrning av legitimerad sjukvårdspersonal.

Utbildningsnämnden redovisade ett resultat om 90 miljoner kronor som huvudsakligen beror på att antalet elever i skolverksamheten för 6–15 år blev färre än budgeterat samt att statsbidragen blev högre än beräknat.

Arbetsmarknadsnämnden redovisade ett överskott om 63 miljoner kronor medan omsorgsnämnden och socialnämnden redovisade överskott om 19 respektive 15 miljoner kronor. Minskade kostnader för försörjningsstöd och högre statsbidrag för yrkesutbildningar förklarar överskottet inom arbetsmarknadsnämnden. Överskottet inom omsorgsnämnden beror bland annat på högre statsbidrag från Migrationsverket och högre intäkter från brukaravgifter. Överskottet inom socialnämnden härleds till missbrukarvård och flyktingmottagande, bland annat till följd av tillfälligt vakanta tjänster och högre retroaktiva statliga ersättningar. Nämnden redovisar dock fortsatt underskott för barn- och ungdomsvård främst till följd av ett högt inflöde av nya ärenden.

Kulturnämnden och plan- och byggnadsnämnden redovisade ett överskott om 6 respektive 4 miljoner kronor. Överskottet inom kulturnämnden beror på ett bidrag för medfinansiering av renovering och ombyggnation av föreningsgården Tallkrogen som inte nyttjades. Överskottet inom plan- och byggnadsnämnden förklaras främst av lägre kostnader för bostadsanpassningsbidrag än budgeterat.

Övriga nämnder redovisade i stort sett en ekonomi i balans för verksamhetsåret 2022.

Nettokostnaderna för verksamhet i förvaltningsform, rensat för jämförelsestörande poster, ökade med 5,1 procent jämfört med 2021. Nettokostnadsutvecklingen understiger ökningen av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning på 5,9 procent. Nettokostnaden blev lägre än budget inom förskoleverksamhet, grundskoleverksamhet, kommunal vuxenutbildning, vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning, missbrukarvård, ekonomiskt bistånd och för flyktingmottagande. Budgeterade nettokostnader överskreds däremot inom arbetsmarknadsåtgärder, infrastruktur, gymnasieskola, färdtjänst, barn- och ungdomsvård och kulturverksamhet.

Kommunen har de senaste åren stärkt sin ekonomiska ställning tack vare en gynnsam ekonomisk och demografisk utveckling i kombination med en god ekonomisk styrning. Framöver kommer dock den annalkande lågkonjunkturen och kostnadsökningar till följd av den höga inflationen att försämra kommunens förmåga att finansiera både välfärden och tillväxten. Bland utmaningarna på ett strategiskt plan utmärker sig kompetensförsörjning och digitalisering samt utbyggnaden av en kapacitetsstark infrastruktur.

Under 2023 förväntas kostnaden för ekonomiskt bistånd att öka till följd av en förväntad ökning av arbetslöshet men även för att riksnormen för försörjningsstöd har höjts i linje med höjningen av prisbasbeloppet. Ökningen av biståndet hålls dock tillbaka något av bostadsbidragstillägget för barnfamiljer som infördes under 2022 och som kvarstår under första halvåret 2023.

Uppsala kommun är en expansiv kommun som står inför en fortsatt stor befolkningstillväxt. De kommande åren planeras omfattande satsningar på infrastruktur och stadsutveckling inom flera områden, bland annat med fler järnvägsspår mellan Stockholm och Uppsala samt med kapacitetsstark kollektivtrafik. Investeringsstakten framöver medför ett stort behov av finansiering som till stor del kommer från upplåning. Den stigande inflationen samt det osäkra omvärldsläget har lett till högre marknadsräntor som leder till högre räntekostnader. För att begränsa låneskuldens utveckling behöver därför självfinansieringsgraden vara tillräckligt hög och eget kapital stärkas.

För att möta ett växande Uppsala behöver kapaciteten öka för avledning och rening av avloppsvatten. Kungsängsverket behöver både byggas om och byggas ut för att kunna

möta tillväxt och klimatförändringar. En ansökan om nytt miljötillstånd för Kungsängsverket är inlämnad till Mark- och miljödomstolen och omfattar en anslutning på 330 000 personer. En flexibel dricksvattenförsörjning som kan möta framtida behov är något kommunen strävar efter, både i utbyggnadsplaner och vid val av teknik.

Nyproduktion på bostadsmarknaden har bromsat in och bostadsinvesteringarna beräknas minska med 30 procent under 2023. Uppsalahem AB följer utvecklingen och behåller en beredskap för att öka takten i nybyggnation framöver. Samtidigt ser bolaget ett behov av att bredda sitt erbjudande och testa nya boendekoncept för att möta en diversifierad efterfrågan i en snabbt föränderlig omvärld.

Inbromsningen i bostadsinvesteringar medför även negativa konsekvenser för intäkterna från markförsäljningen. Detta innebär att exploateringsverksamheten riskerar att inte kunna bära sina egna kostnader och inte heller bidra till finansiering av social infrastruktur i utbyggnadsområdena såsom skolor och idrottshallar. Mark- och exploateringsverksamheten har i uppdrag att till kommunstyrelsens mark- och exploateringsutskott i maj 2023 redovisa hur verksamheten åter ska ha en ekonomi i balans.

Kompetensförsörjning blir en allt större utmaning för flera verksamheter, bland annat skolan, socialtjänsten och äldreomsorgen. Behovet kommer dock att vara störst inom äldreomsorgen när åldersgruppen över 80 år under de närmaste tio åren ökar med drygt 60 procent, att jämföra med 20 procent de senaste tio åren. Behovet av fler anställda kan dock dämpas genom att öka andelen som arbetar heltid, sänka sjukfrånvaron samt att öka jämställdheten och förlänga arbetslivet. Därtill behövs förändrade arbetssätt genom att använda kompetensen rätt, arbeta förebyggande och utnyttja tekniken smart³.

Balanskravsresultat

Enligt kommunallagen ska en kommun ha en god ekonomisk hushållning och en lagstadgad del i detta är att intäkter och kostnader är i balans. En kommun som redovisar ett negativt balanskravsresultat ska redovisa en plan för återställande av eget kapital inom en period av tre år om inte underskottet kan motiveras med synnerliga skäl. Detta är ett minimikrav för att säkerställa god ekonomisk hushållning. Vid beräkning av ett balanskravsresultat ska redovisat resultat rensas för de poster som inte är en del i den ordinarie verksamheten såsom realisationsvinster på anläggningstillgångar och eventuella realiserade förluster från värdepapper.

Tabell 2. Balanskravsutredning

Belopp i miljoner kronor	2022	2021	2020
Årets resultat enligt resultaträkningen	701	1150	979
Realisationsvinst vid avyttring av anläggningstillgångar	-3	-27	-14
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet			
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	698	1 123	965
Synnerliga skäl			

³ Sveriges Kommuner och Regioner, Ekonomirapporten december 2022

Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-	-	-660
Användning av medel från resultatutjämningsreserv			-
Balanskravsresultat	698	1 123	305

Efter justering för realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar uppgick 2022 års balanskravsresultat till 698 miljoner kronor, vilket visar att Uppsala kommun med god marginal uppfyller det lagstadgade resultatmålet för ekonomi i balans.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunstyrelsen har under 2022 fortsatt stödja samtliga nämnder i kompetens- och verksamhetsutveckling inom arbetsgivarområdet. Inom HR-området är merparten av processer, metoder och rutiner på plats och tillämpas i verksamheten. Ledningssystemet för arbetsgivar-, arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsområdet är väl etablerat och utvecklas löpande i förhållande till mål, uppdrag och målsättningen att vara en attraktiv arbetsplats.

Ett väsentligt syfte med den löpande utvecklingen är att förbättringarna ska leda till ökad jämställdhet, likabehandling och inkludering. Det är fortfarande svårt att bedöma hur förändringar som ett mer flexibelt arbetsliv medför kommer påverka kommunens arbete med bemanning, arbetsmiljö, ledarskap och kompetensförsörjning framöver. Fortsatt stöd för utveckling av ledarskap, medarbetarskap, kultur och vårt gemensamma arbetsliv är dock avgörande för att medarbetare ska utvecklas så att verksamheten kan säkra kompetensförsörjningsutmaningarna och möta upp de förändringstryck som det omgivande samhället ställer krav på.

Jämställt och hållbart arbetsliv

Det har inte skett några omfattande förändringar i kommunens totala personalstruktur jämfört med 2021. Antalet tillsvidareanställda medarbetare har ökat något jämfört med åren 2019 och 2020. I slutet av 2022 var 13 603 personer tillsvidareanställda i Uppsala kommun (71,4 procent kvinnor och 28,6 procent män).

Det finns fortfarande strukturella skillnader mellan män och kvinnor. Kvinnor är starkt överrepresenterade inom administration, vård och omsorg, socialt och kurativt arbete samt inom skol- och barnomsorgsarbete. Teknikarbete är det enda verksamhetsområdet där män är överrepresenterade.

Fördelningen av kvinnor och män i chefsleden speglar fördelningen i verksamheten. Andelen kvinnor på mellanchefsnivå svarar dock något sämre mot fördelningen mellan män och kvinnor sett till den totala fördelningen mellan könen bland tillsvidareanställda. I traditionellt kvinnodominerade yrken tenderar chefstätheten att vara lägre, vilket även gäller för Uppsala kommun.

Uttag av fyllnadstid och övertidsersättning har minskat jämfört med föregående år, men ligger fortfarande högre jämfört med 2020. Detta bedöms vara en konsekvens av pandemins utveckling och svängningar som medfört en fortsatt hög korttidssjukfrånvaro och hög arbetsbelastning i vissa verksamheter under delar av året.

Det har inte skett några omfattande förändringar i stadshuskoncernens personalstruktur jämfört med 2021. Antal medarbetare i de kommunala bolagen var i medeltal 1 166 personer under 2022, vilket är i stort sett samma som föregående år. Andelen kvinnliga anställda i bolagen (44,1 procent) är något lägre än andelen

anställda män (55,9 procent). Jämfört med föregående år har dock andelen anställda kvinnor ökat, samtidigt som andelen anställda män har minskat.

Allmän personalstatistik	2018	2019	2020	2021	2022
Antal tillsvidareanställda medarbetare	12 332	12 652	12 955	13 217	13 603
Tillsvidareanställningar omräknat till heltider	11 959	12 298	12 615	12 890	13 282
Visstidsanställningar omräknat till heltider	1 731	1 356	1 238	1 328	1 163
Timavlönades arbetade timmar omräknat till heltider	1 319	1 471	1 399	1 322	1 512
Övertidsuttag omräknat till heltider	70	49	46	79	69
Fyllnadstidsuttag omräknat till heltider	57	50	40	64	55
Genomsnittlig ålder för tillsvidareanställda	45,7	45,6	45,5	45,4	45,3
Andel kvinnor tillsvidareanställda Uppsala kommun (%)	73,4	72,8	72,4	72,1	71,4
Andel män tillsvidareanställda Uppsala kommun (%)	26,6	27,2	27,6	27,9	28,6
Genomsnittligt antal anställda inom stadshuskoncernen	952	1 019	1 010	1 158	1 166
Andel kvinnor stadshuskoncernen (%)	44,3	44,4	45,5	42,6	44,1
Andel män stadshuskoncernen (%)	55,7	55,6	54,5	57,4	55,9

Tabell 3. Allmän personalstatistik.

Sedan januari 2019 har alla tillsvidareanställda medarbetare i Uppsala kommun en heltidsanställning och alla nya medarbetare som får en tillsvidareanställning anställs på heltid. Detta gör att heltid som norm säkerställs framöver. Samtliga tillsvidareanställda har dock rätt att gå ner i tjänstgöringsgrad, något som infördes för att öka jämställdheten inom kommunen, främja hållbara anställningar och skapa förutsättningar för kompetensförsörjning i framtiden.

Heltid och deltid	2018	2019	2020	2021	2022
Andel deltidsanställda av tillsvidareanställda medarbetare (%)	6,36	5,53	5,08	4,75	4,29
Andel deltidsanställda kvinnor av tillsvidareanställda medarbetare (%)	4,79	3,99	3,52	3,19	2,73
Andel deltidsanställda män av tillsvidareanställda medarbetare (%)	10,63	9,64	9,14	8,75	8,16

Tabell 4. Andel heltids och deltidsanställda.

Tillsvidareanställda medarbetare som fortfarande har en deltidsanställning ingår i de personalgrupper som undantagits från heltid som norm. Det handlar om personliga assistenter, skolläkare samt medarbetare som uppstår livränta, har partiell sjukersättning eller partiell tjänstepension.

Per den 31 december 2022 var den totala sjukfrånvaron i kommunen 8,3 procent vilket är något lägre jämfört med samma tidpunkt föregående år (8,7 procent) men fortfarande högre jämfört med innan pandemin (6,4 procent för 2019). Efter en hög korttidssjukfrånvaro under årets första månader har sjukfrånvaron succesivt minskat och stabiliserats igen, vilket är en positiv utveckling. Detta är ett mönster som har noterats inom de flesta av nämnderna.

Sjukfrånvaron för samtliga åldersgrupper har minskat jämfört med föregående år och mest inom åldersgruppen under 30 år. För åldersgruppen över 49 år är minskningen marginell och ligger i stort sett på samma nivå som föregående år (omkring 9 procent). Sjukfrånvaron för både kvinnor och män har minskat något jämfört med föregående år. Procentuellt sett har dock sjukfrånvaron minskat mer för män. Kvinnor har fortsatt högre sjukfrånvaro jämfört med män och särskilt vad gäller långtidssjukfrånvaro. Detta är en ihållande trend över tid som inte heller förändrats i kristid. Kommunens sjuktal visar också att kvinnodominerade arbetsplatser procentuellt sett har högre sjukfrånvaro än mansdominerade arbetsplatser.

Andelen medarbetare som har haft sex frånvarotillfällen eller fler på grund av sjukdom under de senaste 12 månaderna ligger fortfarande på en hög nivå (16 procent per den 31 december 2022). Detta är samma nivå som föregående år samma tid. En större andel kvinnor (17 procent) har haft upprepad korttidssjukfrånvaro jämfört med män (13 procent).

För kommunen som helhet är det korttidssjukfrånvaron som påverkats mest under pandemin medan långtidssjukfrånvaron hittills visat en mindre påverkan. De nämnder som påverkats mest av förhöjd sjukfrånvaro under pandemin är de som bedriver egenregi som innebär nära vardaglig kontakt med kommuninvånare, brukare, förskolebarn och elever. Övriga nämnder har en mer stabil trend med lägre sjukfrånvaro. Mönstret under pandemin har alltså i stort sett följt normalläget, där egenregin har en långsiktig trend med högre sjukfrånvaro.

Trots en högre sjukfrånvaro än normalt på grund av pandemin och ett tidvis ansträngt bemanningsläge inom vissa områden bedömer nämnderna sammantaget ändå att verksamheten har kunnat bedrivas på en godtagbar nivå, även inom egenregin.

Per den 31 december 2022 var den totala sjukfrånvaron inom stadshuskoncernen 5,4 procent. Detta är något högre jämfört med samma tidpunkt föregående år (4,2 procent). Jämfört med föregående år har sjukfrånvaron ökat både för kvinnor och män i bolagen.

Sjukfrånvaro	2018	2019	2020	2021	2022
Total sjukfrånvarotid (%)	6,3	6,4	7,7	8,7	8,3
Långtidssjukfrånvaro (>59 dagar) av total sjukfrånvarotid (%)	42,7	-	45,8	40,0	42,4
Sjukfrånvaro kvinnor (%)	7,1	7,2	8,5	9,4	9,1
Sjukfrånvaro män (%)	4,2	4,3	5,6	7,1	6,5
Sjukfrånvaro åldersgrupp <30 år (%)	5,3	5,5	7	8,5	7,6
Sjukfrånvaro åldersgrupp 30–49 år (%)	6	6,1	7,2	8,3	7,9
Sjukfrånvaro åldersgrupp >49 år (%)	7,1	7,1	8,5	9,3	9,2
Total sjukfrånvarotid, stadshuskoncernen (%)	3,9	4,6	4,5	4,2	5,4
Sjukfrånvaro kvinnor, stadshuskoncernen (%)	4,5	5,5	4,5	4,3	5,3
Sjukfrånvaro män, stadshuskoncernen (%)	3,5	3,9	4,5	4,2	5,5

Tabell 5 Sjukfrånvaro

Arbetet med korttidssjukfrånvaro skiljer sig åt mellan nämnderna men det finns en medvetenhet och arbetet med att fånga upp tidiga signaler på ohälsa fortsätter. Flera nämnder och bolag arbetar systematiskt för att minska korttidssjukfrånvaron. Som en del i det förebyggande arbetet med att fånga in medarbetare med psykisk ohälsa i ett tidigt skede och på så sätt minska korttidssjukfrånvaron fortsätter arbetet med förstärkta omtankesamtal. Det är ett arbetssätt som prövats med goda resultat. Under det senaste året har ett 60-tal medarbetare haft förstärkta omtankesamtal.

Under 2022 har rehabiliteringsutbildningen för chefer genomförts digitalt, men också på försök som en hybridutbildning. Utbildningen syftar till att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i rehabiliteringsärenden. Genom utbildningen får cheferna verktyg, stöd och förutsättningar för att arbeta med sjukskrivna medarbetare. Under året påbörjades också ett arbete med att digitalisera och tillgängliggöra utbildningsmaterial för chefer. Detta arbete fortsätter under 2023.

I samverkan med Försäkringskassan har Uppsala kommun drivit ett arbete med riktade insatser till medarbetare som varit frånvarande på grund av sjukdom i två år eller mer. Detta arbetssätt har resulterat i en snabbare och mer effektiv hantering av

rehabiliteringsärenden med långtidssjukskrivna medarbetare. Totalt identifierades 120 medarbetare och av dessa var det hälften som avslutade sin sjukskrivning. Den absolut största andelen medarbetare som avslutade sin sjukskrivning återgick till sitt ordinarie arbete. Samarbetet med Försäkringskassan avslutades i slutet av 2022. Dialog om ett eventuellt fortsatt samarbete pågår.

Under året har ett pilotprojekt påbörjats inom en avdelning på vård- och omsorgsförvaltningen. Syftet är att undersöka om stöd till chefer i granskning av läkarintyg kan leda till kortare sjukskrivningar. Målgruppen är främst medarbetare som har kortare sjukfall än 180 dagar, men samtliga läkarintyg granskas.

Andelen medarbetare som använder kommunens friskvårdsbidrag har minskat något jämfört med föregående år. Av de anställda som är berättigade har 61 procent använt sitt bidrag i år jämfört med 2021 då nyttjandegraden var 69 procent. Jämförelsen ska dock betraktas med en viss försiktighet då årets statistikunderlag inte riktigt matchar förra årets. Årets statistikunderlag visar inte heller uppdelningen per kön. Från och med 2023 utökas kommunens friskvårdsbidrag till 3000 kronor per år. Målsättningen är att bidra till bättre hälsa.

Kompetensförsörjning

Uppsala kommun arbetar aktivt med kompetensförsörjning på strategisk, taktisk och operativ nivå. Kommungemensam styrning och metodik för kompetensförsörjningsplanering har införts som en del av ordinarie verksamhetsplanering.

Uppsala kommun har generellt sett balans vad gäller tillgången på kompetens. Dock finns det fortsatt stora kompetensförsörjningsutmaningar inom vissa yrkesgrupper där behovet av rekrytering är stora de kommande åren. Den demografiska utvecklingen, med en växande andel unga och äldre, innebär att allt färre människor i yrkesarbetande åldrar ska försörja allt fler som inte arbetar. För de kommunala verksamheterna innebär den demografiska utvecklingen att efterfrågan av medarbetare till de brukar- och elevnära verksamheterna kommer att öka.

Nämndernas kompetensanalyser visar att det finns utmaningar att rekrytera och behålla medarbetare med relevant utbildning, rätt kompetens och erfarenhet inom vissa verksamhetsområden. Det handlar till exempel om socionomer, undersköterskor, sjuksköterskor, kockar, ekonomer, upphandlare samt miljö- och hälsovårdsinspektörer. Konkurrensen om utbildad personal inom vård- och omsorgssektorn förväntas fortsätta öka framöver, inte minst som en följd av ökande pensionsavgångar.

Det kommunala uppdraget kommer inte att bli mindre eller enklare, utan snarare växa och ständigt förändras. En generell förändring som påverkar nämndernas verksamheter på olika sätt är det paradigmskifte som pågår vad gäller den ökande digitaliseringen och arbetslivets utformning. Samtliga nämnder har identifierat att det finns ett behov av att stärka den digitala kompetensen bland medarbetarna för att bättre nyttja möjligheter med ny och digital teknik. Genom att arbeta metodiskt med kompetensförsörjning, med fokus på bristyrken och framtida kompetensbehov, kan kommunen som arbetsgivare säkerställa kompetens på kort och lång sikt.

I berörda nämnder som har svårt att rekrytera och/eller behålla kompetens över tid sker riktade satsningar och aktiviteter för att säkerställa att medarbetarnas kompetens används och utvecklas på rätt sätt. Kommunstyrelsen bidrar med att stötta kärnverksamheten i nämndöverskridande åtgärder riktat till svårrekryterade och

prioriterade yrkesgrupper, till exempel genom att utveckla och förbättra rekryteringsprocessen. Ett arbete har initierats i syfte att öka medvetenheten om betydelsen av icke-diskriminerande förhållningssätt samt betydelsen av mångfald och inkludering på arbetsplatsen och vid rekrytering.

Under året har kommunens arbete med kompetensförsörjning också anpassats för att klara händelsestyrda kompetensbehov, till exempel vid hög frånvaro. Att möta upp verksamhetens behov av vikarier har inneburit stora utmaningar där efterfrågan och tillgång inte alla gånger stämt överens. Vikarieförmedlingen har därför fokuserat på att ha en pågående rekrytering av nya vikarier, dels genom annonsering, dels genom intresseanmälningar som hanterats löpande. Brist på kompetens har generellt blivit alltmer kännbart i vissa verksamheter och det finns en ökad efterfrågan av stöd i bemanning av verksamheterna för att klara grunduppdraget.

Kommunen har under året genomfört ett antal utvecklingsinsatser med hjälp av medel från Omställningsfonden. Bland annat har kommunstyrelsen samordnat en utbildning i förändringsledning för chefer. Socialnämnden och omsorgsnämnden har genomfört utbildningar för olika grupper i syfte att utveckla medarbetarna och tillgodose verksamhetens efterfrågan av specifik kompetens.

Fokus på det kontinuerliga lärandet är en betydande del av kommunens arbete med kompetensutveckling. Lärportalen, Uppsala kommuns utbildningsportal, är etablerad och ska öka organisationens förmåga till flexibilitet och effektivitet i arbetet med lärande och kompetensutveckling.

Chefsförsörjning är fortfarande en utmaning. Antalet chefsrekryteringar är fortsatt många och i vissa verksamheter råder en hög personalomsättning av chefer. Rekrytering kommer inte lösa hela ersättningsbehovet. Arbetet med att engagera, utveckla och behålla chefer samt fortsätta stärka ledarskapet kommer därför att bli allt viktigare de närmaste åren. Att införa en rekommendation om ett riktmärke för antal medarbetare per chef är en del av arbetet med att säkerställa ett hållbart, utvecklande och attraktivt uppdrag för chefer på samtliga ledningsnivåer. Arbetet har synliggjort förändrade behov när det gäller ledarutveckling och framtida ledarförsörjning genom till exempel mer verksamhetsanpassad chefsrekrytering och introduktion. Nämndernas kompetensanalyser visar att chefer behöver stärkas i förmågan att kunna leda och ställa om till de förändrade krav som det flexibla arbetslivet ställer vad gäller ledarskap. Äldrenämnden, omsorgsnämnden och utbildningsnämnden har tillsatt resurser för att fokusera på chefsrekrytering samt stöd till chefer när det gäller utveckling, arbetsituation och förutsättningar.

Uppsala kommuns program för framtida ledare (Ledarlabbet) bidrar till arbetet med långsiktig ledarförsörjning med fokus på framtidens ledare. Under 2022 har en tredje omgång av Ledarlabbet startat. C4-nätverket, ett långsiktigt nätverk för mer erfarna chefer, fortsätter under 2023 med deltagare från kommunens verksamheter. Nätverket är ett samarbete mellan kommun, region, universitet och näringsliv i regionen. Chefsdagen för samtliga chefer i kommunkoncernen har genomförts via en digital livesändning och ett fysiskt event på temat lärande. Under året har det därtill gjorts insatser för att stärka chefernas förmåga att leda och genomföra utvecklings- och förändringsarbete. En rad erbjudanden gällande lärande och utveckling för chefer finns att ta del av genom Ledarkartan.

Under 2022 har Uppsala kommun publicerat 1 960 rekryteringsannonser. Antalet ansökningar har uppgått till cirka 63 100, vilket ger ett snitt på cirka 32 ansökningar per annons. Det innebär att det har varit något färre sökanden per annons jämfört med föregående år.

Stöd till chefer i rekryteringsprocessen utvecklas kontinuerligt. Under året har fokus legat på att utveckla ett coachande stöd till chefer i samband med annonsering och rekrytering. Rekryteringar följs upp genom ett enkätverktyg i syfte att undersöka kandidatupplevelsen, graden och attraktivitet och vad det är som gör att kandidater söker sig till Uppsala kommun.

I dagsläget är knappt 13 procent av kommunens medarbetare 60 år eller äldre. Under perioden 2023 till 2025 förväntas cirka 250 och 300 avgångar per år, förutsatt att dessa lämnar arbetet vid 65 års ålder. Detta motsvarar cirka 5 procent. Högst andel pensionsavgångar fram till 2025 finns inom administration och tekniskarbete. Under perioden 2023 till 2025 beräknas cirka sex procent av cheferna som var anställda den 31 december 2022 gå i pension.

I arbetet med att göra Uppsala kommun till en mer attraktiv arbetsgivare för anställda och arbets sökande 60+ erbjuder kommunen lägre tjänstgöringsgrad utan påverkan på pensionsrätten.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Processerna för det systematiska arbetsmiljöarbetet utvecklas och förbättras kontinuerligt. Nämndernas systematiska arbetsmiljöarbete är tillfredsställande. Systematik och väl fungerande rutiner bidrar till att kommunen som arbetsgivare kan säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö med hållbara arbetssätt. Medarbetarnas hälsa och välmående följs upp på flera sätt, bland annat genom medarbetarundersökningen samt genom den löpande dialogen mellan chef och medarbetare om uppdrag, utveckling, arbetssituation.

Under året har uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet digitaliserats. Genom att arbetsmiljöarbetet nu löpande följs upp i kommunens system för styrning och ledning (Hypergene) får chefer bättre översikt samt möjlighet att planera för olika aktiviteter och insatser. Att skyddsombud har möjlighet att följa och ta del av det pågående arbetet underlättar dialog och samarbete.

Antal rapporterade tillbud och arbetsskador på kommunövergripande nivå har ökat jämfört med föregående år. Ökningen är fördelad bland de flesta av nämnderna, men det finns några enstaka nämnder där antal rapporterade incidenter har minskat. Utbildningsnämnden står för drygt hälften av de rapporterade incidenterna (58 procent), varav cirka hälften handlar om elever och förskolebarn.

Kommunens årliga medarbetarundersökning är en del i det systematiska och förebyggande arbetsmiljöarbetet och fungerar som en organisatorisk och social skyddsron. Resultatet utgör ett underlag för att få en indikation på hur kommunen fungerar som arbetsgivare när det handlar om engagemang, arbetssituation, ledarskap och styrning. Utifrån resultatet kan behov av förbättrings- och förändringsarbete identifieras. Över tid har resultaten i mätningarna legat på en hög och jämn nivå och har hittills inte påverkats av yttre faktorer, som till exempel pandemin. Index för hållbart medarbetarengagemang (HME) ingår i undersökningen och har samma totalindex som föregående år (79). Jämförvärdet för de nio kommunerna som ingår i resultatnätverket R9 är 78.

Lönebildning

Uppsala kommun är en av kommunerna i resultatnätverket R9 som har haft minst skillnad i medianlön mellan kvinnor och män. R9-kommunernas medianlöner för 2022

är inte framtagna ännu, men redovisas i kommande delårsbokslut. Arbetet med att nå jämställda löner fortgår.

Under året genomfördes löneöversynen som planerat och avslutades i maj. Ett kollektivavtal förhandlades om under våren och ett annat innehöll en avräkning vilket medförde ett lägre utrymme och lägre utfall än tidigare år under avtalsperioden. Avräkningen mot löneöversynsutrymmet gällde förändrat heltidsmått för medarbetare som arbetar ständig natt inom Kommunals avtalsområde.

Arbetet med arbetsvärdering har fortsatt under året. En arbetsvärdering innebär att organisationens olika arbeten värderas utifrån kraven i arbetsuppgifterna. Resultatet av arbetsvärderingen ligger till grund för den årliga lönekartläggningen. Medarbetarvärderingen är nu i stort sett klar. Det som återstår är att nivåindela vissa befattningsgrupper/uppdrag utifrån en jobbkitektur. Under 2023 fortsätter arbetet genom att en arbetsvärdering för chefer ska göras.

Förväntad utveckling

Den världsekonomiska turbulensen till följd av covid-19-pandemin och kriget i Ukraina har lett till en konjunkturedgång som kan få påtagliga följder på sysselsättningen och välfärdens finansiering även i Sverige och i Uppsala. För en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar samhällsutveckling, konkurrenskraft och tillväxt krävs kontinuerlig utveckling och innovation både i offentlig sektor och i näringsliv. Uppsala kommuns omvärldsanalys beskriver situationer och skeenden i omvärlden som förväntas ha betydande påverkan på kommunkoncernens verksamheter och ekonomi. Med utgångspunkt i föregående års omvärldsanalys, Region Uppsalas omvärldsanalys samt analyser som inkommit från olika delar av kommunkoncernen beskrivs sju övergripande omvärldstrender.

Större folkmängd och förändrad befolkningsstruktur

Befolkningen i Uppsala förväntas öka till 2050. Ökningen väntas ske i alla åldersgrupper men gruppen 80+ år mer än fördubblas i antal. Till stor del förklaras Uppsalas befolkningsökning de senaste decenniernas av att utrikesfödda personer flyttat till kommunen. Invandringens bidrag till befolkningsökningen kan komma att minska framöver på grund av förändringar i migrationspolitiken.

Folkökning såväl som det ökade antalet äldre kommer att leda till större efterfrågan på kommunala tjänster och ställer krav på anpassning av den kommunala verksamheten, den byggda miljön och infrastrukturen. Detta innebär en stor utmaning för kompetensförsörjningen. Försörjningskvoten förväntas samtidigt försämrats, då det blir relativt sett färre i arbetsför ålder som ska försörja de unga och de äldre.

Uppsala kommun behöver dra nytta av innovationer, digitalisering, införandet av välfärdsteknik och en ökad samverkan såväl inom kommunkoncernen som med externa aktörer, för att fortsätta tillhandahålla välfärdstjänster som är resurseffektiva och har god kvalitet. Den långsiktiga kompetensförsörjningen behöver säkras, samverkan med näringslivet förbättras och samhället bli mer äldrevänligt.

Miljö- och klimatförändringar

Planeten står inför betydande klimatförändringar och den biologiska mångfalden är hotad. Hur stora effekterna av klimatförändringarna blir beror på hur snabbt världen slutar använda fossila bränslen, men också på samhällets förmåga att anpassa sig till de förändringar som inte längre går att undvika. Kostnaderna för att sätta in effektiva åtgärder bedöms som betydligt lägre än klimatförändringarnas negativa ekonomiska konsekvenser.

De kommunala verksamheternas klimatpåverkan behöver minska. Kommunen behöver prioritera systemskiften och vidta åtgärder inom områden med stor klimatpåverkan som till exempel energiförsörjning, transporter, samt material- och konstruktionsval inom bygg- och anläggning. Kommunen ska arbeta avfallsförebyggande, främja cirkulär ekonomi och bidra till att samhället anpassas för att hantera klimatförändringar.

Globalisering, konkurrens och näringslivsutveckling

Globalisering och frihandel har gett världen en ökad ekonomisk tillväxt och handel, migration och investeringar har integrerat världens länder. Den starkare sammanlänkningen av stater och samhällen har även medfört en ökad sårbarhet för globala risker och kriser. Företag och andra verksamheter försöker skapa större motståndskraft mot kommande globala risker. Platser och regioner som ska förbli konkurrenskraftiga behöver kontinuerligt stärka sina unika fördelar och attraktionskraft.

Uppsala kommun behöver säkerställa en klimatpositiv, energieffektiv och hållbart byggd miljö med en hög grad av flexibilitet i förhållande till framtida behov, inte minst för näringslivet. Uppsalas internationella attraktionskraft behöver stärkas och möjligheterna att bo, verka och leva såväl på landsbygden som i de mindre tätorterna och i olika delar av staden behöver utvecklas.

Teknikutveckling, digitalisering och delaktighet

Det moderna fossilfria välfärdssamhället kommer vara digitaliserat och elektrifierat. Det finns stora förväntningar på att automatisering, robotisering, digitalisering och AI ska medföra högre produktivitet och välfärdsvinster i framtiden. Teknikutvecklingen kommer med stor sannolikhet att påverka sysselsättning och utbildningsbehov. Elanvändningen förväntas öka kraftigt. Teknikutvecklingen ökar också den tekniska sårbarheten och ställer nya krav på hur ansvarsskyldighet, öppenhet och säkerhet kan garanteras. Digitaliseringen medför en risk för bristande tillgänglighet för vissa grupper.

Uppsala kommun ska medverka till omställningen av energisystemet och att energiförsörjningen säkras. Förmågan att dra nytta av den digitala strukturomvandlingen behöver stärkas och förutsättningarna för digital delaktighet i alla samhällsgrupper utvecklas. De stora datamängder som digitaliseringen ger behöver hanteras strategiskt och koncernövergripande, för att öka samhällsnyttan.

Ojämlighet, levnadsförhållanden och hälsa

Människors levnadsförhållanden i Sverige har blivit avsevärt bättre över tid för det stora flertalet och hälsan i befolkningen är generellt god. Men inkomstskillnaderna

ökar och det finns fortsatt skillnader i hälsa mellan olika grupper. Långtidsarbetslösheten har planat ut på en förhöjd nivå och alltför många hushåll har en osäker boendesituation eller är trångbodda. Det senaste årets ekonomiska utveckling har lett till en "levnadsomkostnadskris" där hushållens ekonomier försämras av högre kostnader och lägre realinkomster. Långsiktigt finns risken för ett försämrat arbetsmarknadsläge.

Uppsala kommun behöver möta arbetslöshetens och kompetensförsörjningens utmaningar i nära samverkan med näringslivet och säkra tillgång till och kvalitet i utbildningar och arbetsmarknadsmatchning. Folkhälsoarbetet behöver stärkas och ungas välmående och likvärdiga livschanser behöver främjas. Kommunen behöver möjliggöra blandad bebyggelse, bostäder och mötesplatser för alla samhällsgrupper i hela kommunen. Behoven av bostäder med lägre boendekostnad är stora. För att bidra till jämställda arbetsvillkor och hälsa behöver kommunen erbjuda goda arbetsförhållanden och utveckla sitt förebyggande arbetsmiljöarbete.

Värderingar, samhällsklimat och demokratis förutsättningar

Sverige ligger internationellt sett högt vad gäller befolkningens tillit, men det finns tendenser sen ett par år tillbaka att tilliten minskar och att fler anser att Sverige är på väg i fel riktning. Det finns en risk att missnöje, låg tillit och populism leder till att samhällsklimatet förändras markant. Desinformationskampanjer och påtryckningar eller hot mot tjänstemän och förtroendevalda förekommer i syfte att påverka beslutsfattande, myndighetsutövning eller enskilda individers arbete eller engagemang. Även om brottsligheten inte ökat generellt i samhället skapar den stort lidande för enskilda och påverkar människors upplevelse av trygghet. Dessutom leder den till stora kostnader för samhället.

Uppsala kommuns resurser ska användas på sätt som stärker förutsättningarna för en ökad samhörighet och jämlika levnadsförhållanden. Demokratiska värden som öppenhet och möjlighet till inflytande behöver förstärkas. För att främja invånarnas delaktighet och hantera ryktesspridning eller desinformation behövs tydlig och saklig kommunikation samt god tillgänglighet såväl fysiskt som digitalt. För att undvika att ungdomar hamnar i en kriminell livsstil behövs samordnade insatser mellan skola, polis, socialtjänst och fritidsverksamhet.

Nya krav på beredskap och beslutsfattande

Kriget i Ukraina, pandemin och klimatförändringarna är alla kriser som, utöver krisernas primära skeenden, har gett upphov till händelseförlopp som hakar i varandra och har konsekvenser på många samhällsområden såväl som på systemnivå. Att förstå och hantera risker och kriser som påverkar system och sektorer utanför det ursprungliga området är en utmaning för samhället generellt och inte minst för beslutsfattare och samhällsbärande institutioner. Sådana situationer är svåra att hantera genom traditionella förhållningssätt inom riskanalys, beredskapsplanering och styrning.

Kommunen behöver utveckla förmågan att förutse och förstå komplexa skeenden och kriser. Inför kommande kriser behöver beslutsfattare ha övat upp förmågan att agera såväl snabbt som i stor skala. Samverkan både inom kommunen och med externa aktörer behöver stärkas. Kraven på att i kris agera snabbt och på bristfälliga underlag får dock inte åsidosätta grundläggande demokratiska värden. En öppen, aktiv och

tillitsskapande kommunikation gentemot invånarna och samhället bör eftersträvas och förmågan att hantera systematisk desinformation stärkas. Stärkt tillsyn, krisberedskap och strategier för IT-säkerhet och digital trygghet är viktiga verktyg för att stärka säkerheten, garantera vatten- och elförsörjningen samt ha beredskap för nya risker och kriser.

Utmaningar kommande år

Det säkerhetspolitiska läget i vår närhet är fortsatt osäkert och säkerhetshotet mot Sverige har ökat. Den mer komplexa hotbilden mot Sverige och den pågående totalförsvarsuppbyggnaden innebär förändringar i vad som är skyddsvärt. Främmande makt riktar i allt större omfattning intresset mot civila mål. Cyberområdet används för underrättelseinhämtning, påverkanskampanjer och förstörande angrepp. Kommunens arbete med att skydda det mest skyddsvärda måste fortsätta att öka för att minska sårbarheterna i våra verksamheter.

Bedömningen är att arbetet med civilt försvar kommer att öka i hög grad under de kommande åren då regering och myndigheter föreslår att kommuner tillförs ytterligare medel för arbetet med civilt försvar.

Den upplevda otryggheten är fortfarande hög och skiljer sig mellan olika demografiska grupper och områden. Kommunen måste fortsatt arbeta för att möta de förväntningar som finns inom området trygghet och säkerhet. Det handlar bland annat om att skapa ökad trygghet i de stadsdelar där det finns särskilda utmaningar och särskilt utsatta grupper.

Den stigande inflationen slår igenom på många områden. Utöver den generella inflationen har det skett kraftiga prisökningar på entreprenader inom byggsektorn. Fastighetsbolagens finansieringsmöjligheter och hushållens betalningsförmåga påverkas av stigande räntor, vilket i sin tur påverkar bland annat efterfrågan på bostäder. Detta innebär stora osäkerheter på bostadsmarknaden med risk för att planerade markförsäljningar inte blir av och att läget blir bestående under en längre tid. Den snabba kostnadsökningen ger även långsiktiga konsekvenser på utbyggnadskostnaderna vilket innebär lägre överskott från projekten och långsiktigt högre avskrivningskostnader.

Den höga inflationen kommer att urholka kommunens köpkraft och resulterar i en minskning av det reala skatteunderlaget. Samtidigt innebär den demografiska utvecklingen de kommande åren färre personer i förvärsålder och allt fler äldre vars välfärd kommer att ta allt större resurser i anspråk.

Tillgång på rätt kompetens är en kritisk förutsättning för att kommunen ska klara av sitt välfärdsuppdrag. Konkurrensen om befintlig arbetskraft ökar i takt med att befolkningen åldras. SKR:s (Sveriges kommuner och regioner) beräkningar visar att omkring 54 procent av den ökade sysselsättningen fram till 2031 behövs i kommuner och regioner, givet oförändrad personaltäthet. Personer i arbetsför ålder ökar endast med fyra procent under samma period vilket medför en hård konkurrens om arbetskraften. Inom arbetsmarknaden i stort finns liknande behov av arbetskraft och kompetenser.

De senaste åren har Uppsala kommun lyckats sänka sina nettokostnader och på så sätt skapat utrymme för såväl prioriteringar som resultatförstärkning. För att klara av välfärdsuppdraget i en tid av stigande inflation och vikande konjunktur måste

kommunen fortsätta att effektivisera sin verksamhet genom exempelvis nya och innovativa arbets sätt.

Energikrisen har blottat svagheter i den svenska elförsörjningen och de utmaningar som omställningen bort från fossil energi innebär. Mycket talar för att vintern 2023/24 innebär nya energiotmaningar för kommunen. Arbetet med effektivare energianvändning behöver därför intensifieras, till exempel genom tidigare lagda investeringar.

Kungsängsverkets har en kapacitetsbegränsning att som högst ansluta 200 000 personer vilket förväntas nås under 2023. Uppsala vatten och avfall AB har ansökt om ett nytt miljötillstånd för att bygga om avloppsreningsverket. Ärendet ligger nu hos regeringen i väntan på behandling. Om kommunen inte får ett förnyat miljötillstånd innebär det att andra lösningar behövs för att möta det ökade kapacitetsbehovet.

Uppsala har i dag en miljö- och klimatpåverkan som är flera gånger större än vad som är hållbart ur ett globalt perspektiv. Miljö och klimatomställningen är därför brådskande och behöver skyndas på.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag

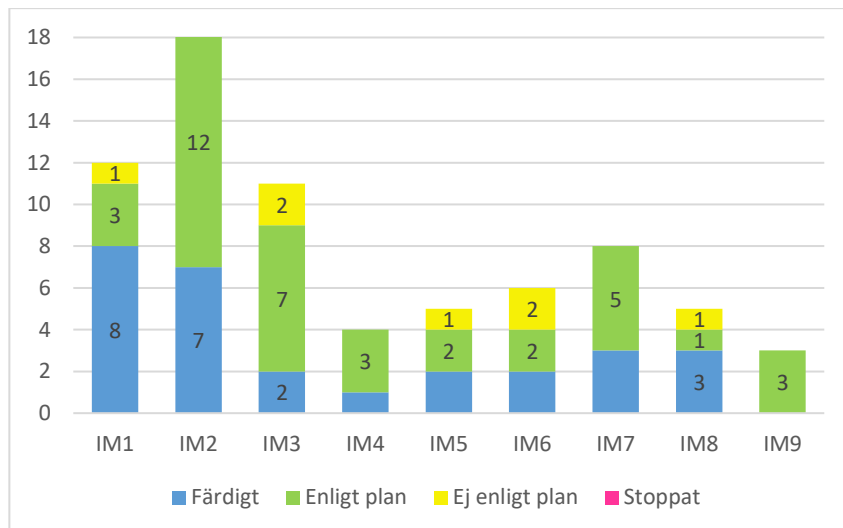
Målsättningar för verksamheten

Mål och budget 2022–2024 har sammanlagt nio inriktningsmål och 31 uppdrag. Till inriktningsmål 9 finns ett gemensamt nämnd-/bolagsmål och ett gemensamt nämndmål. De följs upp vid årsslutet men ingår inte i statistiken som redovisas nedan. Utöver uppdragen från Mål och budget 2022-2024 finns det åtta kvarvarande uppdrag från tidigare Mål och budget och 36 tillkommande uppdrag som kommunfullmäktige lämnat till nämnder och bolagsstyrelser vid sidan av Mål och budget.

Rapporteringen av arbetet med kommunfullmäktiges uppdrag sammanfattas i de diagram som följer. Diagrammen visar uppdragen enligt följande:

- Samtliga uppdrag till nämnder och styrelser kopplade till inriktningsmålen
- Uppdrag som ingår i Mål och budget 2022–2024
- Kvarvarande uppdrag från tidigare år
- Tillkommande uppdrag som beslutats av kommunfullmäktige vid sidan av Mål och budget.

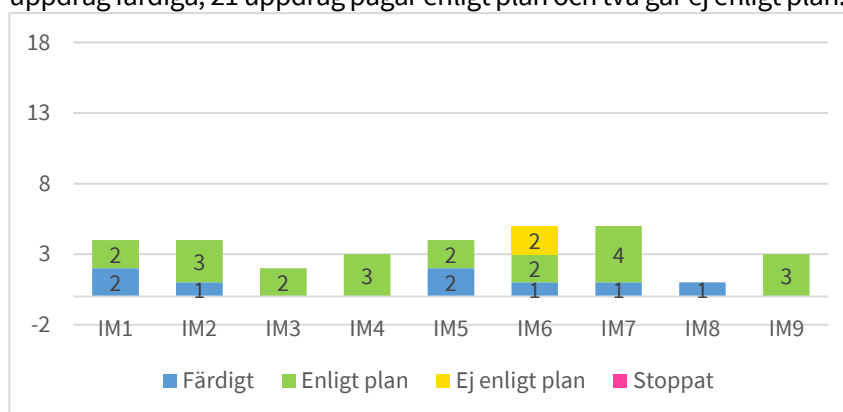
Kommunfullmäktige har lämnat sammanlagt 75 uppdrag till bolag och nämnder. Det handlar om uppdrag i Mål och budget 2022 med plan för 2023-2024, kvarvarande uppdrag från tidigare års Mål och budget samt tillkommande uppdrag som lämnats vid sidan av Mål och budget. Av dessa uppdrag är 28 färdiga, 38 uppdrag pågår enligt plan och nio uppdrag går inte enligt plan. Följande diagram ger en överblick över uppdragens status och visar hur uppdragen fördelas mellan inriktningsmål.

Figur 8 Diagram över status för det totala antalet uppdrag fördelade på inriktningsmål.

Uppdrag som ingår i Mål och budget 2022–2024

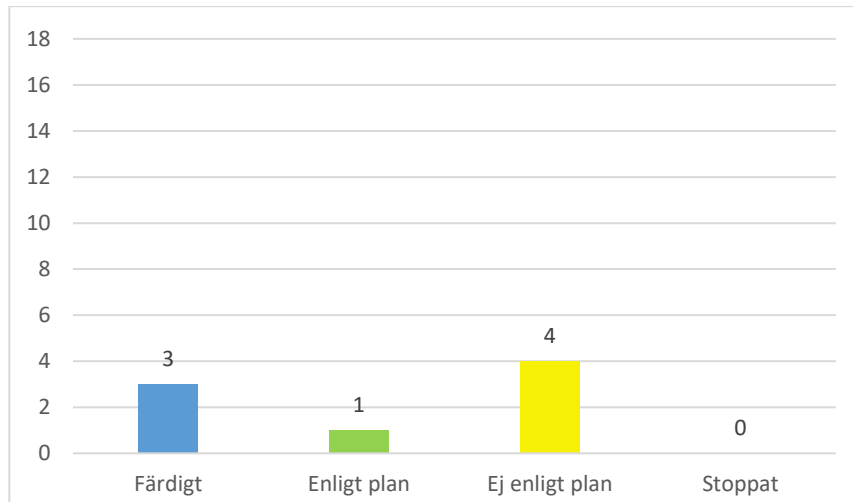
Kommunfullmäktige har lämnat sammanlagt 31 uppdrag till nämnder och bolagsstyrelser i Mål och budget 2022 med plan för 2023–2024. Av dessa är åtta uppdrag färdiga, 21 uppdrag pågår enligt plan och två går ej enligt plan.

Figur 9. Diagram över status för uppdragen i Mål och budget 2022–2024 fördelade på inriktningsmål.

Kvarvarande uppdrag från tidigare år

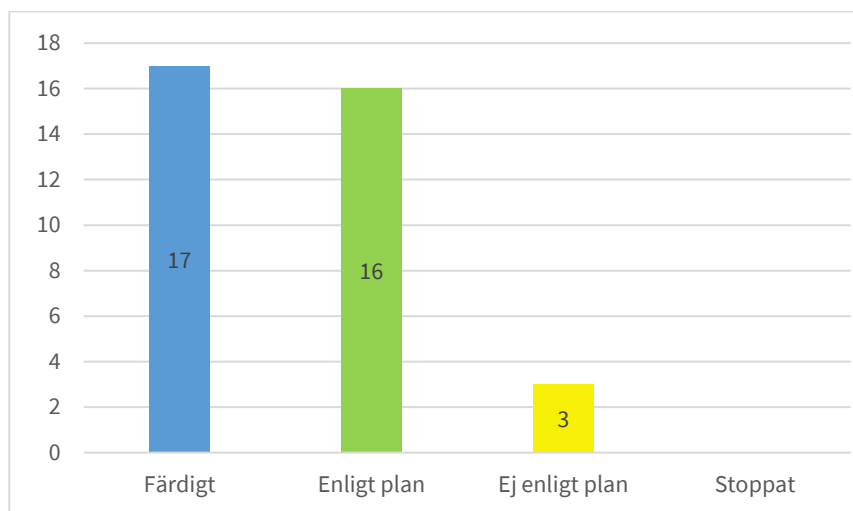
Av de åtta uppdrag som är aktuella från tidigare Mål och budget är tre färdiga, ett pågår enligt plan och fyra uppdrag är försenade.

Figur 10. Diagram över status för kvarvarande uppdrag från tidigare år.

Tillkommande uppdrag som beslutats av kommunfullmäktige vid sidan av Mål och budget.

Av de 36 uppdrag som fullmäktige beslutat om vid sidan av Mål och budget har 17 blivit klara, 16 pågår enligt plan och tre har blivit försenade under året.

Figur 11. Diagram över status för tillkommande uppdrag.

Nedan redovisas en redogörelse för varje inriktningsmål. För varje inriktningsmål finns uppdrag och indikatorer. Bedömningen av kommunkoncernens måluppfyllnad baseras på nämndernas och bolagsstyrelsernas måluppfyllnad och rapportering på uppdrag, grunduppdrag och indikatorer. I bilaga 1 finns en redovisning av vart och ett av kommunfullmäktiges uppdrag.

För bedömningen av måluppfyllnad används något av följande:

Bedömning	Vad bedömningen avser
Helt uppfyllt	Kommunens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet.
I hög grad uppfyllt	Kommunens verksamhet har till övervägande del lett till de resultat den vill se inom målet
Delvis uppfyllt	Kommunens verksamhet har delvis bidragit till måluppfyllelse.

Tabell 6 Bedömningsgrader av måluppfyllnad.

I bedömningen av status i diagrammen för uppdragen används följande färger:

Blått	Uppdraget är färdigt
Grönt	Arbetet med uppdraget pågår enligt plan
Gult	Arbetet med uppdraget är försenat, det vill säga inte påbörjat eller löper inte enligt plan
Rosa	Uppdraget genomförs inte

Tabell 7. Alternativ för statusbedömning av uppdrag.

Inriktningsmål 1 Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Hållbar ekonomisk utveckling är en av förutsättningarna för välfärd och behövs för att säkra människors jobb, försörjning och sociala trygghet. En hållbar ekonomi innebär att kostnaderna inte överstiger intäkterna och att kostnaderna inte överförs på kommande generationer. Varje skattekrona ska användas på ett ansvarsfullt och effektivt sätt och skatteuttaget ska inte vara högre än nödvändigt.

Samtidigt måste det finnas utrymme för både kvalitetsförbättringar och nödvändiga investeringar i den växande kommunen. Kommunens medel ska fortsätta att investeras på ett sätt som gör att de bidrar till en hållbar utveckling. Kommunens upphandling ska bidra till ekonomisk, social och ekologisk hållbarhet. Kommunens resurser ska fördelas jämställt.

I fokus 2022–2024 – Jobb och företagande

Ekonomisk hållbarhet skapas genom ett starkt näringsliv och en växande arbetsmarknad i hela kommunen. En stärkt lokal ekonomi och en expansiv jobbtillväxt inom stad och landsbygder är avgörande för att genom stabila skatteintäkter säkra invånarnas välfärd och sociala trygghet.

Alla som kan jobba ska jobba. För att klara välfärdsutmaningarna och öka skatteintäkterna behöver sysselsättningsgraden öka. En lyckad integration leder till att fler arbetar.

Agenda 2030

Inriktningsmålet knyter an till flera globala hållbarhetsmål i FN:s Agenda 2030. Kommunen ska verka för att kommunorganisationens ekonomi sköts på ett ansvarsfullt sätt och för en god ekonomisk tillväxt i samhället. Kostnader för dagens välfärd ska inte föras över på kommande generationer. Kloka investeringar idag ska ge förbättrade livsmöjligheter i framtiden. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ges lika möjligheter att själva forma sina liv och bidra till näringslivets och samhällets utveckling. Det handlar om att ge kvinnor lika rätt till jämställd och rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället. Kommunen är en stor köpare av varor och tjänster och ska bidra till en hållbar konsumtion och produktion. I det ingår att kommunen ska investera och konsumera på ett sätt som bidrar till att motverka klimatförändring.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Åtta av kommunfullmäktiges tolv uppdrag inom inriktningsmålet uppdrag är färdiga. Tre pågår enligt plan. Ett tillkommande uppdrag är försenat. Av de som pågår beräknas ett uppdrag bli färdigt 2023 och två uppdrag 2024. Kommunen har en ekonomistyrning som även klarar en krissituation och som fortsätter att utveckla jämställdhetsperspektivet. Årets verksamhet stärker kommunens ekonomiska ställning. Kommunen arbetar med att stärka förmågan till hållbar upphandling, förbättra företagservice, öka samutnyttjandet av kommunens lokaler samt nå en jämställd fördelning av kommunens resurser.

Kommunkoncernens ekonomiska utfall och finansiella mål

Kommunfullmäktige fastställde i Mål och budget 2022–2024 tre finansiella mål för att uppnå och upprätthålla god ekonomisk hushållning. Resultatet för kommunens verksamhet i förvaltningsform ska motsvara minst 2,0 procent av intäkterna från

skatter, generella statsbidrag och utjämning. Därtill ska soliditeten för kommunkoncernen, inklusive pensionsåtagandet, stärkas till intervallet 25–27 procent och kommunkoncernens låneskuld per invånare över tid inte öka med mer än fem procent årligen.

Tabell 8. Finansiella mål

	Utfall 2022	Målsättning 2022	Utfall 2021
1.1 Ekonomiskt resultat som andel av skatter och utjämning (%)	4,8	2,0	8,3
1.2 Soliditet kommunkoncern, inklusive pensionsåtaganden (%)	28	25–27	27
1.3 Låneskuld per invånare, tkr per invånare	73	Öka ≤ 5%	74

Årets resultat för verksamhet i förvaltningsform uppgick till 701 miljoner kronor, motsvarande 4,8 procent av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Justerat för jämförelsestörande poster, uppgick resultatet till 780 miljoner kronor, vilket motsvarar 5,3 procent av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Soliditeten för kommunkoncernen, inklusive pensionsåtagande, har förbättrats med en procentenhet till 28 procent. Soliditet visar betalningsförmågan på lång sikt och i kommunens soliditet ingår även den pensionsförpliktelse som ligger utanför kommunkoncernens balansräkning. De senaste årens höga resultat har stärkt det egna kapitalet och därigenom soliditeten.

Vid utgången av 2022 uppgick låneskulden till 17 700 (17 620) miljoner kronor, vilket är en ökning med 80 miljoner kronor sedan 2021. Låneskulden per invånare har de senaste tre åren minskat med 1,8 procent årligen och uppgick per 31 december 2022 till 73 098 kronor. Jämfört med föregående år minskade låneskulden per invånare med 1 061 kronor, vilket till stor del beror på en större befolkningstillväxt relativt förändringen i låneskulden.

Inom Uppsala stadshuskoncern redovisade alla bolag utom fyra ett resultat som är i nivå med eller högre än kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav. Uppsalahem AB:s resultat har kraftigt påverkats av kostnadsökningar kopplat till inflationen där främst elkostnaderna belastat resultatet. För Uppsala konsert och kongress AB och Uppsala stadsteater AB innebar pandemin nedstängda och begränsade verksamheter i början av året samt att återhämtningen inte har lett till antal besökare i nivå med tiden före pandemin. Uppsala vatten och avfall AB:s verksamhet för biogas har tidigare år erhållit ett driftsbidrag från Energimyndigheten. Under 2022 har stödet ifrågasatts av EU som anser att verksamheten överkompenseras varför det mottagna bidraget inte har resultatförts vilket lett till ett lägre resultat för biogasverksamheten.

Stadsbyggnadsförvaltningen inom kommunstyrelsen, gatu- och samhällsmiljönämnden och äldrenämnden redovisade underskott medan övriga nämnder redovisade överskott eller en ekonomi i balans. Underskottet inom kommunstyrelsen förklaras främst av kommunens bidrag till statlig infrastruktur samt en negativ utveckling av markförsäljning till följd av stigande kostnader och höga räntor som fått en dämpande effekt på bostadsmarknaden. Ej budgeterade nedskrivningar och utrangeringar och ökade kostnader för färdtjänst är huvudsakliga förklaringar för underskottet för gatu- och samhällsmiljönämnden. Underskottet för äldrenämnden beror på ökade kostnader för inhyrd legitimerad sjukvårdspersonal.

Tydlig ekonomistyrning

God ekonomisk hushållning kräver en ansvarsfull resursanvändning, ett förhållningssätt som ska genomsyra kommunens verksamhet. Ansvarsfull resursanvändning innebär bland annat att kontinuerligt ta tillvara möjligheterna till både effektiviseringar och omprioriteringar samt att varje generation ska finansiera sin egen välfärd. Ekonomisk hållbarhet förutsätter också ett framtidsperspektiv som skapar utrymme för investeringar.

Markförsäljningen inom kommunens mark- och exploateringsverksamhet har under året påverkats negativt av stora osäkerheter på marknaden som följd av stigande kostnader och räntor som påverkar såväl fastighetsbolagens finansieringsmöjligheter som hushållens betalningsförmåga.

Arbetet med implementering och vidareutveckling av stödverktyg för projekt- och portföljstyrning inom samhällsbyggnadsområdet har fortsatt. Syftet är att förbättra möjligheten till ekonomistyrning i enskilda projekt samt att säkerställa att den samlade projektportföljen av samhällsbyggnadsprojekt bidrar till en långsiktigt hållbar ekonomi för kommunen.

Andelen av befolkningen som behöver ekonomiskt bistånd har minskat och med det har även kostnaderna för ekonomiskt bistånd minskat. Fler har nått egen försörjning. Trots förbättrad arbetsmarknad efter pandemin är många långtidsarbetslösa. Pandemin innebar utmaningar i att tillgodogöra sig utbildning på distans för många språksvaga personer vilket innebär längre väg till egen försörjning, något som främst ser ut att ha drabbat kvinnor baserat på andel som klarar sfi inom tiden för etableringen.

Ett funktionsprogram för idrottslokaler har tagits fram vilket kommer att förbättra hållbarheten i ekonomin. Tillfälliga elstöd har beviljats till föreningar med egna anläggningar med anledning av rådande energipriser. Stödet består av såväl ekonomiskt bidrag som råd och stöd i energibesparande åtgärder.

Jämställdhet

Jämställdhetsutmaningar i Uppsala kommun följer nationella mönster samtidigt som Uppsala är något mer jämställt än riket som snitt. Skillnaden mellan utrikes födda tjejer och killar som uppger att de är med i en förening eller annan organisation är fortsatt stor och bör fortsatt vara ett prioriterat område. Unga och vuxnas självskattade hälsa är ett område där trenden går åt fel håll. Skillnaderna mellan könen är inte stor även om en något större andel män/killar uppger att de mår dåligt. Antal medarbetare per chef ökar något mer för kvinnliga chefer än för manliga chefer. Anmälda misshandelsbrott inomhus mot kvinnor i nära relationer ökade under 2020 och 2021 efter att ha minskat kraftigt under 2019. En annan fortsatt utmaning är utrikes födda kvinnors etablering.

Genom att följa upp all statistik uppdelad på kön har omotiverade skillnader mellan kvinnors och mäns deltagande i exempelvis arbetsmarknadsinsatser identifierats. Efter kartläggning har särskilt fokus riktats på att fler utrikes födda kvinnor som studerar sfi (svenska för invandrare) och har ekonomiskt bistånd ska ha en kompletterande insats med arbetsmarknadsinriktning. Andelen kvinnor som har ytterligare en aktivitet utöver sfi har därefter ökat. Detta bidrar till att kvinnor och män får samma möjligheter att bli självförsörjande och uppnå ekonomisk självständighet.

Flertalet av Uppsala kommuns verksamheter har etablerade arbetssätt för jämställdhetsintegrering i ordinarie system och uppföljning. Uppdraget att kartlägga hur resurser fördelades mellan kvinnor och män har anpassats för att fortsätta vara relevant även framöver. Tidigare etablerade arbetssätt med jämställdhetsintegrering har för vissa verksamheter fått stå tillbaka bland annat på grund av omprioriteringar av resurser under pandemin. I och med att det förutsätts att jämställdhet numera är integrerat i verksamheten kan frågorna upplevas ha tappats bort lite, samtidigt som andra sociala hållbarhetsfrågor ges större vikt. Arbetet med systematisering behöver förbättras bland annat avseende att beakta jämställdhetsperspektivet i tjänsteskrivelser. Flera verksamheter ser samverkan över förvaltningsgränser och kommunikation som vägen framåt för att säkerställa systematisering.

Kommunen behöver fortsatt bevaka att ledning, nämnder och styrelser aktivt efterfrågar jämställdhetsarbetet och att systematiken inte tappas bort när det förutsätts att arbetet med integrering är klart.

Investeringsstrategi

Ett arbete med att ta fram en koncernövergripande investeringsstrategi och en utvecklad investeringsberedningsprocess pågår. Dessa syftar till att stärka kommunkoncernens styrning av investeringar och kostnadsutveckling, kopplat till finansiella mål och med säkerställande av att de politiska prioriteringarna får genomslag. Ekonomistyrningen ska stärkas genom en samlad investeringsberedning. Arbetssättet ska ge förutsättningar för koncerngemensamma prioriteringar av investeringar utifrån såväl ekonomiska förutsättningar som kvalitativa ambitioner.

Goda grundförutsättningar för digitalisering

Stora steg tas i arbetet med att skapa grundförutsättningar för att möjliggöra digitalisering av processer/flöden och etablering av ett datadrivet arbetssätt. Relevanta metoder och modeller har identifierats för att säkerställa att kommunens kommande tjänster ska fungera för olika användargrupper. Dialog förs med många offentliga aktörer i Sverige för att skapa en effektiv helhet kring samverkan i digitaliseringsfrågor. Kommunen deltar i nationella initiativ inom öppna data och sakernas internet. Uppdraget har bland annat resulterat i en färdigställd metamodell för informationsarkitektur samt en metod för masterdataarkitektur.

Några exempel på digitala tjänster som utvecklats är en chattfunktion på hemsidan för Utbildnings- och jobbcenter, en tillgänglighetsanpassad hemsida för Lärcentrum och samhällsorientering, handläggning av orosanmälningar, webbsidan Utbudsbokning där Uppsalas förskolor och skolor kan hitta och boka kultur och andra skolevenemang och en digital guide för kommunens offentliga konst.

Arbetet med att automatisera repetitiva processer med hjälp av så kallad robotteknologi (RPA, Robot Process Automation) har fortsatt. Sju nya robotar har implementerats under året. Till exempel kan roboten som hanterar den administrativa uppgiften att ladda upp inskannade handlingar i verksamhetssystemet Lifecare, nu också identifiera innehåll och agera utifrån detta vilket sparar ytterligare tid och säkerställer korrekt hantering.

Förbättrad företagservice och stöd för etablering

Svenskt Näringsliv redovisar varje år en ranking av företagsklimatet i Sveriges kommuner. I årets ranking hamnade Uppsala på plats 247 (plats 232 år 2021) av 290 kommuner. Den största anledningen till försämringen är att Svenskt Näringslivs medlemmars sammanfattande omdöme om Uppsalas företagsklimat har sjunkit, liksom uppfattningen om tillgång till relevant kompetens. Flera andra enkätsvar visar också att medlemmarna tycker att tjänstepersonernas attityder, dialog med kommunen, skolans kontakt med näringslivet, infrastruktur och upphandling har försämrats. Medlemmarna tycker att kommunen ska prioritera frågor om brottslighet, förståelse för företagande och dialog.

Flera insatser görs för att förbättra kommunens företagservice. Den upplevda servicegraden i Uppsalas myndighetsutövning till företag har ökat från index 72 år 2020 till hittills 75 för år 2022. Arbetet med kommunens företagsservicefunktion samt etableringsfunktion, som ska underlätta för företag som vill växa eller etablera sig i Uppsala, fortsätter. En utbildning för att stärka kompetensen inom bemötande och service har genomförts med närmare 500 deltagare och en introduktionsfilm om företagande i Uppsala för medarbetare har tagits fram och publicerats på uppsala.se.

Samarbeten sker med företag och idéburna organisationer för att öka entreprenörskap med huvudfokus på utrikesfödda och kvinnor. Genom upphandling, och då främst inköpsystemet, ges fler små och medelstora företag samt lokala leverantörer möjlighet att konkurrera om kontrakt över tid. Vuxenutbildningen tar fram nya utbildningar i samarbete med näringslivet och näringslivet är också involverade i de branschråd som finns kopplade till yrkesutbildningarna i kommunen. För att säkerställa god effektivitet och att näringslivsfrågor tas om hand på rätt sätt har en samordnande funktion med näringslivsfokus inrättats.

Uppsala kommun genomför olika former av företagsbesök, exempelvis nätverksträffar, mötesplatser och direktkontakt. Som en del av arbetet med företagsbesök och att förbättra företagsklimatet genomfördes 2022 totalt 100 företagsbesök där förtroendevalda tillsammans med tjänstepersoner besökte företag. Besöken leder till ökad kunskap om företagande, goda relationer mellan kommunföreträdare och företagare samt i förekommande fall ge konkreta svar på företagarnas frågor. Den samlade bilden från mötena ligger till grund för kommunens fortsatta arbete med att stärka och utveckla näringslivet i Uppsala. Under 2022 var dialog kring kompetensförsörjning, marknadsföring av Uppsala samt företagsklimatet i fokus för dialogerna.

Inriktningsmål 2 Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Uppsala ska upplevas som en trygg kommun att verka och leva i. Människors säkerhet och upplevda trygghet och säkerhet handlar både om den faktiska utsattheten för brott och ytterst om den enskildes tillit till samhälle och medmänniskor, sociala förankring och delaktighet. Kommunen ska ha en god krisberedskap för att kunna hantera olika sorters samhällsstörningar.

Invånare och besökare ges möjlighet till meningsfull fritid och rekreation. Kulturell infrastruktur och det offentliga rummet bidrar till en nära, trygg och inspirerande miljö. Uppsalas stadskärna ska utvecklas i mänsklig skala för ökad trivsel för boende och besökare. Företag väljer Uppsala som ett attraktivt alternativ för nyetableringar och företagande. Samarbeten med Uppsalas universitet gör Uppsala till en stark kunskapsstad.

I fokus 2022–2024 – Tryggheten

I Uppsala är säkerhet och trygghet inte ett privilegium för några få utan en rättighet för alla. Invånare ska kunna lita på att få det stöd de behöver av samhället. Tryggheten ska öka och alla ska känna att de tryggt kan vistas i stadskärnan. Uppsala ska inte ha någon utsatt stadsdel. Ett starkt områdesarbete förebygger och förhindrar social oro. Insatser för att bekämpa kriminaliteten kombineras med förebyggande åtgärder som ger resultat. Kommunen ska fortsätta utveckla samarbetet med polisen för ökad trygghet.

Agenda 2030

Stärkt krisberedskap och trygghets- och säkerhetsfrågor bidrar till Agenda 2030:s mål om hållbara städer och samhällen, där bland annat reducering av katastrofrisk på alla nivåer är ett av delmålen. En del av att arbeta för fredliga och inkluderande samhällen handlar om att minska alla former av våld, särskilt dödligt våld. Näringslivet behöver ges goda villkor att bidra till en tillväxt som är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar över tid. Regeringens handlingsplan för genomförande av Agenda 2030 lyfter vikten av innovationssamarbete för genomförande av målen för hållbar utveckling. Kommunen behöver arbeta med innovationsutveckling och testbäddar i den egna verksamheten tillsammans med näringsliv och universitet för att nå målet om ett mer attraktivt Uppsala och Agenda 2030:s ambitioner. Flera innovations- och utvecklingsprojekt handlar om att utveckla den smarta staden och bidrar därför till att förstärka ekosystem och biologisk mångfald. Agenda 2030:s mål om ekosystem och biologisk mångfald handlar även om att stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.

Inriktningsmålet bedöms vara delvis uppfyllt. Sju av kommunfullmäktiges 21 uppdrag inom inriktningsmålet är färdiga. Tolv pågår enligt plan, och två är försenade. Sju uppdrag beräknas bli färdiga i 2023 (varav två har försenats från 2022), fyra uppdrag 2024, ett uppdrag 2025, ett uppdrag 2026 och ett uppdrag 2028. Arbetet med trygghet och säkerhet handlar om långsiktiga satsningar där effekten av planerade insatser och åtgärder behöver utvärderas systematiskt över en längre tid, även efter det att uppdragen är genomförda.

Trygg och säker kommun

Kommunfullmäktige beslutade i augusti om program för trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete. Programmet definierar och inriktar kommunens arbete

med utgångspunkt i den kommande lagstiftningen på området och lägger grunden för utveckling av styrning och samordning.

Under året såg utvecklingen i Salabacke ut att gå mot ökad brottslighet och ordningsstörningar men trenden bröts på några månader. Detta genom att Uppsala kommun, Uppsalahem och polismyndigheten samverkat kring ett medborgarlöfte för Salabacke. Målet tillsammans var att kraftsamla för att öka tryggheten i området och minska utsattheten för brott.

Under 2022 har fortsatt samlat arbete riktats mot Gottsunda/Valsätra/Bäcklösa samt Gränby/Kvarngärdet för ett tryggare Uppsala. En fördjupad kartläggning och orsaksanalys i Sävja har genomförts. Ett förebyggande arbetet sker genom bland annat kamerabevakning där kommunen och polisen under 2022 upparbetat ett välfungerande samarbete. Medborgarlöftet för resecentrum med omnejd är också ett förebyggande arbete där Frodeparken är en plats som stått i särskilt fokus under 2022.

Till det sociala förebyggande arbetet hör bland annat arbetet med GVI (Group Violence Intervention) där grunden har lagts under 2022 för att kunna genomföra fortsatta aktiviteter under 2023. Syftet är i förlängningen att förebygga skjutningar och grovt våld. Arbetet med GVI under 2022 har framför allt inneburit förankring, utbildningsinsatser och kartläggning. Vidare pågår arbetet med en handlingsplan för välfärdsbrott.

Tillsammans med lokala fastighetsägare utvecklar kommunen nya arbetssätt genom metoden Business Improvement District (BID) och andra platssamverkansformer i Gränby- respektive Gottsundaområdet. Exempelvis startades en kaféverksamhet i en paviljong vid Bandstolsvägen. Med kaféet som grundverksamhet har det skapats rörelse på platsen och förutsättningar att utforska nya koncept för samverkan, delaktighet och dialog mellan olika aktörer i lokalsamhället.

En attraktiv kommun

För att bidra till att öka Uppsalas attraktionskraft har kommunen bland annat iordningsställt sommargator. Sommargatorna ökar attraktionskraften genom att de minskar biltrafiken i de centrala delarna och ger mer utrymme till folkliv. Ett arbete pågår även med att bygga en attraktivare stadskärna med hjälp av bättre belysning och gestaltning. Detta arbete kommer i sin tur bidra till att ombyggnationen av Stora torget och gågatan blir en plats med förutsättningar för både ökad trygghet och mer liv och rörelse. Mer liv och rörelse har positiva effekter för näringsliv.

Genom proaktiva insatser synliggörs nedskräpning och dess negativa effekter på olika sätt för medborgarna. Dessa insatser ska bidra till att medborgare ska välja att inte skräpa ned utan i stället slänga sitt skräp i papperskorgarna. Exempel på insatser är skräpkören som består av sjungande soptunnor, gula vågen av medarbetare i gula västar som ser till att hålla rent och snyggt och de ungdomar som under sommaren arbetat med hållbarhetsinformation till medborgarna. En bubbelbarriär har använts i Fyrisån. Den skapar en vägg av bubblor som fångar upp mindre och lättare skräp som papperspåsar och godispapper.

Ett kojindex används som mått på närhet till skogsmark för barns lek och rekreation. I arbetet blir det tydligt vilka platser i kommunen som har gröna värden som behöver skyddas i samhällsbyggandet för att barn ska ha närhet till skog. Barn på landsbygden och i de sydvästra delarna av Uppsala som Stenhagen, Gottsunda och Flogsta har 100 procent täckning i kojindex. Av barn i åldrarna 0–18 år är det 23 procent i Uppsala kommun som har längre än 300 meter till skogsmark.

Trygghet i fysisk planering

Ett ettårigt samarbetsavtal mellan kommunen och Stiftelsen Tryggare Sverige i syfte att säkerställa trygghets- och säkerhetsaspekter i fysisk planering är nu avslutat. Samarbetet rörde fyra huvudaktiviteter: analys av Gränbyparkens nuläge och utvecklingsplaner, analys kopplat till byggskedet i Gottsundaområdet, kvalitetsgranskning av detaljplaner och bygglov samt en utbildningsinsats och processtöd. Lärdomar från samarbetet tas med i det fortsatta linjearbetet inom samhällsbyggnadsprocessen.

Under 2021 utvecklade kommunen konceptet trygghetsvandringar. Under 2022 har två trygghetsvandringar genomförts, en i Stenhagen och en i Salabacke. Båda genomfördes tillsammans med aktörer som är verksamma i området. Arbeta med identifierade åtgärder såsom förstärkt belysning pågår.

Under året pågår ett arbete med att utveckla arbetsätten vid etablering av nya bostadsområden inom Uppsalahem i syfte att minska risken för segregation och social oro. Lansering pågår av nya digitala tjänster mot kund och arbete för modernisering av lås- och passersystem har påbörjats. Initiativet avseende löpande, månatliga kundundersökningar är infört. Under 2022 har arbetet påbörjats och kommer pågå under första halvåret 2023 med att byta ut samtliga brandvarnare i bostäderna.

Krisberedskap och civilt försvar

Bedömningen är att arbetet med civilt försvar kommer att öka i hög grad under de kommande åren då regering och myndigheter föreslår att kommuner tillförs ytterligare ansvar för arbetet med civilt försvar. Kommunen arbetar med att ta fram en ledningsplan för höjd beredskap. Den ska tillsammans med verksamheternas planering av egen krigsorganisation ligga till grund för en övergripande plan för höjd beredskap för kommunen. Arbetet beräknas behöva fortgå flera år framöver.

Arbete pågår för att stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar samt att stärka förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap.

Arbetet med mottagandet av flyktingar med anledning av kriget i Ukraina har under året bland annat varit inriktat på att etablera och utveckla samverkan med civilsamhället. Civilsamhället har återkommande aktiviteter och insatser för flyktingarna i alla åldrar och särskilt fokus finns på att stötta barnen.

Förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet

Stora delar av arbetet med att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet sker inom ramarna för EST (Effektiv samordning för trygghet). Tillsammans med polisen, regionen och andra aktörer bidrar kommunen med information till en gemensam lägesbild som ligger till grund för insatser. Det är ett kunskapsbaserat arbetssätt som har fokus på barn och unga för att tidigt förebygga otrygga platser där ungdomar vistas. Polis och kommun samverkar också kring informationsutbyte för kamerabevakning och arbete med särskilt utsatta brottsoffer.

Kommunen samverkar inom kommunkoncernen och med civilsamhälle, näringsliv och myndigheter för att förebygga kriminalitet och normbrytande beteende med särskilt fokus på ungdomar och unga vuxna. Kommunen bedriver också en avhoppverksamhet. Ett förebyggande arbete förekommer också mot ungdomar med funktionsnedsättning. Arbetet ska hindra att dessa ungdomar utvecklar ett riskbruk, missbruk eller beroende och hamnar i ungdomsbrottslighet och kriminalitet. Tidiga

och riktade åtgärder i samarbete med Region Uppsala har stärkts under året och kommer att pågå kontinuerligt, inom ramen för den lokala samverkansstrukturen hälsa, stöd, vård och omsorg (HSVO). Det handlar bland annat om att motverka välfärdsbrott, skapa tryggare fysiska miljöer och fokusera på barn och ungdomar som har riskbeteenden och socialt destruktiva mönster. Mycket arbete pågår inom ramen för samverkansöverenskommelsen med Polisen, samverkansarbetet i Gottsunda/Valsätra, handlingsplanen för Gränby och Kvarngärdet.

Genom myndighetssamverkan skapas förutsättningar för stärkt tillsyn mot misstänkt illegal verksamhet.

Kultur, idrott och fritid

Kommunen arbetar för att kulturen och idrotten ska ingå i stads- och landsbygdsutveckling genom att främja tillgången till ytor och utforma metoder för att göra invånarna mer delaktiga. Samordningen fortsätter med särskilt fokus på Gottsunda och Gränby. Allaktivitetshuset i Gränby har startat och en aktivitetsplan är framtagen. Nya aktiviteter för nya målgrupper utvecklas kontinuerligt. Organiserade aktiviteter inom kultur och fritid har utvecklats och samverkan sker med föreningar och andra organisationer i området. Samverkan mellan skola, fritid, bibliotek och kulturcentrum bedrivs i syfte att skapa trygga aktiviteter för barn och unga. Flera generationsöverskridande aktiviteter har också genomförts under året. Sommarteatern i Gottsunda startade 2021 och fortsatte 2022 och är nu en permanent verksamhet.

Under sommaren iordningställdes bandybanorna på Studenternas för Summer Zone med många olika aktiviteter i såväl organiserad som spontan form. All aktivitet var gratis för att få barn och ungdomar mer aktiva och för att verka för en mer inkluderande och jämlik fritid. På området fanns också Fritidsbanken som lånade ut utrustning gratis.

Ett aktivt arbete med utveckling av Uppsala konstmuseum pågår. Det pågår även arbete med att ta fram ett historiskt centrum på Uppsala slott. Det beslutade namnet på detta centrum är Uppsala slottshistoriska.

För att öka trivseln på kommunens större badanläggningar har trygghetsskapande insatser genomförts. På de större badanläggningarna som Fjällnora, Storvad, Lyssnaängen, Borgardalsbadet, och Sandviksbadet har det funnits ordningsvakter. Responsen från campare och besökare på badanläggningarna har varit god och insatsen har medfört att det blivit lugnare på badplatserna. I Stolvreta har en strandpromenad byggts vilket bidrar till en bättre tillgång till naturen.

Europeiskt kulturhuvudstadsår 2029

Arbetet med ansökan om europeiskt kulturhuvudstadsår 2029 pågår.

En kartläggning av internationella samarbeten för att främja mångfald och interkulturell dialog och samarbete, samt utveckla konst- och kulturutbyte har genomförts. Ett arbete med att kartlägga kulturella och kreativa näringar görs också för att främja förutsättningar för det fria kulturlivet att verka och utvecklas, samt säkerställa att det kommunalt arrangerade kulturutbudet är ett komplement till det fria kulturlivet.

Satsningen på plusstad-konceptet (en svensk modell för att uppnå klimatpositiva och hållbara städer och stadsdelar) är stoppat. Detta på grund av att regeringen har valt att avsluta konceptet.

Inriktningsmål 3 Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Uppsala ska vara världsledande i miljö- och klimatomställningen samt förbättra beredskapen för ett förändrat klimat. Kommunen tar ansvar och motverkar klimatförändringarna genom omställning till fossilfritt 2030 och ett klimatpositivt Uppsala 2050. Det ställer krav på kraftfulla insatser inom bland annat transporter, byggande, energi och livsmedel.

När Uppsala växer skapas nya möjligheter för ekonomisk tillväxt och för att minska sociala klyftor, samtidigt som ekosystem ska bevaras och stärkas. I Uppsala ska stad och land utvecklas tillsammans. Den hållbara stads- och landsbygdsutvecklingen säkerställer likvärdig tillgång till boende, arbete, kommunikationer, samhällsservice och offentliga platser. Hänsyn ska tas till rekreation, biologisk mångfald och vattenresurser. Fler naturreservat ska bildas och kompensatoriska naturvårdsåtgärder utföras vid markexploateringar. Luft- och livskvalitet ska förbättras i stadskärnan för att värna verksamheter och boende i city.

I fokus 2022–2024 – Fossilfritt 2030

Uppsala har i dag en miljö- och klimatpåverkan som är flera gånger större än vad som är hållbart ur ett globalt perspektiv. Miljö och klimatomställningen är därför brådskande. Utsläppen av växthusgaser måste fortsätta att minska för att till 2040 vara nära noll. Miljö- och klimatdriven verksamhets- och affärsutveckling genomförs via breda samarbeten, bland annat inom Uppsala klimatprotokoll.

Det lokala arbetet mot målet om en fossilbränslefri välfärdskommun till 2030 innebär en omställning av kommunorganisationens fordonspark, utveckling av hållbara transportlösningar samt en ökad samverkan med berörda aktörer. Kommunen fortsätter bland annat att bygga ut ett fossilfritt transportsystem och infrastruktur för gång, cykel, kollektivtrafik, biogas och vätgas.

Förutom trafiken finns en rad andra viktiga frågor när det gäller utsläppsminskningar inom Uppsalas geografiska område: fortsatt utbyggnad av solenergi och kretsloppslösningar, utfasning av fossil plast, användning av klimatsnåla bygg- och anläggningsmaterial och ekologiskt hållbart jordbruk är några exempel. En stor utmaning för att nå utsläppsmålen är att minska den negativa klimatpåverkan av konsumtion och långväga resande.

Agenda 2030

FN har som mål att väsentligen öka andelen förnybar energi och att fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet till år 2030. För Sveriges del är transportsektorn den stora utmaningen kring förnybar energi. Agenda 2030 betonar vikten av att minska städernas negativa miljöpåverkan per person, att stärka motståndskraft och förmåga till anpassning till klimatrelaterade faror samt att integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå. I Uppsala är målsättningen att vara fossilfri 2030 och klimatpositiv 2050. För att nå dit behöver kommunen ta vara på innovationskraft, smarta lösningar och digitaliseringar i samverkan med näringsliv och andra goda krafter. Agenda 2030 strävar efter att stärka positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att förbättra den nationella och regionala utvecklingsplaneringen. Trygghet och social inkludering ska främjas.

 Inriktningsmålet bedöms vara delvis uppfyllt. Två av kommunfullmäktiges elva uppdrag inom inriktningsmålet är klara. Sju uppdrag pågår enligt plan. Två uppdrag är försenade. Av de som pågår beräknas två uppdrag bli färdiga under 2023, fyra uppdrag under 2024 och ett uppdrag beräknas bli färdigt 2030.

Trots att det genomförs stora insatser för att ställa om till ett hållbart samhälle finns det stora utmaningar med att nå målsättningarna om att vara fossilfri 2030 och klimatpositiv 2050.

Minskningen av utsläppen av växthusgaser i Uppsala går inte tillräckligt snabbt. Efter en betydande utsläppsminskning år 2020 till följd av minskat långväga flygande under pandemin och utfasning av torv i fjärrvärmeproduktionen visar preliminära data för 2021 en ökning om 4 procent. För att nå klimatmålen behöver utsläppen minska med 10–14 procent per år, vilket kräver stora systemförändringar.

För att kunna öka takten i omställningen krävs stora investeringar i teknik, innovation och arbete med normförskjutning och förändrade attityder och beteenden. På grund av ökade materialkostnader och inflation ökar kostnaderna för att genomföra investeringar för att klara omställningen. Det bedöms därmed finnas en risk för att investeringar försenas.

Öka takten i klimatomställningen

För att öka takten i klimatomställningen behöver insatser för minskad klimatpåverkan vara en självklar del i alla delar av samhällsbyggandet. Arbetet pågår med att systematiskt integrera insatser i pågående processer såsom planering, utformning av markanvisningstävlingar och i projektstyrning i samhällsbyggnadsprojekt. Under kommunens arbete med översiktsplan har klimatkalkyl använts som verktyg för att bedöma olika utvecklingsscenarier. Det har bland annat bidragit till ökad medvetenhet om komplexiteten i omställningen, synliggjort behovet av kolinlagring och illustrerat utmaningarna som finns kopplat till kompensation för att nå klimatneutralitet. Verktyget vidareutvecklas för att användas i tidiga skeden i detaljplaneringen.

För att utveckla Rosendals sista etapp och Ulleråker till klimatpositiva stadsdelar har arbete påbörjats med att systematiskt beräkna utsläppen av koldioxid för varje enskild del i projektet och därefter ta fram åtgärder och krav som minskar utsläppen. Erfarenheterna från projekten har bidragit till generell metodutveckling som utvecklar klimatarbetet även i andra samhällsbyggnadsprojekt. I nya markanvisningsavtal har en klimatklausul inarbetats och byggnadernas klimatprestanda ska rapporteras i markanvisningstävlingar.

Kommunfullmäktige beslutade om ett reviderat miljö- och klimatprogram med tillhörande handlingsplan den 30 maj 2022. Programmets syfte är att beskriva mål för kommunens strategiska miljö- och klimatarbete. Programmet förtydligar inriktningen för det långsiktiga arbetet med att nå en giffri miljö, hållbara resursflöden, klimatomställning och ett klimatanpassat Uppsala.

I september beslutade kommunfullmäktige om en avfallsplan med särskilt fokus på ett cirkulärt Uppsala. I det cirkulära Uppsala används prylar och material så länge som möjligt och när de går sönder lagas de eller görs om till något annat. Sådant som inte längre kan återanvändas återvinns istället. För att nå den visionen behövs en normförskjutning och förändrade attityder och beteenden.

Uppsala är en av 23 kommuner som i december signerade ett reviderat klimatkontrakt med staten för att skynda på klimatomställningen. Klimatkontraktet är ett

samarbetsavtal mellan kommuner, myndigheter och det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. I samarbetsavtalet åtar sig Uppsala kommun bland annat att arbeta mer med innovation i klimatomställningen och att involvera Uppsalas invånare mer i arbetet för att minska klimatutsläppen. Kommunen åtar sig också att utöka arbetet med att använda upphandling som verktyg för att främja ett hållbart resursflöde genom att öka återbruk och återvinning i kommunens verksamheter.

Det är främst priset och bristande finansiering som gör att andelen ekologiska livsmedel inte har ökat ytterligare i kommunens verksamheter. Till viss del så påverkar även brist på vissa ekologiska produkter som ersatts med konventionella produkter. Andelen ekologiska livsmedel uppgick till 53 procent i kommunens verksamhet.

Under året blev Uppsala kommun utvald att vara pilotstad inom EU-kommissionens initiativ Cirkulära städer och regioner (Circular Cities and Regions Initiative). Kommunen har genomfört flera insatser som syftar till att återanvända byggnadsmaterial och därmed minska klimat- och miljöpåverkan.

Uppsala kommun håller på att utveckla en mer nyanserad standard med storstadsspecifika riktvärden för markanvändning jämfört med Naturvårdsverkets generella som används idag. Kommunen utgår då från hur marken faktiskt ser ut i Uppsala och vad den ska användas till i stället för att använda de mer grova generella riktvärdena. De nya arbetssätten innebär att kommunen på ett säkert sätt kommer kunna undvika onödig sanering och återanvända mer massor än vad som görs idag.

Hållbara mobilitetslösningar

I januari beslutade kommunfullmäktige om ett program för mobilitet och trafik. Programmet visar vägen för arbetet med resor och transporter fram till år 2050. Målet är att alla resor och transporter inom Uppsala kommun ska ske med hållbara färdmedel. Till programmet hör också en handlingsplan som tydliggör hur målen ska nås.

Planering för att underlätta för transportsektorns omställning har intensifierats. En koncernövergripande arbetsgrupp för laddinfrastruktur har etablerats och tagit fram kunskapsunderlag såsom platsförslag till snabbladdningsstationer. En utredning om hinder och förutsättningar för en fossilbränslefri maskinpark till 2023 har genomförts som identifierar förändrade arbetssätt, tydligare styrning och ökat stöd till verksamheterna som de huvudsakliga utvecklingsområdena för att nå målet. I större utbyggnadsområden har gatu- och samhällsmiljönämnden tagit fram delade mobilitetstjänster. Statistik från SCB visar att bilinnehavet minskar i dessa områden.

Restriktionerna under pandemin har påverkat resandet. En kartläggning pågår för att ta reda på om det medför långsiktiga mobilitetsförändringar. Ett Vinnovaprojekt pågår med studier av gång- och cykelflöden för att bättre kunna planera för hållbara mobilitetslösningar. Även ett arbete med strategisk kollektivtrafikplanering tillsammans med Region Uppsala har inletts där frågor om nyttjande av tekniska plattformar för så väl kollektivtrafik som andra mobilitetslösningar ingår.

Kopplat till arbetet för kapacitetsstark kollektivtrafik har mobilitets- och framkomlighetsutredningar gjorts. Utredningarna visar var säkra passager ska finnas för att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla. Under året har också en fördjupad mobilitetsstudie påbörjats för sträckan väster om Bäcklösa till Bergsbrunna station. Samverkan sker kontinuerligt med blåljusaktörer för att säkra deras behov. Nya markförvärv har beslutats i bland annat Fullerö och Bergsbrunna-området för att

möjliggöra framtida verksamhetsområden och teknisk infrastruktur kopplat till fyrsparavtalet och det nya stationsläget Uppsala Södra.

Arbetet med pendlarparkeringar inom kommunen har fortlöpt under året och ett utökat samarbete med Region Uppsala kring markfrågor och landsbygdsutveckling har initierats. Där det planeras åtgärder på icke kommunal mark försenas arbetet på grund av längre ledtider.

Arbetet med att fortsätta utveckla förutsättningarna för gång- och cykeltrafiken fortsätter. Under året har bland annat gång- och cykelvägen från Vaksalakyrka till Slavsta breddats och en ny gång- och cykelväg har byggts bredvid gamla Börjevägen.

Mer effektiv energiförsörjning

Kommunen har under de senaste åren arbetat med flera initiativ för att motverka kapacitetsbrist i Uppsalas elnät. Ett exempel är EU-projektet CoordiNet, som avslutades 2022, där kommunen tillsammans med bland andra Vattenfall eldistribution utvecklat en lokal marknad för el-effekt. Genom effektmarknaden används Uppsalas energisystem mer effektivt och effektopparna i elnäten minskar.

Höga elpriser och kriget i Ukraina har satt energifrågan i fokus och ökat behovet av åtgärder för energieffektivisering. Uppsala kommun har under året arbetat både med energibesparande åtgärder och rådgivning till invånare. En funktion för samordning av energibesparing etablerades under året.

Kapacitetsbrist i elnätet påverkar möjligheten till omfattande elektrifiering i kommunen. En aspekt som kommer att ha stor påverkan på effektfrågan är utbyggnaden av laddinfrastruktur för elfordon där planeringsarbete pågår på flera håll inom kommunen.

Elektrifieringsfrågan utvecklas inom samverkansprojektet Uppsalaeffekten, för att sätta effektfrågan i fokus och driva på Svenska Kraftnäts kapacitetsförstärkning av eleffekt till Uppsala. Planering för framtagande av en elektrifieringsplan är initierad och kommunen har, i samverkan med Region Uppsala och privata aktörer inom godstransportsektorn som är medlemmar i Uppsala klimatprotokoll, påbörjat arbetet med elektrifiering av tunga transporter. Fokus ligger på att ta fram konkreta åtgärder för hur elektrifieringen av kollektivtrafiken kan gynna omställningen för andra tunga transporter.

Rekreation, biologisk mångfald och vattenresurser

Kommunens allmänna verksamhetsytor, parker och friluftsområden är både välskötta och välbesökta. Pandemin medförde att fler medborgare började besöka kommunens friluftsområden och anläggningar. Antalet besökare vid Fjällnora under 2020 ökade med 50 procent jämfört med 2019. Sommarens mätningar vid Fjällnora visar att antalet besökare för juni och juli sammantaget är i nivå med 2020 och 2021. Något som kan ha påverkat antalet besökare vid Fjällnora under 2022 är att det på grund av algblomning avrått från bad vid anläggningen i 21 dagar under sommarmånaderna.

Nya rekreationsområden har invigts i form av den ombyggda och utvecklade Hospitalparken i Ulleråker som har fått en ny lek- och motorikpark för barn men också områden som bundits samman med åkanten och rekreationen där. Andra rekreationsområden som tagits i bruk under året är bland annat södra å-stråket, Elsa Eschelons park i Rosendal och området runt de nya dagvattendammarna i Lurbo och Gottsundagipen. Dessa områden omfattar också flera ekosystemtjänster.

Under året en övergripande plan för grönstrukturer tagits fram. Strukturen utgår från den blå Fyrisån och har en yttre och inre grön ring i staden. Ringarna sammanbinds av tvärgående grönområden som ekrar i ett hjul. Friluftsvärden inom kommunen har kartlagts inför utveckling av befintliga och framtida friluftsområden och stråk. Kartläggningen visar att tillgången till grönstrukturer som naturreservat idag är något ojämnt fördelat över staden. De västra delarna är välförsett med naturreservat medan de östra delarna har mindre natur. För att kompensera detta behöver de gröna korridorerna österut förstärkas.

Naturreservat ger utrymme för friluftsliv samtidigt som de skyddar viktiga naturvärden. Skyddet för naturreservaten är lagstadgat i miljöbalken. Arbetet med att bilda nya naturreservat för Fjällnora och rekreationsstråket Gula stigen har pågått under året. Fjällnora naturreservat invigdes den 3 september 2022. Naturreservatet Gula stigen invigs under 2023. Undersökning av förutsättningar för ett nytt naturreservat i Gamla Uppsala pågår. Det pågår även en översyn av naturreservatet Hågadalen-Nåsten med uppdatering av skötselplanen.

Uppsala kommun, särskilt Uppsala stad, hyser större delen av populationen av Cinnoberbagge i hela landet. Artens förekomst i staden påverkar hur stadsbyggnadsprojekt kan genomföras. Under 2022 har arbete med en strategi för hur den fridlysta baggen ska kunna hanteras i stadsbyggnadsprocessen samtidigt som arten bevaras påbörjats.

Behovet av dricksvatten och kapacitet för att omhänderta spill- och dagvatten ökar. Uppsalas befolkning växer samtidigt som efterfrågan från näringslivet växer. Tillsammans med klimatförändringar och skärpt lagstiftning inom VA- och avfallsområdet påverkar förutsättningarna för den långsiktiga dricksvattenförsörjningen och avloppshantering.

Inriktningsmål 4 Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Välfärd och god folkhälsa ska bygga ett hållbart Uppsala. God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential och att bidra till samhällets utveckling. Idrott, fritid och kultur utgör en starkt bidragande faktor för folkhälsa och livskvalitet. Det förbyggande arbetet för att främja psykisk hälsa ska utvecklas.

Utifrån ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt ska klyftorna mellan människor och områden minska. Uppsala är en öppen, jämställd och solidarisk kommun som berikas av mångfald och tar ansvar för en bra integration. Att investera i barns utveckling är en av de viktigaste vägarna till social hållbarhet och minskade skillnader i hälsa och utbildning. Barnets bästa ska alltid sättas i främsta rummet.

I fokus 2022–2024 – Trygghet

Ökad psykisk ohälsa och tillgången till droger tillsammans med en samhällsutveckling mot ökad polarisering, medför att människor riskerar att hamna i utanförskap, missbruk och kriminalitet. För att förebygga, förhindra och stävja social oro och missbruk samt ungas kriminalitet krävs ett samordnat arbete tillsammans med polisen, länsstyrelsen, Region Uppsala och andra myndigheter.

Agenda 2030

Det globala målet om minskad ojämlikhet innehåller flera delmål som handlar om att skapa ett mer jämlikt samhälle 2030. Det handlar till exempel om att möjliggöra för alla människor – oavsett ålder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller socioekonomisk bakgrund – att bli inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Barns utveckling och en snabb och jämställd integration är av särskild vikt för social hållbarhet. Uppsala ska vara ett bra samhälle att åldras i. Tillsammans med föreningsliv och näringsliv ska kommunen skapa förutsättningar för god hälsa, demokratiska värderingar och minskade klyftor i befolkningen.

Inriktningsmålet bedöms vara delvis uppfyllt. Ett av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet är färdigt. Tre uppdrag pågår enligt plan. Två uppdrag beräknas bli färdiga 2023 och ett uppdrag 2024. Även om arbetet med uppdragen pågår enligt plan så kvarstår ojämlikheten i levnadsvillkor mellan individer och mellan bostadsområden. Krig och kriser i omvärlden och i samhällsekonomin försvårar återhämtningen efter pandemin. Det krävs insatser för att långsiktigt säkerställa att inga grupper missgynnas strukturellt. Kommunen behöver fortsatt vidta åtgärder för att barn och unga i Uppsala ska ges likvärdiga förutsättningar för ett rikt och hälsosamt liv.

Ett sammanhållet samhälle

När samhällsekonomin började återhämta sig efter pandemin uppstod genast nya utmaningar till följd av krig och kris i omvärlden. De som redan hade det sämre ställt ekonomiskt, på arbetsmarknaden, hälsomässigt med mera, riskerar att drabbas hårt av lågkonjunkturen.

Sett över en längre tid har Uppsalas befolkning fått det bättre, men det finns också stor ojämlikhet i levnadsvillkor mellan invånarna. Ojämlikheten handlar till stor del om skillnader mellan de som har ett arbete och de som inte har det. Många av de barn som växer upp i ekonomisk utsatthet har föräldrar som saknar arbete. Särskilt personer

med funktionsnedsättning och utrikesfödda kvinnor med kort utbildning har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Kommunen arbetar på flera sätt för att tillvarata och stärka individers arbetsförmåga, i syfte att möjliggöra ett inträde på arbetsmarknaden och främja den psykiska hälsan. Arbetsmarknadsinsatser, utbildningar, socialt stöd, språkstödjande insatser och satsningar på elevhälsa i vuxenutbildningen är samtliga sådana insatser. Ett konkret exempel är den utveckling av arbetsplatsförlagt lärande (APL) som fortsatt inom vård- och omsorgsförvaltningen i samarbete Region Uppsala. Under året har fler individer än tidigare lämnat kommunens arbetsmarknadsverksamhet till arbete eller studier och andelen invånare med ekonomiskt bistånd fortsatt att minska. För att säkerställa en bättre och mer tillgänglig offentlig service har ett servicekontor i Gottsundaområdet öppnats som ger kommuninvånare kommunal och statlig service på samma plats. Genom uppsökande insatser riktade mot utrikes födda kvinnor utökas och påskyndas kvinnornas etablering.

Tillgång till barnomsorg är ofta en förutsättning för att föräldrarna ska kunna delta i utbildnings- eller arbetsmarknadsinsatser och kan på så sätt gynna föräldrarnas arbetsmarknadsdeltagande och integration. Kommunen genomför informationsinsatser och uppsökande verksamhet för att fler barn ska delta i förskole- och fritidshemsverksamhet. I vissa områden har andelen barn i fritidsverksamhet ökat nämnvärt.

Att barn och unga lyckas i sin skolgång ger både grunden för arbete eller fortsatta studier och är en stark skyddsfaktor för att motverka utanförskap och ohälsa. Kommunen arbetar för stärkt likvärdighet och att erbjuda en stimulerande och trygg miljö både i och kring skolor. Riktade insatser genomförs för förskolor och skolor med större utmaningar. Ett fortsatt arbete bedrivs för att komma till rätta med sjunkande gymnasiebehörighet och att få upp skolnärvaron till de nivåer som var före pandemin.

För att fler ungdomar ska få arbetslivserfarenhet är kommunen aktiv i att anordna sommarjobb och praktikplatser för ungdomar. Kommunen samarbetar också med Region Uppsala för att tillvarata arbetsförmåga hos ungdomar som har nedsatt arbetsförmåga på grund av fysisk och psykisk ohälsa eller funktionsnedsättning. För att fler barn och unga ska ha en meningsfull fritid erbjuds fritids- och kulturaktiviteter direkt efter skolan i samarbete med föreningslivet och bland andra Uppsala kulturskola, Fyrisgården och Gottsunda dans & teater.

Socialt hållbar stadsutveckling

Genom att utveckla bebyggelsen, skapa platser för återhämtning och rekreation i stadens och landsbygdens grönområden, erbjuda ett varierat aktivitetsutbud och samverka med föreningslivet ges kommuninvånarna möjligheter till gemenskap, utevistelse och stimulerande upplevelser. Kommunens revidering av översiktsplanen fortgår och kommer ge förnyad vägledning för den fysiska planeringen, inklusive folkhälsoaspekter och livskvalitet. För att fler ska ha råd med en bostad pågår arbete för att underlätta för industriella byggheter till lägre kostnad. Inom detaljplaneförfarandet används Uppsalamodellen för markanvisningar för att stärka en socialt hållbar utveckling. Prisriklighet vid markanvisningar och en blandning av olika bostäder och upplåtelseformer är prioriterat.

Åtgärder pågår också för att säkra framtidens dricksvattenförsörjning och för att genom trafiksäkerhetsarbete uppmuntra och främja rörelse. Till exempel har hämta-/lämnafunktionerna på förskolor och skolor i kommunen kartlagts. Arbetet för att alla

barn och unga ska ha trygga och säkra vägar till förskola och skola fortsätter nu genom att ta fram nya riktlinjer som barn ska få tycka till om.

Folkhälsa och suicidprevention

God folkhälsa är centralt för ett inkluderande och hållbart Uppsala. För individens hälsa och samhällets ekonomi är förbyggande och hälsofrämjande insatser i samverkan av största vikt. För att fler ska uppleva god psykisk hälsa arbetar kommunen med en bredd av insatser och stödåtgärder som syftar till att ge goda möjligheter till bra boende, meningsfull utbildning, arbete och fritid, liksom stöd och hjälp till de som har behov av det. För invånare med missbruksproblematik och psykisk ohälsa arbetar kommunen för att förstärka samverkan med Region Uppsala samt för att utveckla samordningen av insatser genom förbättrade processer kring SIP (Samordnad Individuell Plan). Vård- och boendekedjan för vuxna klienter inom socialtjänsten effektiviseras och kommunen arbetar uppsökande för personer som är utsatta för sexuell exploatering eller människohandel.

Möjligheterna för uppsalaborna att utöva idrott och fysisk aktivitet utvecklas löpande och ofta i samverkan med föreningar för att få en så bred spridning som möjligt på idrottsutövande och en aktiv fritid för alla uppsalabor men med särskilt fokus på barn, unga och äldre. Allt fler medborgare började besöka kommunens friluftsområden och anläggningar i samband med pandemin och mer resurser läggs på underhåll av till exempel naturområden och badanläggningar än tidigare.

För att undanröja och förebygga hälsorisker utför kommunen tillsyn av bland annat strand- och bassängbad och ger extra information och stöd till nya livsmedelsföretag samt utför livsmedelskontroll av befintliga anläggningar. Genom utbildningar och andra åtgärder upprätthålls en god beredskap för smittspårning, både gällande material, resurser och kompetens. Ansvarsfull alkoholserving, tobaksförsäljning och lotteriverksamhet främjas genom kommunens tillståndsprövning, rådgivning och kunskapsstöd samt tillsyn. Ljud- och radonmätningar utförs för att säkerställa en god boendemiljö för invånarna.

Arbetet med suicidprevention har utvecklats. Under 2022 har ett kommunövergripande projekt genomförts för att stärka det suicidpreventiva arbetet i hela kommunkoncernen genom att ta fram gemensamma vägledningar och genomföra kompetenshöjande insatser. Kommunen har också deltagit i att ta fram rutiner för händelseanalys efter suicid för barn upp till 18 år tillsammans med Region Uppsala och andra kommuner i länet.

Inriktningsmål 5 Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Uppsala kommun möjliggör för ett ökat utbud av bostäder och arbetstillfällen som möter den förväntade befolkningsökningen. För att kunna dra nytta av möjligheterna när vi blir fler och förbättra den goda livsmiljön ska kommunen skapa förutsättningar för att det byggs 2 000 till 3 000 nya bostäder och skapas 2 000 nya arbetsplatser årligen.

En väl fungerande arbetsmarknad bidrar till den attraktiva och trygga staden. I Uppsala ska alla bidra och fler invånare ska komma i arbete. I samverkan med bland andra universiteten utvecklas de kunskapsintensiva och exportinriktade branscherna. Stödet för personer som står långt från arbetsmarknaden utvecklas.

I fokus 2022–2024 – Jobb och företagande

Den förväntade befolkningstillväxten i Uppsala kräver minst 2 000 nya arbetstillfällen per år, varav minst 70 procent i det privata näringslivet. Detta för att uppnå balans mellan befolknings- och jobbtillväxt. Nästan hälften av jobbtillväxten förväntas ske inom exportindustri och affärstjänster. De befintliga stora och mellanstora företagen är draglok för tillväxten av kommunens totala arbetsmarknad och en viktig förutsättning för utveckling av bygg-, service- och tjänstenärings. I samarbete med övriga parter förstärks näringslivsutvecklingen utifrån intentionerna i näringslivsprogrammet.

Agenda 2030

Agenda 2030 pekar på att fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Alla länder behöver inkluderas oavsett deras ekonomiska status, eftersom fattiga människor även finns i rika länder och medelinkomstländer. Det globala målet om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt lyfter fram vikten av att verka för en tillväxt som är inkluderande och långsiktigt hållbar och för en full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Ett av delmålen handlar om att till 2030 väsentligt minska den andel ungdomar som varken arbetar eller studerar. Ett annat delmål är att till 2030 väsentligen öka det antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter, däribland tekniska färdigheter och yrkeskunskaper, för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap. Agenda 2030 lyfter även fram betydelsen av fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Två av kommunfullmäktiges fem uppdrag inom inriktningsmålet uppdrag är färdiga. Två pågår enligt plan. Ett uppdrag är försenat. Av de som pågår beräknas ett uppdrag bli färdigt 2023 och ett uppdrag 2024. Olika åtgärder genomförs för att skapa en bostadsmarknad för alla. Fler än tidigare har lämnat kommunens arbetsmarknadsverksamhet för arbete eller studier. Antal hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska jämfört med föregående år och minskningen av antalet större barnfamiljer med ekonomiskt bistånd är markant. Trots förbättrad arbetsmarknad efter pandemin är många långtidsarbetslösa.

En bostadsmarknad för alla

Uppsala kommun arbetar brett för att motverka boendesegregation och behov av försörjningsstöd. I arbetet med Bostad för alla, program och handlingsplan för bostadsförsörjningen, har ett brett samarbete byggts upp inom kommunkoncernen och med externa aktörer vilket stärker möjligheterna för genomförandet.

Uppsala kommun har en byggnation som är mer omfattande än de flesta kommuner i landet. Flera stora stadsutvecklingsprojekt med ett stort antal bostäder, många olika fastighetsägare i samma detaljplan och många komplexa frågor pågår. Uppsala har en hög ambition i hållbar stadsutveckling för att klara klimatmål och hållbar livsmiljö. Arbetet pågår med att framman en metodik för att kunna utvärdera färdigbyggda miljöer där Bäcklösaområdet har fått utgöra ett pilotprojekt. Resultatet kommer att användas för att skapa en systematik och förbättra utvärdering av kvaliteten i den byggda miljön.

Att förebygga bostadslöshet genom tidiga insatser bedöms vara ett effektivt arbetssätt. Flera åtgärder för att stötta de bostadslösa vidtas under 2022, den föreslagna projektplanen för Bostad först, samt det uppsökande arbetet med hemlösa kan särskilt understrykas.

Ekonomiskt svaga hushåll har svårigheter att finna en varaktig bostad i Uppsala då tillgången till hyreslägenheter med rimliga hyror är begränsad. Arbetet pågår med att få till en bättre matchning mellan hushållens behov och utbudet av bostäder med lägre boendekostnader. Det finns ett flertal omvärldsförutsättningar som påverkar möjligheter att bidra med ytterligare kommunala hyresbostäder till Uppsalas invånare. Den största delen av dessa utgörs av kostnadsökningar på material men även av att de statliga investeringsstöden har avskaffats. För 2022 var planen att starta nyproduktion vid Fältläkaren men där har överklagande av markupplåtelse samt bygglov fördröjt processen. Vidare planerades det för igångsättning av nyproduktionsprojekt i Bältinge men de avskaffade investeringsstöden i kombination med kostnadsökningarna gjorde att det inte längre fanns ekonomiska förutsättningar att genomföra projektet. En entreprenör har kontrakterats för projektering av nyproduktion av studentbostäder vid Rackarberget. Ett inriktningsbeslut har fattats om att införa en ny typ av boendeform "coliving" som en del av kommande nyproduktionsprojekt inom hyresbeståndet.

Det forskningsnära samarbetet med Uppsala universitet för att hitta nya lösningar för bostäder med lägre boendekostnad har bidragit till kunskap om hur en ökad blandning av hushåll med olika socioekonomi kan möjliggöras genom en blandning av upplåtelseformer och lägenhetsstorlekar i olika geografiska lägen. Slutpresentation av forskningen skedde i september och implementering har påbörjats.

För att öka den sociala hållbarheten och möjliggöra för fler att ha råd med en bostad stödjer bygglovsprövningen prisrimliga bostäder. Projekt som boendekooperativ, Smarta kvadrat, Max 4 lax och Raw är nyskapande boendeprojekt med syfte att skapa bostad för fler och på nya sätt.

Detaljplaner för att säkra bostäder i de centrala delarna har beslutats. Det handlar om kvarteret Siv, kvarteret Trudhem och Bredablick. Andra steg för utveckling av stadsdelscentrum har varit antagandet av kvarteret Hindsgavl i Ekeby med cirka 80 bostäder och samråd för bostads- och verksamhetsutveckling i Gottsunda centrum. För bostadsutvecklingen i prioriterade tätorter har detaljplan antagits för Södra Stolvreta och beslut fattats för ny planläggning genom planbesked i Knutby.

I december 2022 fanns dryga 9 400 möjliga bostäder i planreserv och målet om planlagda bostäder i kommunens prioriterade tätorter har uppnåtts. På landsbygderna planeras för drygt 2 000 bostäder i Björklinge, Bältinge, Stolvreta, Gåvsta, Gunsta och Vattholma. Inom bostadssatsning på landsbygden har arbete framför allt genomförts inom de fyra områden som fått planbesked i Knutby, Skyttorp och Björklinge.

Utmaningar att verkställa boende för personer med funktionsnedsättning finns främst inom bostad med särskild service eller särskild bostad för vuxna. Planering pågår med att möta detta behov. Utmaningarna beräknas vara kvar fram till år 2027.

För att möta efterfrågan av fler marknära bostäder har en utredning gjorts. Utredningen har utgjort underlag vid en revidering av möjligt bostadsutbud i större stadsutvecklingsprojekt. Ett arbete pågår med statliga medel från Vinnova för att bättre nyttja befintligt bostadsbestånd genom ökat delande som en del i att minska klimatavtrycket och den ofrivilliga ensamheten.

Att bygga parkeringshus är kostsamt för byggaktörer, särskilt om de är under jord. De höga kostnaderna betalas i slutändan ofta av de boende genom exempelvis högre avgifter. För att möjliggöra lägre boendekostnader skapas attraktiva mobilitetslösningar. Tjänsterna är idag fossilbränslefria bilpooler och cykelpooler med lådcyklar, elcyklar, elsparkcyklar och vespor. Tillsammans med byggaktörer och mobilitetsleverantörer har delade mobilitetstjänster tagits fram i de gemensamma mobilitetshusen och byggaktörernas egna fastigheter i större utbyggnadsområden som Rosendal och Ulleråker. Enligt statistik från statistiska centralbyrån (SCB) minskar bilinnehavet i dessa områden.

En arbetsmarknad för alla

Kommunens etableringsfunktion underlättar för företag som vill växa eller etablera sig i Uppsala och insatser görs för att stödja näringslivets tillgång till inhemsk och internationell kompetens. Genom Utbildnings- och jobbcenter i Gottsunda genomförs entreprenörs- och företagsfrämjande insatser för målgruppen Uppsalabor med utländsk bakgrund. Kontakter skapas med arbetsgivare som lyfter behov av särskilda utbildningsinsatser. Identifierade behov kan sedan ligga till grund för Jobbspår, kombinationsutbildning eller reguljär yrkesutbildning. En cykelteknikerutbildning har tagits fram efter att näringslivet identifierat behov av det.

Flera initiativ pågår för att främja arbetet med internationalisering inom frågor viktiga för näringslivet. För att underlätta för internationell rekrytering har arbetet med internationell talangattraktion fortsatt enligt plan med den engelskspråkiga webbplatsen Uppsala International Hub (UIH), event och rådgivning till nyrekryterade och intresserade. Kommunen driver UIH tillsammans med universiteten, Region Uppsala och Handelskammaren fram till slutet av 2024. Under året har sammanlagt 1 451 deltagare, varav cirka 550 unika, deltagit i event och utbildningar arrangerade av UIH i samverkan med partners.

Det finns en matchningsproblematik mellan befintlig och efterfrågad kompetens. Samarbete sker med det lokala näringslivet genom att utveckla vuxenutbildningen och starta yrkesutbildningar som näringslivet efterfrågar, erbjuda heltidsplanering för sfi-studerande, arbetsmarknadsanställningar och upphandlade insatser efter behov. I dialog med berörda aktörer har flera områden identifierats för hur kommunen på kort och lång sikt kan stödja näringslivet med kompetens. Utmaningen att hitta kompetent personal berör såväl stora som små företag, alla kommundelar och samtliga sektorer. Diskussioner förs kring den långsiktiga kompetensförsörjningen och planeringen av utbildningar. Arbetet för att öka yrkesprogrammets attraktivitet har återupptagits efter pandemin. Andelen förstahandssökande till yrkesprogram har dock sjunkit från 27 procent 2021 till 25, -7 procent 2022.

Fler än tidigare har lämnat kommunens arbetsmarknadsverksamhet för arbete eller studier. Antalet hushåll som uppstår ekonomiskt bistånd har fortsatt att minska jämfört

med föregående år och minskningen av antalet större barnfamiljer med ekonomiskt bistånd är markant. Antalet personer som nås med stöd från arbetsmarknadsverksamheten har fortsatt att öka vad gäller personer boende i områdena Gottsunda-Valsätra och Gränby-Kvarngärdet. Utifrån en medveten prioritering är det kvinnor i dessa områden som tar del av kommunens arbetsmarknadsinsatser i högre grad än män.

Ett flertal verksamheter arbetar med att på kortare eller längre sikt utveckla den enskildes möjlighet till arbete. Det gäller IPS Arbetscoacher, projektet Ung Intro, daglig verksamhet, estetisk verksamhet för personer med psykisk funktionsnedsättning, socialt kooperativ och sysselsättning inom socialpsykiatri.

Arbete pågår med att öka möjligheten till arbete och feriearbete för ungdomar som varken arbetar eller studerar. Ungdomarna har bland annat jobbat på Uppsala Summer Zone och med att hålla rent och snyggt på badanläggningar och i parker. Fyra studenter har sommarjobbat med diverse administrativa uppgifter, genomfört medborgardialoger och fotograferat parker. Ett mentorsprogram i samarbete med Mentor Sverige pågår och 18 ungdomar i Stenhagen deltar. Fler mentorer behöver rekryteras för att möta efterfrågan. Metoden Idésluss har utvecklats för ungdomars syn på arbete och arbetslöshet och flera uppdrag har genomförts. Ett arbete med att utveckla ungdomars entreprenörskap har påbörjats.

En inkluderande arbetsgivare

En analys har genomförts för att identifiera hinder och möjligheter för att förbättra förutsättningarna till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter. Detta för att vidta eventuella åtgärder eller göra justeringar i hur metoder, rutiner et cetera för kompetensförsörjning tillämpas. Det handlar bland annat om kunskapsutveckling och kompetenshöjning. Detta sker bland annat genom utbildning riktad till personalansvariga chefer och HR-ansvariga.

Arbetet med att hitta fler arbetsplatser för personer med funktionsnedsättning inom kommunen har intensifierats under året. Samarbetet med Arbetsförmedlingen har utvecklats gällande planering av arbetsanpassningar samt gemensam uppföljning. Fler personer med funktionsnedsättning har fått en arbetsmarknadsanställning. Inför avslut av arbetsmarknadsanställning har kommunen i större utsträckning arbetat med att hjälpa personen till ett reguljärt arbete eller studier.

Inriktning mål 6 Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande

En utbildning av god kvalitet ger ökad kunskap för alla och är en av de viktigaste grunderna för välbefinnande, hälsa och jämlikhet. Utbildningen och lärandet ska utgå från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. All utbildning ska främja och utveckla värderingar, kunskaper och färdigheter som bidrar till hållbar utveckling. En tillgänglig och flexibel vuxenutbildning bidrar till nyanländas integration och möjligheter på arbetsmarknaden.

Utbildningen ska ge barn och elever förutsättningar att minst nå kunskapskraven och nå gymnasieexamen. För att lyckas ges elever förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning genom att deras utveckling och lärande stimuleras i en trygg miljö under hela utbildningskedjan, från förskola till gymnasium. Varje barn ges rätt stöd och stimulans i sitt lärande. Oavsett ålder ges förutsättningar för ett livslångt lärande, ständig utveckling, god livskvalitet, minskade kunskapsklyftor och goda utbildningsresultat.

I fokus 2022–2024 – Likvärdig skola

Alla barn och elever ska, oavsett sociala och ekonomiska hemförhållanden, kön, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet och funktionsnedsättning, ges förutsättning för en bra skolgång. Miljön i förskolor och skolor ska vara trygg och präglas av studiero. Varje barn och elev ska ges stöd och utmaningar för att nå sin fulla potential och lämna gymnasieskolan med de kunskaper som krävs för fortsatta studier eller för arbete. Det arbetet påbörjas redan i förskolan. Det innebär att alla medarbetare i Uppsalas förskolor och skolor har ett gemensamt ansvar för framgången i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det behöver också finnas ett sömlöst samarbete mellan verksamheter som arbetar med barn och unga.

Kunskapsresultaten ska förbättras när det gäller andelen elever som blir behöriga till gymnasiet efter årskurs 9. Det påbörjade strategiska arbetet för ökad likvärdighet och förbättrade studieresultat ska fortsätta. För att höja kunskapsresultaten behöver lärarna få fokusera på sitt kärnuppdrag.

I fokus 2022–2024 – Trygghet

Barn och elever ska känna sig trygga i förskola och skola. Förskolan och skolan stärker elevernas förmåga att använda sina kunskaper som invånare i ett demokratiskt samhälle. Genom att aktivt och medvetet arbeta med och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar, kring bland annat mänskliga rättigheter och respekt för och omsorg om såväl individer, närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv, är skolan ett viktigt verktyg för att öka tryggheten i samhället.

Agenda 2030

Agenda 2030:s mål 4 handlar om att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och att främja livslångt lärande för alla. Utbildningsfrågor ska ses utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbetsliv och samhällsliv. All utbildning ska främja värderingar, kunskaper och färdigheter som bidrar till hållbar utveckling.

Inriktningmålet bedöms vara delvis uppfyllt. Två av kommunfullmäktiges sex uppdrag inom inriktningmålet uppdrag är färdiga. Två pågår enligt plan och

två är försenade. Insatser pågår fortsatt för att stärka likvärdigheten i skolan, att öka elevers närvaro samt att få fler barn och elever att delta i förskola och fritidshem. Det finns fortfarande stora utmaningar vad gäller att alla elever ska nå behörighet till gymnasiet och där ta examen.

En lyckad skolgång

En lyckad skolgång är viktig för barns och ungas möjlighet att utvecklas till självständiga individer och att etablera sig på arbetsmarknaden. För att alla Uppsalas barn och elever ska lära, klara sin utbildning och nå gymnasieexamen arbetar Uppsala kommun för höjda kunskapsresultat, stärkt likvärdighet och att erbjuda en stimulerande och trygg miljö både kring skolor och allmänt i kommunen. Kommunen anordnar och erbjuder också många aktiviteter för att bredda utbildningen för elever i Uppsalas skolor som till exempel kulturupplevelser, naturpedagogik och besök vid Uppsala vattens anläggningar.

Under läsåret 21/22 har både generella insatser för att höja utbildningsresultatet och riktade insatser för förskolor och skolor med större utmaningar genomförts. Betygsresultaten för läsåret visar att den nedåtgående trenden för årskurs 6 är bruten, men andelen avgångselever från åk 9 som blivit behöriga till gymnasiet har sjunkit hos den kommunala huvudmannen. De kommunala gymnasieskolornas betyg visar efter läsåret 2021/22 en nedgång både när det gäller andel med gymnasieexamen och genomsnittlig betygspoäng. Dessa resultat är inte helt oväntade. Många insatser har gjorts under läsåret för att kompensera för den höga frånvaron hos elever och lärare under pandemin. För att förbättra resultaten i de förskolor och skolor som har störst utmaningar pågår ett långsiktigt arbete och de får bland annat mer resurser och stöd i att rekrytera behöriga förskollärare och lärare. Det pågår också en kraftsamling för att främja skolnärvaro och tidigt bryta problematisk frånvaro. Det handlar om hälsofrämjande och förebyggande åtgärder som gör att elever håller sig friska och trivs i skolan, men också att snabbt ge insatser till elever med problematisk frånvaro.

För att komma till rätta med vikande simkunnighet inom ämnet Idrott och hälsa, kommer simundervisning i lågstadiet att stärkas från 2023. En plan för mer rättvis fördelning av simhallstider har upprättats och skolornas planer för simundervisningen har kvalitetssäkrats.

Kommunen har under året ökat sitt arbete för att främja att fler barn till utrikesfödda föräldrar går på förskola, fritidshem och fritidsklubb. Till exempel har material om öppna förskolan och förskolan tagits fram på olika språk och information och stöd att söka förskola ges till vårdnadshavare i vuxenutbildningens samhällsorientering, i samband med ekonomiskt bistånd och via familjecentralerna. Information om fritidshem skickas ut till blivande förskoleklass elever i samband med skolvalet och vårdnadshavare får ytterligare information från respektive skola. Andelen inskrivna elever i fritidshem har under året ökat i de upptagningsområden där andelen barn till utrikesfödda är hög. Även fritidsklubbarnas deltagande analyseras och under kommande år arbetas med en utvecklingsplan för fritidsklubsverksamheten.

Inom vuxenutbildningen har det genom riktade satsningar på verksamhetsutveckling skett förbättringar i det systematiska kvalitetsarbetet. För nyanlända elever har det inneburit utveckling kring stöd och kollegialt lärande. För att bättre förbereda eleverna på gymnasiets språkintrödnings (SPRINT) inför övergången mellan gymnasiet och vuxenutbildningen har informationsmaterial tagits fram om hur vuxenutbildningen fungerar praktiskt, framför allt i de delar som skiljer sig mellan gymnasiet och vuxenutbildningen. Processer för hur utbildning ska valideras för att effektivisera vägen

till färdig utbildning har utvecklats och kommit långt särskilt i vård- och omsorgsutbildningen. För att förbättra genomströmningen för vuxenstudier inom sfi har ramtider för kurserna införts och uppföljning av elevers utveckling av sitt lärande implementerats på samtliga skolor. Även sfi-verksamheten påverkades av pandemin, men för elever som deltar i etableringsprogrammet har genomsnittstiden för gruppen kvinnliga studerande med grundskola och/eller gymnasiebakgrund (studieväg 2) minskat något jämfört med förra året.

För ökad samordning kring elever med stort stödbehov finns en plan som beskriver arbetssätt för samordnad planering och stöd samt ett samordningsnätverk för särskilt komplexa fall. Utbildningar, workshops och nätverksträffar har genomförts inom samordnad individuell plan (SIP) och en digital webbutbildning för SIP kommer att läggas ut på lärportalen.

En trygg och stimulerande skolmiljö präglad av studiero

En central förutsättning för att barn och elever ska lyckas med sin utbildning är att känna sig trygg och ha studiero i skolan. Ett systematiskt arbetssätt har implementerats som innefattar verktyg som bidrar till ett effektivt och kunskapsbaserat arbete med att stärka tryggheten och förebygga brott i skolmiljön. Befintlig kamerabevakning på vissa av kommunens skolor har kartlagts, liksom behovet av belysning på skolgårdar och eventuell etablering av "tillsynslingor", till exempel i form av väktare som arbetar uppsökande och relationsskapande. För att skapa en trygg studiemiljö i grund- och gymnasieskolan och tidigt identifiera och bryta negativa strukturer har antalet socialarbetare med placering i skolan utökats. Inom vuxenutbildningen har införandet av stödtjänster såsom kurator, speciallärare eller liknande yrkeskategorier bidragit till att skapa studiero. Inom egenregi har klassrum och lokaler utformats för att vara tillgängliga för alla och för att möta behoven för personer med neuropsykiatriska funktionshinder. Inventering kring hot- och våldssituationer har gjorts både för vuxenutbildning och arbetsmarknadsverksamheten och utifrån detta genomförs insatser.

I ett växande Uppsala ökar behovet av platser i skola och förskola. Parallellt med nyproduktion finns ett fortsatt stort underhållsbehov av befintliga fastigheter. Detta ställer krav på att hitta kostnadseffektiva lösningar för att hålla nere investeringskostnader. En hälsosam inomhusmiljö och säker och näringsriktig mat påverkar barnens förmåga att ta till sig utbildningen. För att alla förskolor, skolor och fritidshem ska ha en god miljö för barn bedriver kommunen tillsyn enligt miljöbalken. Samarbetet mellan alla kommunens parter kring inomhusmiljö och fastighetsfrågor behöver fortsatt utvecklas. Till exempel har flera verksamheter haft problem med höga temperaturer i sina lokaler under sommarhalvåret vilket påverkar barnens miljö i skola och förskola negativt. Ökad hänsyn till ett förändrat klimat behöver tas vid underhåll och nybyggnationer av skolor, förskolor och fritidshem.

Även utemiljön har betydelse för barn och ungas hälsa och fungerar som pedagogiskt verktyg. I Uppsalahems bostadsområden skapas trivsamma och trygga utomhusmiljöer och där finns sponsrade aktiviteter på lov och helger som barn i bostadsområdena kan delta i gratis. Sedan slutet av 2020 finns ett stöd till samhällsbyggnaden för att säkerställa en god utemiljö vid förskolor och grundskolor i form av en riktlinje som kompletterats med ett digitalt planeringsverktyg. På längre sikt är målet att barnrättsperspektivet ska finnas med redan från början i samhällsbyggnadsprocessens olika delar.

Kommunen samverkar med civilsamhället för att ge barn och unga en trygg och meningsfull fritid och för att förebygga barns och ungas våldsutsatthet och våldsutövande samt stärka det förebyggande arbetet mot ungdomars missbruk.

Inriktningsmål 7 Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Uppsalas invånare har möjlighet till ett aktivt liv. Invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet. Alla har rätten att bestämma över sitt liv och styra sin vardag. Stöd, vård och omsorg har god kvalitet och utformas utifrån individens behov och förutsättningar. Grupper som har störst behov beaktas särskilt och skyddet för utsatta barn stärks.

Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun. Genom äldreambassadörer skapas nya vägar för att fånga upp seniorers perspektiv och önskemål. Aktiviteter för att synliggöra olika möjligheter till engagemang och social samvaro stärks, bland annat med en seniorfestival. Äldreomsorgen ska kännas trygg för Uppsalas äldre och deras anhöriga. Det ska finnas valfrihet för äldre att välja utförare av omsorg, samtidigt som kvaliteten alltid ska värnas. Kvaliteten inom äldreomsorgen ska stå i fokus, både i egen och i upphandlad verksamhet. Tillgänglighetsskapande åtgärder i kommunens bostadsområden minskar behovet av särskilda boendeformer.

Agenda 2030

Agenda 2030:s mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar. Ett av FN:s delmål är att till 2030 minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel, genom förebyggande insatser och behandling samt främja psykisk hälsa och välbefinnande. Ett annat delmål är att stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive alkohol. FN lyfter inom flera områden fram personer med funktionsnedsättning och äldre personer som prioriterade målgrupper när det gäller bland annat näringsrik mat, transporter, grönområden och offentliga platser.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Tre av kommunfullmäktiges uppdrag inom inriktningsmålet har blivit färdiga under året. Resterande fem uppdrag pågår enligt plan. Fyra av dessa beräknas bli klara under 2023 och två uppdrag beräknas bli klara under 2024. Flera satsningar med utgångspunkt i Uppsala kommuns prioriterade utvecklingsområden livsmiljö, jämlikhet och delaktighet samt hälsa pågår.

Trygghet och tillgänglighet

För att stärka Uppsala kommuns förmåga att möta varje invånares behov av stöd genomförs kompetenshöjande insatser inom flera områden. Under året har det bland annat omfattat stärkt kompetens för stöd för barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).

Ett arbete med att säkerställa tillräckliga kunskaper i svenska språket framför allt inom vård och omsorg pågår. Syftet är att skapa en tryggare tillvaro för de brukare som använder kommunens tjänster inom vård och omsorg. Satsningar görs för att öka både brukarnas och medarbetarnas grundläggande digitala kompetens. Samverkan sker även med föreningar som erbjuder digitala stödinsatser mot målgruppen.

Hälsa och välbefinnande

För att äldre och personer med funktionsnedsättning ska kunna leva så aktivt och självständigt som möjligt samverkar kommunen med andra huvudmän, civilsamhället,

föreningar och externa aktörer. Strategier för verksamhetsutveckling och samverkan har tagits fram i syfte att samordna vård- och stödverksamhet som ökar individens hälsa och välbefinnande. Detta sker både internt inom kommunen och tillsammans med Region Uppsala.

Det pågår också arbete för en mer effektiv och nära vård med tonvikt på hälsofrämjande arbete. En del i det är att kunna erbjuda vårdcentrum på olika platser i kommunen. Målet för ett vårdcentrum är att bidra till bättre och mer jämlik vård och skapa förutsättningar för en god och nära vård för individer med komplexa behov.

Bättre förutsättningar för bostad och resor

För att ge invånare med funktionsnedsättningar bättre möjligheter till ett självständigt liv fortsätter insatser med att utveckla bostäder som bättre möter målgruppernas behov. Medborgare som har en funktionsnedsättning kan få hjälp att anpassa sina bostäder för att få ett mer självständigt liv. Bostadsanpassningen ska utgå från varje individs behov.

En omfattande undersökning om hur äldre bor och vill bo framöver har genomförts. Resultatet ligger till grund för fortsatt dialog om hur kommunen kan stimulera och planera för ökat byggande av anpassade bostäder för äldre på den ordinarie bostadsmarknaden. Olika alternativa bostadslösningar med fokus på äldres behov utvecklas och prövas. Det handlar om att öka utbudet av bostäder med lägre boendekostnader och utveckla boendeformer som på olika sätt främjar social gemenskap.

Under 2021 och 2022 har boende i Uppsala som fyllt 70 år haft möjlighet att köpa ett rabatterat seniorkort för resor med kollektivtrafiken. Seniorkortet är en del i arbetet med att öka möjligheterna för äldre att leva ett oberoende och aktivt liv. En utvärdering av seniorkortet pågår. Alla som har rest med Seniorkortet har haft möjlighet att tycka till i en enkät. Resultatet från enkäten och synpunkter som kommit in blir en del i underlaget som utvärderas för att besluta om kortets framtid. Ett nytt beslut om satsningen på Seniorkortet ska fortsätta fattas av kommunstyrelsen i mars 2023.

Under hösten togs ett nytt system för samhällsbetalda persontransporter i drift. Riksfärdtjänsten hanteras nu i samma system som färdtjänsten vilket ökar effektiviteten och säkerheten i administrationen runt resorna. Under året har omkring 400 000 samhällsbetalda persontransporter hanterats. Det innebär att resandet har återgått till volymen resor som var innan pandemin.

Uppsala kommun har beslutat att överlämna ansvaret för särskild kollektivtrafik till Region Uppsala. Genom att samla ansvaret för hela Uppsala län ges bättre förutsättning för en ändamålsenlig hantering av resor för de målgrupper som använder särskild kollektivtrafik.

Större valfrihet för ett aktivt liv

För de som har behov av hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom och sörja för sin person tillhandahålls gode män och förvaltare. En ställföreträdare ger äldre och andra målgrupper med behovet en möjlighet att leva ett oberoende liv med rätt insatser och stöd.

Uppsala kommun arbetar kontinuerligt med att utveckla förutsättningarna för alla att delta i och tillgodogöra sig kulturliv, fritidsverksamhet, idrott och hälsofrämjande

aktiviteter. Det omfattar både anpassningar av den fysiska miljön och att erbjuda ett större utbud av målgruppsanpassade aktiviteter.

Ett exempel på utvecklingsarbete är Uppsala kommuns partnerskap med Fyrisgården och samarbetet med föreningen Uppsala handikappidrott. Syftet är att öka utbudet och tillgängligheten till olika motionsalternativ för personer med funktionsnedsättning. Arbetet med ett parasportotek pågår och stöd ges till föreningslivet i deras arbete med funktionsnedsatta i ordinarie verksamheten.

Under hösten genomfördes en mycket välbesökt seniorfestival tillsammans med Riksidrottsförbundet SISU Uppland och Samarbetsorganisationen för Invandrarföreningar i Uppsala. Under festivalen kunde besökarna bland annat ta del av föreningslivets utbud av aktiviteter för äldre.

Utomhusmiljöer anpassas för att vara tillgängliga för alla. En gävänlig utemiljö bidrar till god folkhälsa och livskvalitet. En viktig del i det arbetet är att öka antalet sittplatser i utomhusmiljön. Totalt har cirka 50 parksoffor placerats ut längs gångstråk, i parker och vid mötesplatser både i stad och på landsbygd under 2022.

Inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Kommunens verksamhet har mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet och rättvisa som utgångspunkt. Kommunen stärker förutsättningarna för alla människor i alla delar av samhället. All utveckling ska ske med särskild hänsyn till människor och områden som har sämst förutsättningar. De som står längst utanför idag ska prioriteras.

Kommunen kännetecknas av god service, tillgänglighet och effektivitet i alla kontakter med invånare, företag, organisationer och besökare. Verksamhetens kvalitet utvecklas kontinuerligt utifrån innovationer, omvärldsbevakning och ständiga förbättringar.

Uppsalas invånare, brukare och medarbetare har erfarenheter och förslag om kommunens utveckling och är en resurs som ska tas till vara. Ett starkt civilsamhälle skapar mötesplatser där människor har möjlighet att aktivt delta i samhällslivet.

I fokus 2022–2024 – Trygghet

Uppsala ska vara en föregångskommun där ett aktivt demokratiarbete leder till invånare som förstår hur de kan påverka och hur beslut fattas. Tillit till samhället är en förutsättning för demokratin och det demokratiska samtalet. Genom ett aktivt arbete för ökad kunskap och insatser för att göra alla medborgare delaktiga i demokratin skapas goda förutsättningar för tillit.

Agenda 2030

Demokrati och mänskliga rättigheter genomsyrar hela Agenda 2030. Mål 16, om att främja fredliga och inkluderande samhällen, handlar om att myndigheter, institutioner och kommuner tar ansvar inom sina respektive ansvarsområden för ett tryggt, rättvist och inkluderande demokratiskt samhälle, där allas lika rättigheter skyddas och respekteras. Alla människor ska, oavsett bakgrund och förutsättningar, vara inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Två av kommunfullmäktiges fem uppdrag inom inriktningsmålet är färdiga. Två uppdrag pågår och ett är försenat. Ett beräknas bli klart 2023 och ett 2024, (varav detta uppdrag övergår till uppdrag 12 i 2023 års rapportering).

Ingen ska lämnas utanför

Inriktningsmålet knyter starkt an till principen i Agenda 2030 om att ingen ska lämnas utanför. Principen innebär att kommunen behöver underlätta för alla invånare att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala. Detta förväntas i sin tur leda till att kommunens service utformas på ett sätt som bättre möter människor med olika förutsättningar.

En kontinuerlig utveckling av digitala verktyg fortsätter för att förenkla och öka tillgänglighet. En ny struktur för dialog med brukarföreningar för barn med funktionsnedsättning har utvecklats under året. Ett arbete har påbörjats för att bättre systematisera uppföljningen av arbetsmarknadsinsatser där någon form av brukarundersökning kan ingå.

Under året har även utbildningssatsningar för att öka delaktighet för personer med funktionsnedsättning genomförts. Samverkan har skett med organisationer och kommuninvånare för ökad delaktighet i utvecklingen av ett äldrevänligt Uppsala.

Under höstens val riktades olika insatser för att inkludera de målgrupper och områden som tidigare identifierats ha lågt valdeltagande i samverkan med aktörer från civilsamhället.

Dialog och delaktighet

Kommunens olika verksamheter arbetar med inhämtning och omhändertagande av synpunkter från Uppsalas invånare. Under sommaren inleddes ett arbete kring lokala engagemang i samhällbyggnadsprocessen dels genom intervjuer, dels genom förberedelser för enkät och möten. Dialogarbetet görs i samverkan med kommunen och andra externa aktörer.

Under året har samverkan med lokala aktörer såsom föreningar/vänföreningar fortsatt inom så väl den mobila som fysiska biblioteksverksamheten. Syftet är att utveckla tillgången till kultur på landsbygden. Biblioteksbussarna har använts i utåtriktade arrangemang, erbjudit lovaktiviteter och läsförmedlande program för barn och unga.

I områden där ombyggnationer har varit aktuella har kommunikationsinsatser gjorts för att informera medborgare i området om vad som kommer att ske. Medborgardialogerna har använts som ett sätt för medborgarna att kunna påverka utvecklingen i närområdet, exempelvis när det gäller lekparker.

På kommunens intranät finns nu en sida för intern inspiration och stöd i arbete med full delaktighet och en sida på uppsala.se som informerar om programmet för full delaktighet och arbetet som sker i samband med det.

Inriktningsmål 9 Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

Kommunen ska som attraktiv arbetsgivare utveckla ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt. Uppsala ska vara en föregångskommun vad gäller att anställa personer med funktionsnedsättning. Kommunen har ledare som fungerar som kulturbärare i förbättring, förändring och medskapande. Kommunen har medarbetare med rätt kompetens att möta invånare, företag, organisationer och besökare.

Ett aktivt arbete för ett jämställt och hållbart arbetsliv där god social och organisatorisk arbetsmiljö kombineras med bra villkor och utvecklingsmöjligheter lägger grunden till förmågan att både attrahera och behålla medarbetare. I Uppsala gäller lika lön för lika arbete och alla medarbetare har rätt till heltid. I arbetet med kommunens upphandlingar ska de fackliga organisationerna och näringslivsorganisationer involveras för att värna schyssta arbetsvillkor och sund konkurrens.

Agenda 2030

I Agenda 2030 ses utbildningsfrågor utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbets- och samhällsliv. I Sveriges rapportering till FN lyfter regeringen vikten av att kompetensen ska tas till vara hos alla i Sverige, såväl hos inrikes som utrikes födda. Agenda 2030:s mål 8 handlar om att verka för en inkluderande och långsiktig hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Ett av delmålen siktar på att senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete. Ett annat delmål inom Agenda 2030 är att tillgången till utbildade lärare ska öka.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Arbetet med kommunfullmäktiges tre uppdrag, nämndmål och nämnd/bolagsmål inom inriktningsmålet pågår enligt plan. Ett uppdrag beräknas bli klart under 2023. Två uppdrag beräknas bli klara under 2024. Nämndmålet samt nämnd-/bolagsmålet beräknas bli klara under 2024. Sammantaget har kommunkoncernen en stabil utgångspunkt och rör sig i en positiv riktning.

Jämställdhet och hållbarhet i arbetslivet

Uppsala kommun har generellt en positiv utveckling när det gäller att erbjuda ett jämställt och hållbart arbetsliv. Exempel på satsningar som pågår är lika lön för likvärdigt arbete och jämställda löner, tidiga insatser vid upprepad korttidssjukfrånvaro, öka kunskap om mångfald och inkludering samt att se över chefers organisatoriska förutsättningar.

Det finns fortfarande strukturella skillnader mellan kvinnor och män. Kvinnor är starkt överrepresenterade inom administration, vård och omsorg, socialt och kurativt arbete samt inom skol- och barnomsorgsarbete. Fördelningen av kvinnor och män i chefsleden speglar fördelningen i verksamheten. I traditionellt kvinnodominerade yrken tenderar chefstältheten att vara lägre. Detta gäller även för Uppsala kommun.

Kvinnor har betydligt högre sjukfrånvaro jämfört med män och särskilt när det gäller långtidssjukfrånvaro. Detta är en ihållande trend som inte har förändrats i kristid.

Arbetet med att systematiskt identifiera riskgrupper för upprepad korttidssjukfrånvaro och fånga in tidiga tecken på ohälsa fortsätter.

För kommunen som helhet är det korttidssjukfrånvaron som har påverkats och varierat mest under pandemin. Nämnder och bolag som har kunnat tillämpa distansarbete har klarat situationen bättre än nämnder där medarbetarna har varit på sina arbetsplatser. Trots en högre sjukfrånvaro än normalt under pandemin och ett tidvis ansträngt bemanningsläge inom vissa områden bedömer nämnderna sammantaget ändå att verksamheten har kunnat bedrivas på en godtagbar nivå under året som gått.

Arbete fortsätter med att se till att chefsuppgifterna ska vara rimliga och att det finns organisatoriska förutsättningar, inte minst gällande arbetsbelastning. Kommunstyrelsen beslutade i november 2021 att införa en rekommendation om ett maxantal på 30 medarbetare per chef. Samtliga nämnder har fått i uppdrag att göra en översyn av chefers organisatoriska förutsättningar som en del i arbetet med att säkerställa ett hållbart, utvecklande och attraktivt uppdrag för chefer på samtliga ledningsnivåer. Kommunstyrelsen samordnar den normativa styrningen och stöttar nämnderna i deras analysarbete. Arbetet har synliggjort förändrade behov när det gäller ledarutveckling och framtida ledarförsörjning genom till exempel mer verksamhetsanpassad chefsrekrytering och introduktion.

Utifrån förändrade förutsättningar och möjligheter i det nya arbetslivet har arbetet med att utveckla, testa och införa flexibla arbetsätt som möter verksamhetens behov och uppdrag fortsatt under året. Rutiner för hälsofrämjande arbetsätt och hållbar arbetsmiljö samt den löpande dialogen mellan chef och medarbetare om uppdrag, utveckling och arbetssituation anpassas och vidareutvecklas kontinuerligt. Detta i syfte att skapa förutsättningar för en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö med hållbara arbetsätt.

Arbete med att ta fram en utbildning i mångfald och inkludering pågår. Syftet är att öka medvetenheten om betydelsen av icke-diskriminerande förhållningssätt samt öka kunskapen om mångfald och inkludering på arbetsplatsen och hur det påverkar den gemensamma arbetsmiljön.

Kompetensförsörjningsplanering

Uppsala kommun arbetar aktivt med kompetensförsörjning på strategisk, taktisk och operativ nivå. Kommungemensam styrning och metodik för kompetensförsörjningsplanering har införts inom ordinarie verksamhetsplanering. Syftet är att höja förmågan till en träffsäker och långsiktig kompetensförsörjning genom att samordna och kraftsamla kring gemensamma och prioriterade behov.

Nämnderna ansvarar för att säkerställa att kompetensförsörjningsarbetet bedrivs enligt identifierade behov och förutsättningar inom den egna verksamheten. Samtidigt fortsätter arbetet med att se över hur de kommungemensamma behoven kan samordnas. Målet är att säkra leveranser av välfärdstjänster och att ge god service till dem som lever och vistas i Uppsala kommun.

Uppsala kommun har utmaningar i sin kompetensförsörjning inom vissa verksamhetsområden där bristen på kompetens blir alltmer kännbar. Tre kategorier som sticker ut i den senaste analysen är erfarna verksamhetschefer, sjuksköterskor och socialsekreterare. Riktade satsningar och aktiviteter pågår i syfte att effektivisera och säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen med fokus på bristyrken. Riktade satsningar och aktiviteter pågår även i syfte att bidra till arbetet med långsiktig

ledarförsörjning. Genom att arbeta metodiskt, med fokus på bristyrken och framtida kompetensbehov, kan kommunen som arbetsgivare säkerställa kompetens på kort och lång sikt.

I syfte att få en större kompetensförsörjningsbas har Uppsala kommun initierat ett arbete för att öka medvetenheten om betydelsen av icke-diskriminerande förhållningssätt på arbetsplatsen och vid rekrytering.

Förväntningarna på offentlig verksamhet förändras. Den ökande digitaliseringen och flexibiliteten i arbetslivet möjliggör utveckling av våra verksamheter och arbetsätt, men ställer samtidigt nya krav på förändringsledningsförmåga, metodiker för kompetensutveckling samt ledar- och medarbetararbeteenden. För att klara en allt högre förändringstakt och förändrade förväntningar på service i en alltmer digital värld stärks succesivt organisationens förmåga att samordna och metodmässigt hålla ihop verksamhetsutvecklingsinsatser.

Attraktiv arbetsplats

Arbetsätt inom arbetsgivar-, arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsområdet är väl etablerade i hela kommunen och utvecklas löpande. Målsättningen är att klara kompetensförsörjningen i förhållande till mål och uppdrag samt nå en ökad jämställdhet, likabehandling och inkludering.

Medarbetarnas hälsa och välmående följs upp på flera sätt, bland annat i medarbetarundersökningen och genom den löpande dialogen mellan chef och medarbetare om uppdrag, utveckling och arbetssituation. Dialogen chef/medarbetare lägger grunden för medarbetarens kontinuerliga utveckling. Gruppdialogerna erbjuder arbetsformer för samarbete, inkludering och lärande i syfte att skapa delaktighet och bidra till att verksamheten uppnår gemensamma resultat och måloppfyllnad. Under året har arbetet bland annat omfattat dialoger om förändrade förutsättningar för arbetsätt och arbetstider.

Det totala resultatet i medarbetarundersökningen som genomfördes under våren 2022 visar sammantaget på en stabil och positiv trend. Inget index får lägre utfall jämfört med 2021. Årets svarsfrekvens är 79 procent, vilket är tre procentenheter högre jämfört med föregående år. Utifrån resultatet arbetar respektive nämnd med att ta fram åtgärder inom prioriterade områden.

Arbetet med att testa, utveckla och införa flexibla arbetsätt som möter verksamhetens behov och uppdrag i det moderna arbetslivet fortsätter. Syftet är att ge bra förutsättningar för medarbetare och chefer i den förflyttning som Uppsala kommun är mitt uppe i vad gäller förändrade förutsättningar för arbetsätt och arbetstider.

Nya kollektivavtal om tillitsbaserad arbetstid har införts. Avtalen syftar till att skapa förutsättningar för en flexibel och hållbar arbetsdag, utifrån både individuella förutsättningar och verksamhetens behov.

Lärportalen, Uppsala kommuns utbildningsportal, är etablerad och ska öka organisationens förmåga till flexibilitet och effektivitet i arbetet med lärande och kompetensutveckling.

Ekonomisk översikt

Kommunkoncernens ekonomiska ställning

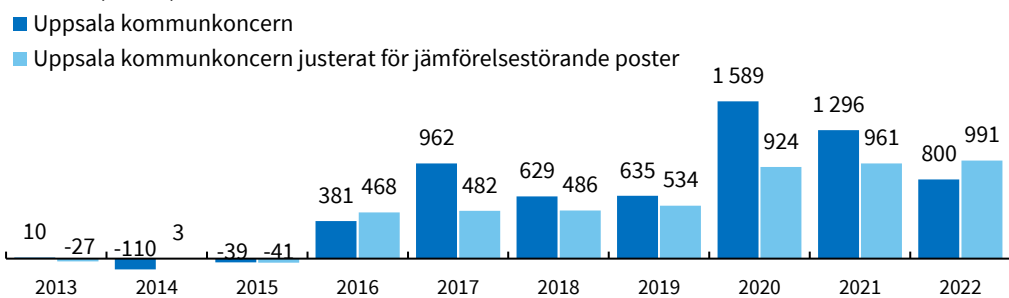
Ett fortsatt starkt resultat

Uppsala kommunkoncern redovisade ett resultat på 800 (1 296) miljoner kronor, 701 (1 150) miljoner kronor för verksamhet i förvaltning och 164 (145) miljoner kronor efter skatt för Uppsala Stadshuskoncern. I kommunkoncernens resultat ingår koncerninterna elimineringar och justeringar på sammanlagt 65 miljoner kronor.

Årets resultat för verksamhet i förvaltningsform påverkades positivt av jämförelsestörande poster om sammanlagt 79 (490) miljoner kronor. Resultatet för Uppsala Stadshuskoncern påverkades negativt av jämförelsestörande poster om sammanlagt 35 (155) miljoner kronor. Föregående år belastades resultatet för Uppsala stadshuskoncernen bland annat av en värdering av Gottsunda centrum och utrangeringar. Därutöver hade pandemin en negativ resultatpåverkan med 28 miljoner kronor.

De betydande jämförelsestörande posterna för kommunen i förvaltningsform är huvudsakligen realisationsvinster från exploateringsverksamheten, bidrag till statlig infrastruktur samt utrangeringar av anläggningstillgångar och realisationsförluster. Inom stadshuskoncernen avser de jämförelsestörande posterna främst realisationsvinster- och realisationsförluster från fastighetsavyttringar samt kostnader kopplat till avyttringar och utrangeringar. Justerat för dessa jämförelsestörande poster uppgick resultatet i kommunkoncernen till 991 (961) miljoner kronor.

Resultat (mnkr)

Figur 12. Resultat för kommunkoncern.

Kommunkoncernens verksamhet bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser i enlighet med de mål och den resurstilldelning kommunfullmäktige beslutat i Mål och budget. I tabellerna nedan ges en överblick över respektive enhets budget och resultat. Detaljer om verksamhet och ekonomi framgår av bilaga 2 Verksamheten i förvaltningsform (nämnder) och bolagsform. Se även årsredovisning för Uppsala Stadshus AB.

Tabell 9. Resultat efter finansiella poster.

Belopp i miljoner kronor	Bokslut 2022	Prognos 2022	Budget 2022	Bokslut 2021
Uppsala stadshus AB	61	88	10	358
Uppsala stadshus holding AB	8	1	0	0
Uppsala stadshus holding 2 AB	173	176	0	0
Destination Uppsala AB	1	0	0	5
Uppsalahem AB	283	292	315	365
Uppsala bostadsförmedling AB	5	4	0	3
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	-5	-5	-6	-28
Uppsala kommuns fastighets AB	89	100	-13	-208
Uppsala kommun skolfastigheter AB	100	78	90	82
Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB	9	18	8	79
Uppsala konsert och kongress AB	-41	-43	-34	-39
Uppsala parkerings AB	39	33	26	31
Uppsala stadsteater AB	-78	-77	-77	-79
Uppsala vatten och avfall AB	4	9	8	11
Koncernelimineringar	-364	-389	-40	-359
Resultat efter finansiella poster	284	287	288	219
<i>Resultat i procent av omsättningen</i>	<i>7,2%</i>	<i>7,4%</i>	<i>7,4%</i>	<i>6,3%</i>
Jämförelsestörande poster	35	-1	0	155
Resultat efter finansiella poster, exklusive jämförelsestörande poster	319	287	288	374
<i>Resultat i procent av omsättningen</i>	<i>8,1%</i>	<i>7,4%</i>	<i>7,4%</i>	<i>10,5%</i>

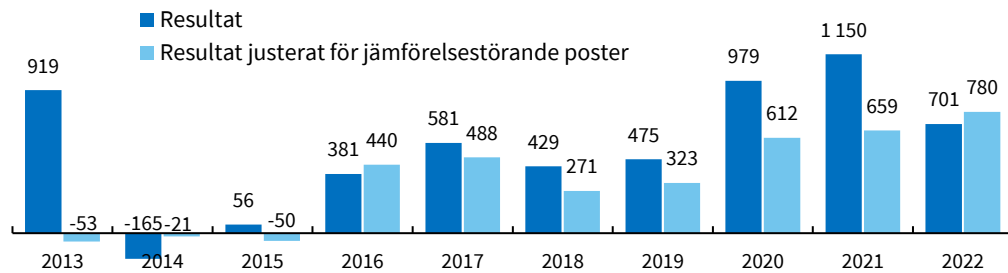
Resultat efter finansiella poster uppgick till 284 (219) miljoner kronor. Både i årets och föregående års resultat ingår jämförelsestörande poster såsom realisationsresultat från avyttrade fastigheter och utrangeringar. Under 2022 avyttrades Gottsunda centrum till den externa köparen Fastighets AB Hemmaplan. Försäljningen innebar en realisationsförlust i koncernen på drygt 63 miljoner kronor efter skatt. Årets resultat efter skatt i stadshuskoncernen uppgick till 164 (145) miljoner kronor.

Nettoomsättningen ökade under året med 477 (175) miljoner kronor. Den högre omsättningen förklaras huvudsakligen av fastighetsbolagens färdigställda och därmed fler uthyrda fastigheter, ökade hyresnivåer samt volymökning. Resultatet påverkades dock negativt av den höga inflationen med prisökningar på både varor och tjänster, högre energipriser samt ökade räntekostnader.

Alla bolag utom fyra redovisade ett resultat som är i nivå med eller högre än kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav. Uppsalahems resultat har kraftigt påverkats av kostnadsökningar kopplat till inflationen där främst elkostnaderna belastat resultatet. För Uppsala konsert och kongress AB och Uppsala stadsteater AB innebar pandemin nedstängda och begränsade verksamheter i början av året vilket har inneburit att antalet besökare inte nått upp till nivån före pandemin. Uppsala vatten och avfall AB:s verksamhet för biogas har tidigare år erhållit ett driftsbidrag från Energimyndigheten. Under 2022 har stödet till biogasen ifrågasatts av EU som anser att verksamheten överkompenseras. Av försiktighetsskäl har därför årets mottagna bidrag inte resultatförts vilket lett till ett lägre resultat för biogasverksamheten.

Årets resultat, nämnder

Uppsala kommun, miljoner kronor

Figur 13. Resultat för kommun i förvaltningsform.

Resultatet för verksamhet i förvaltningsform uppgick till 701 (1 150) miljoner kronor. Årets resultat är 386 miljoner kronor högre än det kommunfullmäktige budgeterat och 198 miljoner kronor lägre än prognosen från augusti. Justerat för jämförelsestörande poster beräknas resultatet till 780 (659) miljoner kronor, vilket motsvarar 5,3 (4,7) procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Betydande jämförelsestörande poster i verksamhet i förvaltningsform med positiv inverkan på resultatet är realisationsvinster om 139 miljoner kronor från försäljning av exploateringsfastigheter och exploateringsersättning om 41 miljoner kronor. Jämförelsestörande poster med negativ inverkan på resultatet är bidrag till statlig infrastruktur om 154 miljoner kronor, realisationsförlust från försäljning av anläggningstillgångar på sammanlagt 86 miljoner kronor samt utrangering och nedskrivning av anläggningstillgångar på 19 miljoner kronor.

Tabell 10. Resultat per nämnd 2022.

Belopp i miljoner kronor	Intäkter exkl. kommunbidrag	Total kostnad	Netto-kostnad	Kommunbidrag	Resultat 2022	Budget 2022
Utbildningsnämnden	1 015	-6 649	-5 634	5 724	90	0
Arbetsmarknadsnämnden	264	-1 040	-776	839	63	0
Socialnämnden	114	-963	-849	863	15	0
Omsorgsnämnden	265	-2 087	-1 822	1 841	19	0
Äldrenämnden	600	-2 644	-2 044	2 035	-9	0
Kulturnämnden	58	-467	-409	415	6	0
Idrotts- och fritidsnämnden	65	-428	-362	362	0	0
Gatu- och samhällsmiljönämnden	209	-826	-617	559	-59	0
Plan och byggnadsnämnden	93	-177	-83	88	4	0
Namngivningsnämnden	0	-2	-2	2	0	0
Räddningsnämnden	74	-258	-184	184	0	0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	45	-75	-30	30	0	0
Överförmyndarnämnden	15	-37	-21	22	1	0
Valnämnden	0	-9	-9	11	1	0
Kommunstyrelsen	2 583	-3 517	-934	668	-266	0
<i>KS Kommunledningskontoret</i>	<i>2 306</i>	<i>-2 789</i>	<i>-483</i>	<i>529</i>	<i>47</i>	<i>0</i>
<i>KS Stadsbyggnadsförvaltningen</i>	<i>277</i>	<i>-728</i>	<i>-451</i>	<i>138</i>	<i>-313</i>	<i>0</i>
Finansförvaltningen	17 084	-16 250	-	-	835	315
Totalt kommunen			-13 777	13 643	701	315

Nämnderna exklusive kommunstyrelsen redovisade ett samlat överskott om 132 miljoner kronor medan kommunstyrelsens resultat uppgick till ett samlat underskott

om 266 miljoner kronor, ett överskott om 47 miljoner kronor för kommunledningskontoret och ett underskott om 313 miljoner kronor för stadsbyggnadsförvaltningen, där underskott finns inom mark- och exploateringsverksamheten. För finansförvaltningen blev årets resultat 835 miljoner kronor. Två nämnder, gatu- och samhällsmiljönämnden och äldrenämnden redovisade underskott om 59 respektive 9 miljoner kronor. Övriga nämnder redovisade överskott eller en ekonomi i balans.

Kommunstyrelsen underskott om sammanlagt 266 miljoner kronor härleds till mark- och exploateringsverksamheten inom stadsbyggnadsförvaltningen. Resultatet förklaras främst av kommunens bidrag till statlig infrastruktur på 154 miljoner kronor samt en negativ utveckling av markförsäljning till följd av stigande kostnader och höga marknadsräntor som fått en dämpande effekt på bostadsmarknaden. Bland annat sköts två större markförsäljningar för bostäder på framtiden. Även viss fördröjning vid försäljning av verksamhetsmark har påverkat markförsäljningsintäkterna negativt. Samtidigt ökade projektkostnader till följd av framdriften i flera exploateringsprojekt.

För kommunledningskontoret redovisades ett överskott om 47 miljoner kronor som bland annat förklaras av lägre andel aktiverade seniorkort i kollektivtrafik än budgeterat. Även budgeterat utrymme för utveckling och utredning samt kommunstyrelsens medel till förfogande har utnyttjats i mindre omfattningar än budgeterat. Inom gemensam service bidrog utökade städuppdrag till överskottet samtidigt som måltidsservice redovisade ett underskott om 19 miljoner kronor. Underskottet beror huvudsakligen på att livsmedelskostnaderna ökade med 10 procent.

Gatu- och samhällsmiljönämndens underskott om 59 miljoner kronor förklaras av 60 miljoner kronor i obudgeterade nedskrivningar och utrangeringar, en avgift om 10 miljoner kronor för hantering av dagvatten som inte var budgeterad samt 6 miljoner kronor ökade kostnader för färdtjänst till följd av ökade transportkostnader. Samtidigt blev intäkterna från taxor och avgifter 13 miljoner kronor högre än budgeterat. För att möta kostnadsökningen under året vidtog nämnden åtgärder, bland annat bromsades planerade drift och underhållsåtgärder.

Äldrenämnden redovisade ett underskott om 9 miljoner kronor som främst beror på kraftigt ökade kostnader för inhyrd legitimerad personal inom hälso- och sjukvård. Jämfört med 2021 ökade kostnaderna för inhyrd legitimerad sjukvårdspersonal med över 30 procent till 111 miljoner kronor. Jämfört med om arbetet hade bedrivits med egen personal medför detta en merkostnad på cirka 60 miljoner kronor för helåret 2022.

Utbildningsnämnden redovisade ett överskott om 90 miljoner kronor, 78 miljoner kronor för hemkommunen och 12 miljoner kronor för huvudmannen (verksamhet i kommunal regi). Överskottet i hemkommunen förklaras av att antalet barn i grundskola blev 198 färre än beräknat i budget på helår. Intäkterna blev 145 miljoner kronor högre än budget främst för att de riktade statsbidragen översteg budget samt att föräldraavgifterna blev högre än beräknat då maxtaxan höjdes mer än förväntat.

Arbetsmarknadsnämnden redovisade överskott om 63 miljoner kronor. Överskottet förklaras framför allt av att försörjningsstödskostnaderna fortsatt att minska under hösten och av retroaktiva utbetalningar av statsbidrag för yrkesutbildningar. Sedan 2019 har utbetalt försörjningsstöd och antal hushåll med bistånd minskat med 7 respektive 10 procent årligen. Denna utveckling beror bland annat på att Uppsala haft ett bra arbetsmarknadsläge där fler kunna få arbete och att nämnden medvetet har ökat tillgången till arbetsmarknadsanställningar för att få fler i sysselsättning.

Kostnaden för arbetsmarknadsåtgärder överskred budget med 16 miljoner kronor till följd av satsningen på arbetsmarknadsanställningar.

Omsorgsnämndens resultat för 2022 blev ett överskott om 19 miljoner kronor som främst beror på lägre volymer inom särskilt boende samt högre externa intäkter från både Migrationsverket och brukaravgifter. För insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade redovisade nämnden ekonomi i balans.

Socialnämnden redovisade ett överskott på 15 miljoner kronor som härleds till missbrukarvården och övrig vuxenvård, bland annat till följd av vakanshållning och högre intäkter. För flyktmottagande av ensamkommande barn och ungdomar redovisades ett överskott på 8 miljoner kronor som beror på högre statliga ersättningar för ärenden som avser tidigare år. För barn- och ungdomsvården redovisade nämnden ett underskott om 12 miljoner kronor. Underskottet förklaras av ett fortsatt högt inflöde av ärenden, men även av högre kostnad för inhyrd personal.

Kulturnämnden och plan- och byggnadsnämnden redovisade överskott om 6 respektive 4 miljoner kronor. Överskottet inom kulturnämnden förklaras av ett bidrag för medfinansiering av renovering och ombyggnation av föreningsgården Tallkrogen som inte nyttjades då Boverket gav föreningen avslag på ansökan. Inom plan- och byggnadsnämnden främst beror på lägre kostnader för bostadsanpassningsbidrag.

Resterande sex nämnder, idrott- och fritidsnämnden, räddningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, överförmyndarnämnden, namngivningsnämnden och valnämnden redovisade i stort sett en ekonomi i balans för verksamhetsåret 2022.

Finansförvaltningens resultat för 2022 uppgick till 835 miljoner kronor, vilket är 520 miljoner kronor högre än budget. Överskottet förklaras huvudsakligen av att skatteintäkter och inkomstutjämningsbidrag blev 354 respektive 153 miljoner kronor högre än beräknat i kommunfullmäktiges budget. Uppräkningen av pensionskulden blev 12 miljoner kronor högre än budgeterat till följd av ett högre prisbasbelopp. Räntenettet uppgick till 118 miljoner kronor och blev drygt 13 miljoner kronor lägre än budget, en avvikelse som främst beror på en lägre återbäring från Kommuninvest än beräknat, och ett högre ränteläge.

Fortsatt stark tillväxt av skatteunderlaget

Trots att BNP-tillväxten redan har saktat in har utvecklingen på arbetsmarknaden varit stark under 2022. Skatteunderlaget visade en stark tillväxt under 2022 efter återhämtningen som inleddes efter pandemin. Tillväxten överträffade prognoserna och bedöms uppnått 5,9 procent i underliggande tillväxttakt. Utvecklingen beror på att lönesumman fortsatt att öka starkt trots att ekonomin bromsade under andra halvåret. Skatteunderlaget stärktes även av de höjda garantipensionerna.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgick till 14 606 miljoner kronor, varav 12 700 miljoner kronor i intäkter från skatter, 1 524 miljoner kronor intäkter från generella statsbidrag och utjämning samt 382 miljoner i kommunal fastighetsavgift. Därtill tillkom drygt 96 miljoner kronor i verksamhetsdestinerade generella statsbidrag som tillföll äldrenämnden och utbildningsnämnden. Sammanlagt blev intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning 604 miljoner kronor högre än beräknat i kommunfullmäktiges budget.

Av skatteintäkterna avsåg 75 miljoner kronor en positiv korrigerings av skatteintäkterna för 2021. Sammantaget blev intäkterna från skatter 354 miljoner kronor högre än

budgeterat, en utveckling som beror på att återhämtningen av samhällsekonomin under 2022 blev starkare än förväntat.

Intäkterna från kommunalekonomisk utjämning omfattade inkomstutjämningsbidrag på 1 673 miljoner kronor, avgifter till kostnadsutjämningsbidrag på sammanlagt 765 miljoner kronor inräknat införandebidrag på 78 miljoner kronor och en avgift om drygt 44 miljoner kronor till LSS-utjämningsbidrag. De generella statsbidragen uppgick till 655 miljoner kronor, varav 107 miljoner kronor var tillskott i budgetpropositionen för 2022. Därtill tillkom knappt 5 miljoner kronor i ett generellt statsbidrag som kompenserar för riskskatten, samt 96 miljoner kronor i verksamhetsdestinerade generella statsbidrag, merparten till äldre- och utbildningsnämnden. Riskskatt infördes 1 januari 2022 på banker och andra kreditinstitut för att väga upp de kostnader som kan drabba samhället till följd av en eventuell finanskris. Sammantaget uppgick intäkterna från generella statsbidrag och utjämning till 2 002 miljoner kronor, vilket var 250 miljoner kronor högre än budgeterat.

Jämfört med 2021 ökade skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning med 818 miljoner kronor eller 5,9 procent. Skatteintäkterna ökade med 871 miljoner kronor eller 7,4 procent, en ökning som förklaras av den snabba återhämtningen efter den ekonomiska svackan 2020. Intäkterna från kommunalekonomisk utjämning blev 53 miljoner kronor lägre än 2021, en negativ utveckling som främst förklaras av en halvering av införandebidraget till 78 miljoner kronor, 40 miljoner kronor i lägre generella statsbidrag samt av en ökning av avgiften till LSS-utjämningsbidrag med 37 miljoner kronor. Införandebidraget tillkom 2020 för att fasa in förändringen i utjämningsystemet.

Prognosen för svensk BNP är nedreviderad jämfört med tidigare prognoser, och lågkonjunkturen bedöms bli större i Sverige än i flera andra länder. Sveriges kommuner och regioner (SKR) räknar med att BNP faller med 1 procent under 2023 och att skatteunderlaget ökar i en takt som är lägre än genomsnittet för de tio senaste åren. Utvecklingen beror på ett svagare resursutnyttjande i spåren av den stigande inflationen och de höga marknadsräntorna. Den höga inflationen påverkar skatteunderlaget positivt, då höjning av garantipensionerna slår igenom fullt ut och pensionsnivåerna stiger till följd av snabbt stigande prisbasbelopp. I reala termer kommer dock skatteunderlagets tillväxt att urholkas av den allmänna prisuppgången. År 2023 väntas det reala skatteunderlaget minska med nästan 3 procent, jämfört med 2022.

År 2025 väntas en återhämtning och 2026 väntas ekonomin växa mer trendmässigt. De senaste tio åren har det reala skatteunderlaget ökat med 1,7 procent per år i genomsnitt. Under 2023–2026 väntas det reala skatteunderlaget att öka med 1 procent i årligt genomsnitt.

Riktade statsbidrag och migrationsersättningar

Årets samlade intäkter från riktade statsbidrag uppgick till 758 miljoner kronor, 22 miljoner kronor eller 3 procent högre än 2021. Två tredjedelar av de riktade statsbidragen tillkom de pedagogiska verksamheterna i cirka 45 olika statsbidrag. Schablonersättningen fortsätter att minska eftersom nyanlända flyktingar har minskat de senaste åren. Boendeersättningar och återsökning ökade marginellt under 2022 till följd av ström av flyktingar från Ukraina.

I enlighet med bosättningslagen tog Uppsala emot 139 personer under 2022, jämfört med 143 föregående år, vilket är en successiv minskning sedan 2016 då antalet mottagna var 616 personer. Under 2022 togs därtill 439 ukrainska flyktingar emot i

enlighet med massflyktsdirektivet. Inom de pedagogiska verksamheterna fanns det 203 ukrainska barn och ungdomar vid utgången av 2022. Vid utgången av 2022 fanns det också 46 aktuella ensamkommande barn och ungdomar, merparten från Ukraina. De flesta är placerade i familjehem.

Tabell 11. Riktade statsbidrag och migrationsersättningar.

Belopp i miljoner kronor	2022	2021	2020
Riktade statsbidrag	645	613	645
Boendeersättning och återsökning	63	60	93
Schablonersättning	50	63	103
Summa statsbidrag	758	736	841

I takt med att kommunen tar emot färre flyktingar så har även schablonersättningarna från Migrationsverket sjunkit. Dessa har minskat successivt från toppnoteringen på 186 miljoner kronor 2018 till 50 miljoner kronor 2022. Schablonersättning ska täcka specifika mottagningsinsatser under etableringsperioden för kommunmottagna eller inflyttade. Antalet inskrivna i etablering hos arbetsförmedlingen har minskat från toppnotering på 1 533 vid utgången av 2017 till 271 personer i november 2022.

Taxor och avgifter

Årets intäkter från taxor och avgifter uppgick till 577 miljoner, vilket är 37 miljoner kronor eller 6,8 procent högre än 2021. Därtill tillkom markeringsavgifter (intäkter från uthyrning av framför allt idrottshallar) på 24 miljoner kronor, som inte redovisas som taxor och avgifter utan tillhör kontogruppen hyror och arrenden. Intäkterna från markeringsavgifter ökade med 20 procent jämfört med 2021, vilket beror på att restriktionerna med anledning av pandemin upphörde under våren 2022.

Förskole- och skolbarnomsorgsavgifter och äldreomsorgsavgifter uppgick till 230 respektive 167 miljoner kronor och svarade för merparten av intäkterna från taxor och avgifter. Jämfört med 2021 ökade dessa intäkter med 5,7 respektive 6,9 procent.

Intäkterna från taxor och avgifter tillsammans med hyror och arrenden uppgick till 935 miljoner kronor, vilket är 5,3 procent högre än nivån 2021. Tillsammans utgör dessa intäkter drygt 30 procent av verksamhetens externa intäkter för kommunen i förvaltningsform.

Fortsatt låg nettokostnadsutveckling

Samhällsrestriktionerna upphörde att gälla i februari 2022 varefter de kommunala verksamheterna gradvis började att återgå till ett normalläge. Ett flertal nämnder har dock fortsatt att ha kostnader för hantering av pandemin. Den senare tidens kraftiga skenande inflation slog inte igenom fullt ut under 2022 men likväl rapporterade ett flertal nämnder ökade kostnader, bland annat för livsmedel, material och transporter.

Verksamhetens samlade nettokostnader, justerade för jämförelsestörande poster, uppgick till 13 974 miljoner kronor, vilket är 156 miljoner kronor eller 1,1 procent högre än vad kommunfullmäktige budgeterat. När verksamhetens nettokostnader justeras för de verksamhetsdestinerade generella statsbidragen sjunker budgetavvikelsen till 60 miljoner kronor eller 0,4 procent av kommunfullmäktiges budget.

När även hela mark- och exploateringsverksamheten har exkluderats blir verksamhetens nettokostnad 170 miljoner kronor lägre än budgeterad ram. Den blev lägre än budget inom ett flertal verksamhetsområden, bland annat

förskoleverksamhet (27 miljoner kronor), grundskoleverksamhet (61 miljoner kronor), kommunal vuxenutbildning (39 miljoner kronor), vård och omsorg om personer med funktionsnedsättning (13 miljoner kronor), missbrukarvård (17 miljoner kronor), ekonomiskt bistånd (28 miljoner kronor) och flyktmottagande (29 miljoner kronor).

Budgeterade nettokostnader överskreds däremot inom kulturverksamhet (5 miljoner kronor), infrastruktur exklusive mark och exploatering (13 miljoner kronor), gymnasieskola (10 miljoner kronor), färdtjänst (6 miljoner kronor), barn- och ungdomsvården (8 miljoner kronor) arbetsmarknadsåtgärder (16 miljoner kronor) och gemensamverksamhet (21 miljoner kronor). Mark- och exploateringsverksamheten redovisade ett underskott om 317 miljoner kronor, att jämföra med ett överskott om 342 miljoner kronor 2021. Verksamheten har under flera år genererat stora resultatöverskott vilket inte är fallet i år då försäljningen av exploateringsmark blev lägre än beräknat. Inom färdtjänst ökade resandet efter en stor nedgång under pandemiåren och inom äldreomsorgen ökade nettokostnaderna till följd av en ökad inhyring av legitimerad sjukvårdspersonal. De ökade kostnaderna inom arbetsmarknadsåtgärderna förklaras av en medveten satsning i syfte att sänka kostnaderna för ekonomiskt bistånd genom att hjälpa arbetslösa in på arbetsmarknaden.

Jämfört med föregående år ökade verksamhetens nettokostnader med 677 miljoner kronor eller 5,1 procent när både intäkter och kostnader justerats för jämförelsestörande poster. Bland verksamheter med relativt hög nettokostnadsutveckling jämfört med 2021 återfinns infrastruktur exklusive exploateringsverksamheten (11 procent), grundsärskola (14 procent), färdtjänst (25 procent) och arbetsmarknadsåtgärder (22 procent).

Utbetalt försörjningsstöd uppgick till 324 miljoner kronor, vilket är en minskning med 28 miljoner kronor jämfört med föregående år. Jämfört med 2019, året före pandemin, minskade det utbetalda försörjningsstödet med 73 miljoner kronor motsvarande ett årligt genomsnitt om 7 procent. Färre uppsalabor är beroende av ekonomiskt bistånd för att klara sin försörjning och sedan 2019 har antalet hushåll som uppbär försörjningsstöd minskat med i genomsnitt 10 procent. Utvecklingen beror delvis på att de hushåll som kom under flyktingvågen har börjat etablera sig på arbetsmarknaden. Denna gynnsamma utveckling beror delvis på att kommunen har haft utbildnings- och arbetsmarknadsfokus men även på en restriktivare handläggning av biståndsärenden.

Under 2023 förväntas dock utvecklingen att vända, delvis som en konsekvens av att arbetslösheten förväntas öka, men även för att riksnormen för försörjningsstöd har höjts med 8,6 procent, i linje med höjningen av prisbasbeloppet. Ökningen av biståndet hålls dock tillbaka något av bostadsbidragstillägget för barnfamiljer som infördes under 2022 och som kvarstår under första halvåret 2023. Sammantaget bedöms kommunernas kostnader för ekonomiskt bistånd öka med i genomsnitt 12 procent mellan 2022 och 2023.⁴

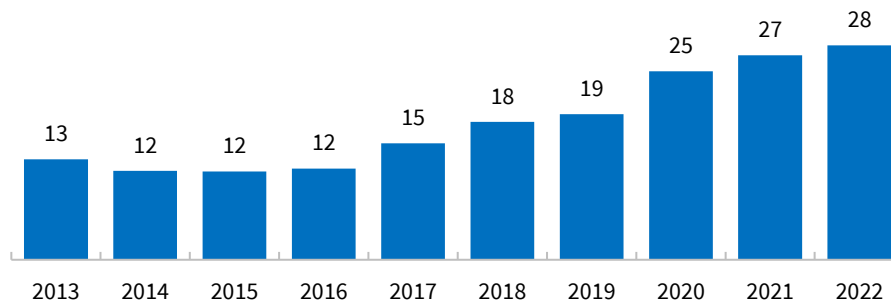
⁴ Sveriges kommuner och regioner, Ekonomirapporten december 2022

Balansomslutning och soliditet

Balansomslutning och soliditet

Kommunkoncernens balansomslutning uppgick per 31 december till 39 562 (38 166) miljoner kronor, vilket är en ökning med 3,7 procent sedan förra årsskiftet. Den växande balansräkningen är en följd av genomförda och pågående investeringar i den kommunala infrastrukturen kopplat till Uppsalas tillväxt och utbyggnad.

Soliditet inkl. pensionsåtaganden, Uppsala kommunkoncern (%)

Figur 14. Soliditet, inklusive pensionsåtaganden (ansvarsförbindelsen) för kommunkoncernen

Soliditet visar betalningsförmågan på lång sikt. I måttet ingår även den pensionsförpliktelse som ligger utanför kommunkoncernens balansräkning, i syfte att visa kommunkoncernens handlingsutrymme på lång sikt.

De senaste årens starka resultat har medfört att det egna kapitalet och därmed soliditeten stärkts. Soliditeten, inklusive pensionsförpliktelsen, uppgick den 31 december 2022 till 28 (27) procent, vilket är en ökning med 1 procentenhet sedan föregående år.

Finansiell uppföljning

Finanspolicy och finansiella riktlinjer sätter ramarna för finansverksamheten

Kommunfullmäktige har fastställt en finanspolicy för Uppsala kommunkoncern. Finanspolicyn utgör det övergripande ramverket och anger inriktningen för finansverksamheten. Till policyn finns finansiella riktlinjer som närmare reglerar ansvarsfördelning, identifierar finansiella risker och anger hur de ska hanteras.

Internbanken

Kommunkoncernens lånebehov hanteras centralt av Uppsala kommuns internbank. Internbanken har bland annat till uppgift att säkerställa finansiering, följa upp och hantera finansiella risker samt att planera koncernens tillgång till likviditet.

En central hantering bidrar till en god intern kontroll, en minskad finansiell risk och att skalfördelar i den finansiella hanteringen tillvaratas. Skalfördelar uppnås bland annat genom ett gemensamt koncernkontosystem där koncernens likviditetsflöden och banktillgodohavanden samordnas.

Internbanken sammanställer löpande prognoser över koncernens likviditet baserat på upprättade prognoser från bolagen och de större investerande nämnderna. Utifrån dessa prognoser planerar och tillgodoser internbanken koncernens likviditetsbehov genom extern upplåning som sedan vidareutlånas utifrån behov. Räntan på internbankens vidareutlåningen till bolagen är marknadsmässig och motsvarar den räntenivå bolagen får låna till i eget namn på marknaden.

Kreditvärdighet

Det internationella kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's betygsätter varje år kommunens kreditvärdighet, så kallad rating. Ratingen ska återspegla kommunkoncernens förmåga att infria sina betalningsåtaganden och finansiella skyldigheter på både kort och lång sikt. Uppsala kommuns långfristiga rating är den näst högsta, AA+, på en skala där AAA är högst. För investerare innebär denna rating att det är förknippat med mycket låg risk att låna ut pengar till Uppsala kommun. Den höga ratingen som bekräftades i november 2022 möjliggör att kommunkoncernen kan erhålla fortsatt fördelaktiga lånevillkor. I samband med att ratingen bekräftades förbättrades också ratingutsikten från stabil till positiv, vilket är ett steg närmare AAA rating.

Upplåning och utveckling av låneskulden

Kommunkoncernens externa upplåning, bruttoskulden, uppgick per 31 december till 17 700 (17 620) miljoner kronor, vilket är en ökning med 80 miljoner kronor jämfört med årets ingång.

Den externa upplåningen hanteras genom olika upplåningsformer och långgivare. Det sker genom egna marknadsprogram där certifikat och obligationer emitteras. Utöver marknadsprogrammen har lån upptagits genom Kommuninvest, Europeiska Investeringsbanken och Nordiska Investeringsbanken. Under året upptogs ett första lån genom Europarådets utvecklingsbank. Andelen obligationslån har minskat till förmån för lån genom Kommuninvest, vilket beror på att Kommuninvests lånevillkor har varit fördelaktiga.

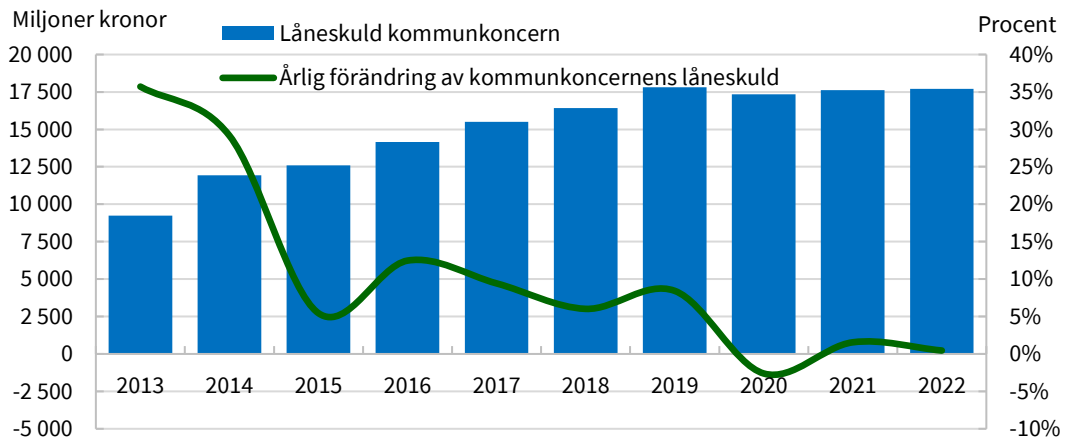
Fördelningen av kommunkoncernens externa låneskuld per 31 december anges i tabellen nedan.

Tabell 12. Externa lån i kommunkoncernen.

Belopp i miljoner kronor	2022-12-31	2021-12-31
Obligationslån	6 200	7 900
Certifikatslån	900	1 050
Lån Kommuninvest	9 600	7 970
Lån Europarådets utvecklingsbank	300	0
Lån Europeiska Investeringsbanken	300	300
Lån Nordiska Investeringsbanken	400	400
Summa	17 700	17 620

Diagrammet nedan visar kommunkoncernens externa skuldutveckling och skuldökningstakt sedan 2013. Låneskuldens utveckling förklaras av genomförda investeringar i kommunkoncernen som delvis har lånefinansierats. De

fastighetsavyttringar som har genomförts sedan 2020 har bidragit till att dämpa låneskuldens utveckling.

Figur 15. Låneskuld kommunkoncern

Kommunfullmäktige har fastställt ett mål om att låneskulden per invånare över tid inte ska öka med mer än fem procent årligen. Låneskulden per invånare för perioden 2020 till utgången av 2022 minskade med i genomsnitt 1,8 procent per år. Låneskulden i absoluta tal har under perioden minskat med i genomsnitt 0,2 procent per år men merparten av minskningen av låneskuld per invånare beror på att befolkningsökningen har varit relativt stor. Per den 31 december uppgick låneskulden per invånare till 73 098 (74 159) kronor. Jämfört med föregående år har låneskulden per invånare minskat med 1 061 kronor.

Nettoskulden, den externa upplåningen med avdrag för banktillgodohavanden och placeringar, uppgick den 31 december till 15 766(15 733) miljoner kronor vilket är en ökning med 33 miljoner kronor jämfört med årets ingång. Den begränsade ökningen betyder att årets investeringar i princip helt har finansierats genom årets starka kassaflöde.

Likviditet och kassaflöde

Kommunkoncernens likviditet har under året fortsatt att vara mycket god och banktillgodohavandena uppgick den 31 december till 1 934 (1 887) miljoner kronor.

Föregående års generella statsbidrag, utbetalda statliga stödpaket och genomförda fastighetsförsäljningar bidrog till att kommunkoncernen gick in i året med god likviditet. Under året har likviditeten fortsatt att stärkas främst genom kommunens starka resultat och att årets investeringar blev lägre än planerat samtidigt som beslutade avyttringar har verkställts. Banktillgodohavandena kommer användas kommande år för att finansiera investeringar som skjutits fram i tid.

Kommunkoncernens sammantagna investeringsverksamhet påverkade kassaflödet med utbetalningar på 2 786 (2 564) miljoner kronor. Rensat för årets försäljningar var utflödet från investeringsverksamheten 3 279 (2 702) miljoner kronor. De pågående investeringar har till stor del finansierats genom det likvidmässiga inflödet från den löpande verksamheten som uppgick till 2 654 (2 841) miljoner kronor.

En del av kassaflödet genereras från kommunens exploateringsverksamhet. Till följd av relativt låga markförsäljningsintäkter samt kostnadsökningar genererar exploateringsverksamheten ett negativt kassaflöde om 178 miljoner kronor jämfört med ett positivt kassaflöde om 260 miljoner kronor föregående år. Av det ingående

kassaflödet om 333 (652) miljoner kronor utgör markförsäljningsintäkterna 173 (538) miljoner kronor vilket till 80 procent härstammar från projektet Rosendal och avser mark för bostadsändamål. Det utgående kassaflödet om totalt 512 (392) miljoner kronor, avser nyanläggning av infrastruktur i utbyggnadsområdena samt markberedning och andra projektkostnader samt övergripande driftskostnader för exploateringsverksamhetens genomförandeorganisation. Största utfallet finns inom projektet Rosendal.

Genomsnittsränta

Riksbanken har under året höjt styrräntan fyra gånger, från 0 procent till 2,5 procent. Den högre styrräntan och förväntan om flera framtida höjningar har bidragit till att de marknadsräntor som påverkar kommunkoncernens ränta vid upplåning stigit markant.

Genomsnittsräntan för kommunkoncernens externa upplåning har ökat från 0,72 procent vid inledningen av året till 1,38 procent per 31 december. Genomsnittsräntan kommer successivt fortsätta att stiga kommande år i takt med att ytterligare upplåning och räntesäkringar sker till betydligt högre nivå än den genomsnittliga räntan.

Riskhantering

Med utgångspunkt i fastställda riktlinjer hanterar internbanken de risker som är förknippade med finansverksamheten. Risker hänförs huvudsakligen till motpartsrisk, ränterisk, finansieringsrisk och likviditetsrisk. Riskerna följs upp löpande och rapporteras till kommunstyrelsen.

Med motpartsrisk menas risken för att drabbas av förluster främst på grund av att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser. Riskerna hanteras genom att ställa krav på motparternas kreditvärdighet samt genom att sprida derivataffärer och banktillgodohavanden på flera motparter. Kommunkoncernen använder derivat, ränteswappar, för att räntesäkra delar av låneskulden. Per 31 december uppgick ingångna swapavtal till 7 510 (7 120) miljoner kronor och motpartsexponeringen är fördelad mellan fem motparter. Även kommunkoncernens banktillgodohavanden är vid årets utgång fördelad mellan flera banker för att reducera motpartsrisken.

Med ränterisk menas risken att förändringar i marknadsräntan påverkar kommunkoncernens räntenetto negativt. Ränterisken uttrycks som genomsnittlig räntebindningstid för den externa skuldportföljen och ska enligt riktlinjerna vara mellan 1,5–4 år. Koncernens genomsnittliga räntebindningstid uppgick per 31 december till 2,53 år jämfört med 2,55 år vid årets inledning. Räntebindningstiden hanteras i samband med upplåning, vilket gör att den varierar över tid.

Med finansieringsrisk menas risken att finansiering inte kan erhållas, eller att den endast kan erhållas till väsentligt högre kostnader, som följd av förändringar på den finansiella marknaden. Enligt riktlinjerna får högst 40 procent av skuldportföljen förfalla inom 12 månader och den genomsnittliga kapitalbindningstiden ska vara minst 2 år. Finansieringsrisken ska också begränsas genom att låneförfallen sprids över tid. Jämfört med föregående årsskifte har förfallostruktur och kapitalbindningstid i stort varit oförändrad vilket har varit i linje med internbankens upplåningsstrategi. Internbanken har arbetat aktivt med att uppnå en jämn fördelning av låneförfallen och andelen förfall inom ett år uppgick per 31 december till 23 (24) procent. Kapitalbindningstiden uppgick till 2,54 år jämfört med 2,50 år vid inledningen av året.

Med likviditetsrisk menas risken att inte ha tillgång till likvida medel för att sköta framtida betalningar. Kommunkoncernen har extra betalningsberedskap i form av checkräkningskrediter och lånelöften om totalt 5 400 (5 400) miljoner kronor. Därtill har banktillgodohavandena under året varit kvar på en hög nivå.

Pensionsåtagande

Åtagandet för pensionsutbetalningar intjänade före 1998 redovisas som en ansvarsförbindelse, i enlighet med kommunal praxis, den så kallade blandmodellen. Detta innebär att kostnaden tas först när utbetalning görs. Årets utbetalning för denna historiska pensionsskuld uppgår till 226 (224) miljoner kronor, motsvarande 1,5 (1,6) procent av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Tabell 10. Pensionsåtagande.

Belopp i miljoner kronor	2020	2021	2022
Avsättningar för pensioner	1 246	1 412	1 520
Upplupen pensionskostnad, individuell del	289	309	319
Pensionsförpliktelse som ansvarsförbindelse	3 701	3 652	3 532
Totalt pensionsåtagande	5 236	5 373	5 371
Placerade pensionsmedel, anskaffningsvärde	657	657	657
Placerade pensionsmedel, marknadsvärde	838	977	913

Storleken på ansvarsförbindelsen nådde sin kulmen 2013 och har sedan dess minskat varje år eftersom amorteringen på skulden har varit betydligt större än ränteuppräknningen. På grund av den ökade inflationen förväntas dock ett tillfälligt trendbrott under 2023–2024 där ansvarsförbindelsen beräknas öka till 3 584 miljoner kronor 2023 och 3 625 miljoner kronor 2024 för att därefter minska igen när inflationen avtar. Även utbetalningarna förväntas öka till 242 miljoner respektive 257 miljoner kronor under de två kommande åren för att sedan successivt avta tills ansvarsförbindelsen är slutbetald omkring 2059.

För 2022 uppgick de totala pensionskostnaderna till 685 (762) miljoner kronor. Den högre kostnaden 2021 berodde på att en engångskorrigerings av pensionsskulden, på grund av ett nytt antagande om längre livslängd, gav en extra kostnad på 65 miljoner kronor.

I början av 2022 slöts en ny pensionsöverenskommelse som kommer att gälla från och med 2023 (AKAP-KR). Den kommer att innebära en ökning av de avgiftsbestämda pensionerna med 1,5 procent av utbetalda löner, men samtidigt kommer de förmånsbestämda pensionerna successivt att avvecklas, vilket innebär att pensionskostnaderna blir betydligt mer förutsägbara för kommunen. I takt med att de förmånsbestämda pensionerna fasas ut kommer avsättningen för pensioner att minska i och med att de avgiftsbestämda pensionerna regleras vid tidpunkten när de tjänas in.

Den höga inflationen förväntas öka kostnaden för den förmånsbestämda pensionen, eftersom förmånen räknas upp med prisbasbeloppet. Detta tillsammans med det nya avtalet gör att kostnaden kommer att öka under 2023 och 2024. För 2023 prognosticeras en kostnad på 1 028 miljoner, en ökning med nästan 50 procent.

Uppsala kommun har gjort avsättningar till en pensionsstiftelse, Uppsala läns pensionsstiftelse, i syfte att minska framtida likviditetsbelastningar genom att erhålla gottgörelse från pensionsstiftelsen när pensionsbetalningar görs. Marknadsvärdet på

kommunens placerade kapital i pensionsstiftelsen uppgick vid slutet av 2022 till 913 (977) miljoner kronor. Minskningen med knappt 7 procent beror på den turbulens på kapitalmarknaderna som bland annat Rysslands invasion av Ukraina orsakat. Trots minskningen av marknadsvärdet täcker pensionsstiftelsen med bred marginal pensionsåtagandet för de pensionärer som Uppsala kommun tryggt genom pensionsstiftelsen, det vill säga personer födda till och med 1944.

Investeringsredovisning

Investeringar och självfinansieringsgrad

Kommunens investeringsbehov drivs i huvudsak av tre faktorer. Att befintliga anläggningar som tjänar kommunens invånare slits och behöver stärkas eller ersättas, att nya önskemål och behov uppstår samt att kommunen växer och investeringar krävs för att möta tillväxten. De behov som avser kommunens befintliga befolkning finansieras i första hand genom befintliga skatter och avgifter. De behov som avser tillväxt och en framtida ökande befolkning ska i första hand bäras av framtida skatteintäkter som befolkningstillväxten skapar samt de försäljningsintäkter som kommunen kan generera genom en aktiv exploateringsverksamhet som förädlar mark, fastigheter och ger finansiella överskott.

I och med att Uppsala växer ökar behovet av kommunal infrastruktur, såsom vägar, broar, bostäder, skolor, vatten- och avfallshantering, anläggningar för idrott, fritid och parkering. Stora delar av de tillväxtdrivna investeringarna sker genom de kommunala bolagen. I Uppsalahem AB och Uppsala vatten och avfall AB finansieras investeringarna fullt ut genom uttag av hyra mot hyresgäst respektive taxa mot abonnenter. I andra kommunala bolag är kommunen den huvudsakliga hyresgästen, exempelvis gäller detta för skolor samt idrotts- och fritidsanläggningar. Dessa kommunala bolags kostnader för drift och investeringar finansieras genom hyresfakturer till kommunen som i sin tur finansierar detta med skatteintäkter.

Investeringarna var högre än föregående år men var på samma nivå som i perioden 2018–2020. Kommunkoncernens investeringar uppgick till 3 366 (2 671) miljoner kronor, 1 466 (718) miljoner kronor för kommunen i förvaltningsform, 1 976 (1 952) miljoner kronor för kommunala bolagen samt 76 miljoner kronor i en eliminering avseende koncerninterna markförvärv. Vid utgången av 2022 uppgick saldot för pågående investeringar i kommunkoncernen till totalt 4 091 (3 710) miljoner kronor. Detta avser investeringar som sträcker sig över flera år och som ännu inte slutförts.

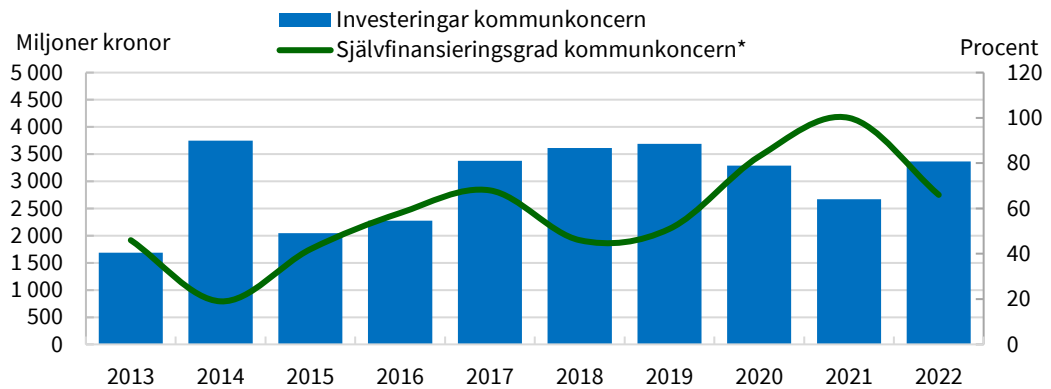
Tabell 13 Investeringar per nämnd och dotterbolag i Uppsala kommun.

Uppsala kommunkoncern - investeringar per nämnd och dotterbolag			
<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Budget 2022	Investerat 2022	Pågående investeringar
Kommunstyrelsen	1 302	1 039	582
Gatu- och samhällsmiljönämnden	618	337	335
Kulturnämnden	39	26	35
Räddningsnämnden	14	14	7
Äldrenämnden	13	13	5
Utbildningsnämnden	50	27	2
Idrotts- och fritidsnämnden	24	8	2
Övriga nämnder	10	3	0
Totalt Uppsala kommun, nämnder	2 069	1 466	969
Uppsala kommun skolfastigheter AB	1 300	899	1 714
Uppsala vatten och avfall AB	620	566	809
Uppsalahem AB	543	237	406
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	315	189	108
Uppsala parkerings AB	130	45	59
Övriga dotterbolag	60	41	31
Totalt Uppsala kommun, aktiebolag	2 968	1 976	3 128
Eliminering interna markförvärv		-76	-6
Totalt Uppsala kommunkoncern	5 037	3 366	4 091

En stor del av kommunens investeringar avsåg strategiska markförvärv på sammanlagt 729 miljoner kronor. Flera större markförvärv har genomförts under året efter långa förvärvsprocesser som inneburit att förvärven förskjutits från tidigare år. Förvärven avsåg framför allt områden i södra och sydöstra Uppsala inför utveckling av de sydöstra stadsdelarna och omfattade även ett kommunkoncerninternt förvärv avseende fastigheter i Gottsunda centrum. Utbyggnad av infrastruktur inom kommunstyrelsens exploateringsverksamhet uppgick till 180 (193) miljoner kronor med största investeringsvolymerna inom Rosendal och Ulleråker. Gatu- och samhällsmiljönämnden investerade totalt 332 (218) miljoner kronor i cykelvägar, utveckling av allmän plats och parker samt reinvesteringar. Bland årets investeringar märks uppförandet av Tullgarnsbron över Fyrisån som beräknas vara klart under 2024 samt ombyggnation av Stora torget till en mer flexibel mötesplats med färdigställande under 2023. Övriga nämnder investerar i inventarier, fordon och annan utrustning till verksamheten. Därutöver investerar kulturnämnden i offentlig konst.

Bland de kommunala bolagens större investeringar märks Uppsalahem AB med 237 (426) miljoner kronor för nyproduktion och förnyelse av sitt bostadsbestånd. Det höga kostnadsläget har inneburit en tydlig inbromsning i investeringstakten och inga nya projekt för nyproduktion har startats under året. Uppsala kommun skolfastigheter AB investerade 899 (933) miljoner kronor för utveckling och förvaltning av förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Uppsala vatten och avfall AB:s arbete med att bygga ut ledningsnätet och öka kapaciteten i VA-anläggningar har medfört investeringar med 566 (385) miljoner kronor. Uppsala kommun arenor och fastigheter AB investerade 189 (225) miljoner kronor med största volymer i de så gott som slutförda investeringarna i ny- och ombyggnation av Stadshuset samt Studenternas.

De största investeringsprojekten presenteras i bilaga 8.

Figur 16 Investeringar och självfinansieringsgraden för kommunkoncernen

I diagrammet ovan redovisas hur investeringarna utvecklats sedan 2013. Investeringarnivån 2014 förklaras av förvärvet av Ulleråker (1 835 miljoner kronor).

Investeringar kräver kapital, eget eller lånat. Den egna finansieringsförmågan mäts som självfinansieringsgrad, det vill säga den andel av en investering som redovisningsmässigt finansieras med egna medel. För 2022 uppgick självfinansieringsgraden till 71 (89) procent vilket är ett resultat av ett starkt redovisat resultat från den löpande verksamheten. För en hållbar tillväxt är det nödvändigt att bibehålla en hög självfinansieringsgrad över tid då räntekostnader i annat fall riskerar att tränga ut annan verksamhet.

Exploateringsverksamheten

Kommunens exploateringsverksamhet i förvaltningsform har varit expansiv under ett stort antal år för att stötta den starka befolkningstillväxten. Områden som Rosendal, Ulleråker, Östra Fyrislund, Östra Sala backe, Jälla/Lindbacken, Gunsta, Fullerö, Kvarngärdet/Råbyleden och Kungsängen är större bostads- och industriområden som under det senaste decenniet mött upp eller nu projekteras för befolkningstillväxten.

Exploateringsverksamheten har under flera år genererat stora resultatöverskott vilket stärkt soliditeten och förmågan att finansiera utbyggnad av infrastruktur såsom vägar och annan allmän plats i tillväxtområdena. Utöver detta krävs investeringar i anläggningar för social infrastruktur såsom bibliotek, idrotts- och fritidsanläggningar, förskolor och skolor samt vatten och avlopp. Investeringarna blir anläggningar i kommunkoncernen som genererar löpande kostnader för avskrivning, ränta och underhåll. Driftkostnaderna finansieras löpande av skatteintäkterna och positiva bidrag från exploateringsverksamheten över tid är viktiga för att ha en självfinansieringsgrad som minskar det externa upplåningsbehovet och exponeringen för ökande räntekostnader.

Det osäkra världsläget och dess inverkan på ekonomin för företag och hushåll har kraftigt påverkat exploateringsverksamheten under 2022. Byggherrar, hushåll och verksamhetsutövare har blivit mer återhållsamma i att genomföra markaffärer och starta byggprojekt. Intäkterna från markförsäljning är därför avsevärt lägre under 2022 än tidigare år och även i förhållande till de antaganden som gjordes före Rysslands invasion av Ukraina. Detta förklarar till del årets resultat för exploateringsverksamheten som är ett underskott om 317 miljoner kronor, att jämföra med föregående års överskott om 342 miljoner kronor. Årets exploateringsverksamhet har genererat markförsäljningsintäkter om motsvarande 181 (538) miljoner kronor. På kostnadssidan inryms ett flertal poster av jämförelsestörande karaktär såsom

nedskrivning, utrangeringar samt värdeminskning av tidigare upparbetade anskaffningskostnader på sammanlagt 83 miljoner kronor och en reservation om 154 miljoner kronor för bidrag till statlig infrastruktur enligt tidigare ingångna avtal.

Resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter

Tabell 14 Resultaträkning

Resultaträkning	Kommunkoncernen			Kommunen		
	Not	Utfall 2022	Utfall 2021	Budget 2022	Utfall 2022	Utfall 2021
Belopp i miljoner kronor						
Verksamhetens intäkter		5 657	5 726	2 774	3 068	3 367
Verksamhetens kostnader	25	-17 914	-16 771	-16 209	-16 714	-15 847
Avskrivningar	3	-1 404	-1 438	-383	-409	-349
Verksamhetens nettokostnader	2	-13 661	-12 483	-13 818	-14 055	-12 828
Skatteintäkter	4	12 700	11 829	12 346	12 700	11 829
Generella statsbidrag och utjämning	5	2 002	2 055	1 752	2 002	2 055
Verksamhetens resultat		1 041	1 401	280	647	1 056
Finansiella intäkter	6	18	62	220	241	197
Finansiella kostnader	7	-258	-167	-186	-187	-103
Resultat efter finansiella poster		800	1 296	315	701	1 150
Årets resultat		800	1 296	315	701	1 150

Tabell 15 Specificerad resultaträkning

Specificerad resultaträkning Uppsala kommun			
Belopp i miljoner kronor	Budget 2022	Bokslut 202212	Bokslut 202112
Verksamhetens intäkter	2 774	3 068	3 367
Försäljningsintäkter		84	55
Taxor och avgifter		577	540
Hyor och arrenden		358	348
Erhållna bidrag		1 288	1 350
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster samt övriga ersättningar och intäkter		528	438
Försäljning av exploateringsfastigheter		173	538
Upplösning av exploateringsersättningar		49	91
Övriga ersättningar, exploateringsverksamhet		10	1
Reavinster från försäljning av anläggningstillgångar		1	5
Verksamhetens kostnader	-16 209	-16 714	-15 847
Lämnade bidrag		-908	-791
Köp av huvudverksamhet		-3 544	-3 355
Löner		-5 686	-5 491
Sociala avgifter, pensioner och övriga kostnader för arbetskraft		-2 442	-2 463
Lokal- och markhyror		-1 700	-1 595
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader		-197	-157
Bränsle, energi och vatten		-89	-97
Material		-672	-548
Inköp av anläggnings/underhållsmaterial mm.		-134	-71
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial		-512	-452
Kontorsmateriel och trycksaker		-26	-25
Övriga tjänster		-1 357	-1 164
Operationell leasing/hyra		-24	-23
Reparation och underhåll		-36	-35
Tele-, IT-kommunikation och postbefordran		-31	-39
Transporter och resor		-273	-227
Konsulttjänster		-272	-246
Övriga främmande tjänster		-330	-268
Inhyrd personal		-169	-125
Övriga tjänster		-222	-201
Anskaffningskostnad försäld exploateringsfastighet		-42	-56
Reaförluster från försäljning av anläggningstillgångar		-89	-80
Förändring av avsättning		11	-49
Avskrivningar	-383	-409	-349
Verksamhetens nettokostnader	-13 818	-14 055	-12 828
Skatteintäkter	12 346	12 700	11 829
Generella statsbidrag och utjämning	1 752	2 002	2 055
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	14 098	14 702	13 884
Verksamhetens resultat	280	647	1 056
Finansiella intäkter	220	241	197
Finansiella kostnader	-186	-187	-103
Finansnetto	35	54	94
Resultat efter finansiella poster	315	701	1 150
Extraordinära poster			
Resultat	315	701	1 150

Tabell 16 Balansräkning

Balansräkning	Kommunkoncernen			Kommunen	
	Not	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor					
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	8, 11	47	64	23	40
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	9, 11	29 553	28 638	6 950	6 130
Maskiner och inventarier	10, 11	4 257	3 979	704	606
Summa materiella anläggningstillgångar		33 811	32 617	7 654	6 736
Finansiella anläggningstillgångar					
Värdepapper och andelar	12	870	858	3 601	3 512
Bostadsrätter		179	181	179	181
Långfristiga fordringar	13, 19	119	98	15 082	14 847
Summa finansiella anläggningstillgångar		1 167	1 138	18 862	18 540
Summa anläggningstillgångar		35 025	33 819	26 539	25 316
Omsättningstillgångar					
Förråd och lager		17	13	16	12
Exploateringsfastigheter	11	563	570	563	570
Kortfristiga fordringar	14	2 024	1 877	6 876	6 427
Kassa och bank		1 934	1 887	1 924	1 878
Summa omsättningstillgångar		4 537	4 347	9 378	8 886
Summa tillgångar		39 562	38 166	35 917	34 203
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat		800	1 296	701	1 150
Resultatutjämningsreserv		660	660	660	660
Övrigt eget kapital		13 151	11 886	11 726	10 636
Summa eget kapital	15	14 611	13 842	13 087	12 445
Minoritetsintresse		-	-	-	-
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	16	1 524	1 416	1 520	1 412
Andra avsättningar	17	953	758	196	53
Summa avsättningar		2 478	2 174	1 716	1 465
Skulder					
Långfristiga skulder					
Obligationslån och skulder till kreditinstitut	18, 19	13 630	13 400	13 030	12 800
Övriga långfristiga skulder	20	1 082	1 029	325	322
Summa långfristiga skulder		14 712	14 429	13 355	13 122
Kortfristiga skulder					
Kortfristiga skulder	21	7 762	7 720	7 759	7 170
Summa kortfristiga skulder		7 762	7 720	7 759	7 170
Summa skulder		22 473	22 149	21 114	20 292
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		39 562	38 166	35 917	34 203
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförliga säkerheter	22	657	673	1 054	1 270
Pensionsförpliktelser som ej upptagits som skuld eller avsättning	23	3 560	3 675	3 556	3 671
Övriga ansvarsförbindelser	24	51	54	43	43

Tabell 17 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	800	1 296	701	1 150
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet				
- korrigeringar av poster som bokförts direkt mot eget kapital	-32	-	-59	-
- avskrivningar (+)	1 401	1 263	390	319
- nedskrivningar (+)	3	175	19	30
- realisationsvinster (-) /-förluster (+) inkl utrangeringar	176	7	87	53
- förändrade avsättningar för pensioner och särskild löneskatt	109	164	108	166
- förändring övriga avsättningar (gjorda +, ianspråktagna -)	195	155	143	28
- övriga ej likviditetspåverkande poster	-	6	-	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	2 652	3 066	1 389	1 745
Förändring i rörelsekapital				
- ökning (-) /minskning (+) av förråd och varulager	-4	3	-4	3
- ökning (-) /minskning (+) av exploateringsfastigheter, kassaflöde från årets verksamhet	7	6	7	6
- ökning (-) /minskning (+) av exploateringsfastigheter, korrigering från tidigare år	-47	-	-47	-
- ökning (-) /minskning (+) av kortfristiga fordringar	-147	-508	-449	-604
- ökning (+) /minskning (-) av kortfristiga skulder ¹	191	274	588	1 776
Förändring i rörelsekapital	1	-226	96	1 181
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	2 654	2 841	1 484	2 927
Investeringsverksamheten				
Förvärv (-)/försäljning (+) av dotterbolag	486	-	-	-
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar (-), kassaflöde från årets verksamhet	-19	-22	-14	-14
Investeringar i materiella anläggningstillgångar (-), kassaflöde från årets verksamhet	-3 296	-2 616	-1 452	-672
Försäljning av materiella anläggningstillgångar (+)	3	117	2	14
Immateriella och materiella anläggningstillgångar, korrigering från föregående år	42	-	42	-
Omklassificering materiella anläggningstillgångar	24	-	24	0
Investeringar i bostadsrätter	-	-32	-	-32
Ökning (-) /minskning (+) av övriga finansiella anläggningstillgångar	-30	-32	-324	-1 119
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar (+)	4	21	4	21
Investeringsverksamhetens kassaflöde	-2 786	-2 564	-1 719	-1 802
Finansieringsverksamheten				
Nyupptagna lån (+)	8 250	7 450	7 650	7 450
Amortering av skuld (-) ¹	-8 170	-7 180	-7 420	-7 970
Ökning (+) /minskning (-) av övriga långfristiga skulder	99	29	50	-28
Finansieringsverksamhetens kassaflöde	179	299	280	-548
Årets kassaflöde	47	576	45	577
Kassa och bank vid årets början	1 887	1 311	1 878	1 301
Kassa och bank vid årets slut	1 934	1 887	1 924	1 878

1 Pro forma, jämförelsevärde 20211231 är korrigerat. Kortfristiga skulder har flyttats från amortering av skuld till ökning/minskning kortfristiga skulder under rörelsekapital.

Not 1 – Redovisningsprinciper

Kommunens årsredovisning är upprättad med utgångspunkt från lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt gällande rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). I den utsträckning rekommendation kräver förtydligande eller om väsentlig avvikelse sker från gällande normering lämnas upplysning nedan.

RKR R4 - Materiella anläggningstillgångar

Uppsala kommun skriver av anläggningstillgångar linjärt utifrån antagen nyttjandeperiod. Kriteriet för anläggningstillgång är inventeringsbarhet/spårbarhet, ett värde om minst ½ basbelopp samt en varaktighet om minst 3 år. Vägd genomsnittlig avskrivningstid (år) per anläggningsgrupp redovisas i not 7-9 i samband med årsredovisning.

Tabell 18 Anläggningstillgångar

Kontogrupp Maskiner och inventarier		Kontogrupp Immateriella	
Maskiner och inventarier	5 - 10 år	Immateriella	3 - 5 år
Byggnads- och markinventarier	5 - 15 år	Kontogrupp Fastigheter	
Fordon	5 år	Verksamhetsfastigheter	10 - 50 år
Specialfordon	10 - 20 år	Publika fastigheter	10 - 50 år
Datorer (undantagsvis)	3 - 5 år	Fastigheter för annan verksamhet	10 - 50 år
Markinventarier/ledningsnät*	10 - 70 år	Fastigheter och anläggningar för affärsverksamhet	10 - 50 år
*Uppsala Vatten och Avfall AB		Övriga fastigheter	10 - 50 år

RKR R5 - Leasing

Vi noterar att en praxisförskjutning pågår där vissa kommuner väljer att redovisa så kallade specialfastigheter som finansiell leasing. Specialfastigheter är exempelvis arenor, sporthallar, skolor, vårdboenden och liknande där tolkning görs att finansiell leasing föreligger även om avtalsvillkoren i sig själva inte motiverar detta. Enligt kommunens nuvarande tolkning av rekommendation 5 och efter genomgång av avtalsregister för befintliga lokalhyresavtal anses finansiell leasing inte föreligga.

Om det i framtiden blir nödvändigt att betrakta specialfastigheter som finansiell leasing ger det relativt stor påverkan på kommunens balansräkning vilket en läsare bör vara uppmärksam på. Att i det arbetet korrekt värdera alla effekter av finansiell leasing är inte enkelt och i de kommuner det gjorts, är det med betydande osäkerhetsintervall. Uppsala kommun väljer istället att uppmärksamma läsaren på förhållandet samt att peka på att helheten, inklusive dotterbolagens fastigheter, beskrivs i koncernredovisningen.

Se även kompletterande text i not 25.

RKR R11 - Extraordinära och jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster i denna årsredovisning utgörs av nedskrivningar, reavinster och reaförluster vid försäljning av anläggningstillgångar, medfinansiering av statlig infrastruktur samt försäljningsintäkter från exploateringsverksamheten, exploateringsavgifter och kostnad för sålda exploateringsfastigheter. Exploateringsverksamhet är inte självklart jämförelsestörande poster enligt RKR, men de höga beloppen och volatiliteten gör att Uppsala kommun likt flera andra kommuner väljer att uppmärksamma dem särskilt.

RKR R16 - Sammanställd redovisning

Syftet med den sammanställda redovisningen, den kommunala motsvarigheten till koncernredovisning, är att ge en sammanfattande bild av kommunens totala ekonomiska ställning och åtaganden. Den omfattar all kommunal verksamhet i den mån kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande, oavsett vilken form den bedrivs i.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att eget kapital i det förvärvade företaget vid förvärvstidpunkten eliminerats. I redovisningen ingår sålunda endast kapital som intjänats efter förvärvet. Med proportionell konsolidering menas att i den sammanställda redovisningen ingår så stor del av dotterföretagets eller intresseföretagets resultat- och balansräkning som svarar mot kommunens ägarandel.

I sammanställd redovisning har konsolideringen skett av boksluten för de civilrättsliga underkoncernerna. Uppskrivning av koncernföretagets materiella anläggningstillgångar återförs före konsolidering. I balansräkning uppdelas de obeskattade reserverna i en del som uppskjuten skatt under avsättningar och i en del under eget kapital.

Tabell 19 Not 2 Verksamhetens nettokostnader

Not 2 Verksamhetens nettokostnader	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Verksamhetens intäkter	5 657	5 726	3 068	3 367
Varav jämförelsestörande poster: ¹				
- realisationsvinster	102	57	1	5
- försäljning av exploateringsfastigheter	181	538	181	538
- övriga intäkter	41	91	41	91
Varav bidrag och ersättningar från staten	903	934	899	918
Verksamhetens kostnader	-17 914	-16 771	-16 714	-15 847
Varav jämförelsestörande poster: ¹				
- realisationsförluster	-168	-80	-89	-80
- anskaffningskostnad såld exploateringsfastighet	-42	-56	-42	-56
- övriga kostnader	-154	-	-154	-
Varav kostnad för räkenskapsrevision ¹	-4	-4	-1	-1
- därav arvode sakkunnigt revisionsstöd ¹	-4	-4	-1	-1
Varav kostnad för övrig revision ¹	-13	-12	-6	-6
- därav arvode sakkunnigt revisionsstöd ¹	-11	-11	-4	-4
Varav avsättningar	-304	-321	-	-
Varav aktuell och uppskjuten skatt	-119	-75	-	-
Avskrivningar	-1 404	-1 438	-409	-349
Varav jämförelsestörande poster:				
- nedskrivning	-21	-205	-19	-30
Verksamhetens nettokostnader	-13 661	-12 483	-14 055	-12 828

¹ I kommunkoncernen har lagstadgad revision jämförts med räkenskapsrevision enligt RKR:s definition. Övrig revision består av förvaltningsrevision, skattekonsultation med mera.

Tabell 20 Not 3 Av- och nedskrivningar

Not 3 Av- och nedskrivningar	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Avskrivning immateriella tillgångar	-9	-10	-5	-7
Avskrivning byggnader och anläggningar	-1 044	-943	-283	-221
Avskrivning maskiner och inventarier	-307	-281	-102	-90
Nedskrivning/återföring byggnader och anläggningar ¹	-21	-204	-19	-30
Summa av- och nedskrivningar	-1 381	-1 438	-409	-349

¹ Nedskrivning värde allmän platsmark Boländerna 10:3 (kommunen).

Tabell 21 Not 4 Skatteintäkter

Not 4 Skatteintäkter	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Preliminär kommunalskatt	12 348	11 523	12 348	11 523
Preliminär slutavräkning innevarande år	278	267	278	267
Slutavräkningsdifferens föregående år	75	38	75	38
Summa skatteintäkter	12 700	11 829	12 700	11 829
Slutavräkning föregående år (kr/invånare)	319	165	319	165
Preliminär avräkning innevarande år (kr/invånare)	1 171	1 143	1 171	1 143

Tabell 22 Not 5 Generella statsbidrag och utjämning

Not 5 Generella statsbidrag och utjämning	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämningsbidrag	1 673	1 585	1 673	1 585
Införandebidrag	78	151	78	151
Regleringsbidrag	655	695	655	695
Kommunal fastighetsavgift	382	367	382	367
Övriga generella statsbidrag	101	101	101	101
Summa statsbidrag och utjämning	2 889	2 898	2 889	2 898
Kostnadsutjämningsavgift	-843	-837	-843	-837
Utjämningsavgift LSS	-44	-6	-44	-6
Summa utjämningskostnader	-887	-843	-887	-843
Summa generella statsbidrag och utjämning	2 002	2 055	2 002	2 055

Tabell 23 Not 6 Finansiella intäkter

Not 6 Finansiella intäkter	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Reavinst finansiella anläggningstillgångar	2	55	2	21
Ränteintäkter koncernföretag	-	-	219	157
Övriga ränteintäkter	15	6	13	5
Övriga finansiella intäkter	2	2	7	13
Summa finansiella intäkter	18	62	241	197

Tabell 24 Not 7 Finansiella kostnader

Not 7 Finansiella kostnader	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Räntekostnader på lån	-210	-136	-139	-72
Finansiell kostnad på pensionsavsättning	-36	-21	-36	-21
Övriga finansiella kostnader	-12	-10	-12	-10
Summa finansiella kostnader	-258	-167	-187	-103

Tabell 25 Not 8 Immateriella anläggningstillgångar

Not 8 Immateriella anläggningstillgångar	Kommunkoncernen			Kommunen		
	Pågående utveckling	Förvärvade immateriella tillgångar	Summa	Pågående utveckling	Förvärvade immateriella tillgångar	Summa
Belopp i miljoner kronor						
Ingående anskaffningsvärde	23	167	190	23	135	158
Årets anskaffning	17	2	19	14	-	14
Årets försäljning/utrangering	-26	-34	-60	-26	-34	-60
Utgående anskaffningsvärde	14	135	150	11	101	112
Ingående ack avskrivning	-	-127	-127	-	-117	-117
Årets försäljning/utrangering	-	33	33	-	33	33
Årets avskrivning	-	-9	-9	-	-5	-5
Utgående ack avskrivningar	-	-103	-103	-	-89	-89
Planenligt restvärde	14	33	47	11	11	23
Genomsnittlig nyttjandeperiod	-	5		-	5	

Tabell 26 Not 9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar – kommunen

Not 9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Kommunen					
	Pågående nyanläggning	Mark-reserv	Verksamhets-fastigheter	Publika fastigheter	Övriga fastigheter	Summa
Belopp i miljoner kronor						
Ingående anskaffningsvärde	988	1 303	434	4 907	449	8 081
Årets anskaffning	-104	583	161	593	14	1 247
Årets försäljning/utrangering	-1	-24	-3	-93	-1	-123
Omklassificering/överföring	-4	52	-78	10	-1	-21
Utgående anskaffningsvärde	879	1 914	513	5 417	462	9 185
Ingående ack. avskrivning	-	-422	-177	-1 204	-148	-1 951
Korr fg års ack avskrivning	-	-	-	-42	-	-42
Årets försäljning/utrangering	-	0	3	59	0	62
Årets avskrivning	-	0	-19	-240	-24	-283
Årets nedskrivning	-	-19	-	-	-	-19
Omklassificering/överföring	-	-	4	-5	0	-1
Utgående ack avskrivningar	-	-441	-189	-1 432	-172	-2 235
Planenligt restvärde	879	1 473	323	3 984	290	6 950
Genomsnittlig nyttjandeperiod	-	-	20	26	20	

Tabell 27 Not 9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar - kommunkoncernen

Not 9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar		Kommunkoncernen	
Belopp i miljoner kronor	Pågående nyanläggning	Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Summa
Ingående anskaffningsvärde	3 244	40 207	43 451
Årets anskaffning	1 327	1 370	2 697
Årets försäljning/utrangering	-69	-979	-1 048
Omklassificering/överföring	-995	981	-15
Utgående anskaffningsvärde	3 507	41 578	45 085
Ingående ack avskrivning	-	-13 520	-13 520
Ingående ack nedskrivning	-	-1 294	-1 294
Årets försäljning/utrangering	-	374	374
Årets nedskrivning	-	-21	-21
Årets avskrivning	-	-1 044	-1 044
Årets avskrivningar på återförd nedskrivning	-	1	1
Omklassificering/överföring	-	-29	-29
Utgående ack avskrivningar och nedskrivningar	-	-15 532	-15 532
Planenligt restvärde	3 507	26 047	29 553
Genomsnittlig nyttjandeperiod			33

Tabell 28 Not 10 Maskiner och inventarier - kommunen

Not 10 Maskiner och inventarier		Kommunen						
Belopp i miljoner kronor	Pågående nyanläggningar	Maskiner	Inventarier	Bilar och Transportmedel	Förbättringsutgifter annans			Summa
				IT	fastighet	Konst		
Ingående anskaffningsvärde	89	77	561	157	102	3	132	1 122
Årets anskaffning	-11	9	160	8	1	4	34	205
Årets försäljning/utrangering	-	-3	-47	-4	-12	-	-	-67
Omklassificering/överföring	-	1	-6	0	0	-	2	-3
Utgående bokfört värde	79	83	668	161	91	7	168	1 257
Ingående ack avskrivning	-	-47	-307	-97	-64	-1	-	-516
Årets försäljning/utrangering	-	3	45	4	12	-	-	64
Årets avskrivning	-	-9	-71	-10	-13	0	-	-102
Omklassificering/överföring	-	0	2	0	-	-	-	1
Utgående ack avskrivningar	-	-53	-332	-103	-64	-2	0	-553
Planenligt restvärde	79	30	336	58	27	5	168	704
Genomsnittlig nyttjandeperiod	-	7	7	11	5	6	-	

Tabell 29 Not 10 Maskiner och inventarier - kommunkoncernen

Not 10 Maskiner och inventarier		Kommunkoncernen	
Belopp i miljoner kronor	Pågående nyanläggning	Maskiner och	Summa
		inventarier	
Ingående anskaffningsvärde	412	5 349	5 762
Årets anskaffning	409	241	650
Årets försäljning/utrangering	-	-252	-252
Omklassificering/överföring	-251	266	16
Utgående bokfört värde	570	5 605	6 175
Ingående ack avskrivning	-	-1 782	-1 782
Årets försäljning/utrangering	-	170	170
Årets avskrivningar	-	-307	-307
Omklassificering/överföring	-	1	1
Utgående ack avskrivningar	-	-1 918	-1 918
Planenligt restvärde	570	3 687	4 257
Genomsnittlig nyttjandeperiod			19

Tabell 30 Not 11 Utgående balanser för exploateringsverksamhetens aktiva projektportfölj

Not 11 Utgående balanser för exploateringsverksamhetens aktiva projektportfölj												
Belopp i tusental kronor												
Huvudprojekt	Anläggningstillgångar			Extern finansiering			Omsättningstillgångar					
	Total investering	Aktiverad investering	Pågående investering	Total finansiering	Aktiverad finansiering	Pågående finansiering	Totala utgifter	Avräkning utgifter	Totala Inkomster	Avräkning inkomster	Pågående exploatering	
Huvudprojekt												
H100096 Ulleråker	66 388	-11 601	54 787	0	0	0	434 331	-66 926	8 438	-3 964	362 931	
H100039 Östra Salabacke	274 125	-190 755	83 370	0	0	0	128 029	-67 435	287 448	-277 883	51 028	
H100173 Busstomten Kungsängen	255	0	255	0	0	0	35 996	0	0	0	35 996	
H100083 Södra Gunsta	70 873	-40 598	30 275	41 666	-33 575	8 091	31 746	-5 933	1 534	0	24 280	
H100041 Rosendal	510 801	-396 902	113 899	70 794	-29 508	41 286	193 145	-135 926	996 953	-959 617	19 884	
H100217 Stadsutveckling i Gottsunda och Valsätra	1 592	0	1 592	0	0	0	16 453	0	0	0	16 453	
H100166 Husbyborg Garverigatan	33 349	-33 347	2	0	0	0	49 686	0	34 324	0	15 363	
H100213 Södra Störvreta	2 344	0	2 344	0	0	0	14 510	0	0	0	14 510	
H100142 Främre Boländerna	1 098	0	1 098	18 653	0	18 653	19 728	1 257	8 385	0	12 601	
H100032 Västra Librobäck	20 529	-16 633	3 896	13 370	-13 370	0	18 444	-10 913	43 347	-43 370	7 554	
H100072 Ambulansen	5 591	0	5 591	0	0	0	4 240	0	0	0	4 240	
H100058 Eriksberg	1 682	0	1 682	0	0	0	4 633	-1 010	1 273	-1 093	3 443	
H100141 Skarholmsvägen	723	0	723	0	0	0	1 973	0	0	0	1 973	
H100555 Uppsala C stadsbyggnad	10	0	10	0	0	0	1 193	0	0	0	1 193	
H100651 Kv Kölen	0	0	0	0	0	0	643	0	0	0	643	
H100646 Grandins backe	10	0	10	0	0	0	537	0	0	0	537	
H100059 Östra Fyrislund	200 440	-189 519	10 921	56 343	-44 591	11 752	78 393	-73 621	659 983	-655 547	336	
H100154 Kv Fjalar	788	0	788	667	0	667	7 150	-4 836	19 181	-16 908	40	
H100273 Börjetull etapp 2	8 025	0	8 025	6 080	0	6 080	15 652	1 645	27 988	-10 700	9	

H100085	Kv Vapenhuset	2 377	0	2 377	1 223	0	1 223	2 061	-2 059	0	0	2
H100040	Kungsängens bostad	108 540	-104 375	4 165	104 254	-104 254	0	66 951	-66 851	116 859	-116 759	0
H100050	Skölsta	98 911	-86 680	12 232	81 558	-77 349	4 209	13 859	-13 234	11 174	-10 550	0
H100055	Gränby centrum södra och västra	42 508	-31 777	10 732	29 807	-22 263	7 544	21 381	-1 754	49 168	-29 541	0
H100076	Majklockan	5 245	0	5 245	0	0	0	1 718	-1 718	49 179	-49 179	0
H100079	Bäcklösa	24 645	-17 872	6 772	17 117	-12 737	4 380	842	-737	241	-136	0
H100081	Kvarngärdet 60:1	14 979	-13 577	1 402	5 250	-4 306	944	15 973	-15 532	62 181	-61 740	0
H100104	Kv Hugin	788	0	788	0	0	0	0	0	0	0	0
H100168	Luthagens strand	7 795	0	7 795	2 150	0	2 150	775	-775	18 342	-18 342	0
H100211	Fullerö	51 723	-50 901	822	56 054	-50 901	5 153	3 294	-3 279	15	0	0
H100214	Fullerö 21:66 verksamhetsområde	6 121	-3 862	2 259	4 898	-2 102	2 796	1 800	-1 473	327	0	0
H100216	Gottsundaskolan	16 763	0	16 763	5 381	0	5 381	2 499	-1 140	13 338	-11 979	0
H100275	Ångkvarnen Skeppskajen	1 034	0	1 034	909	0	909	0	0	0	0	0
H100277	Markförvärv exploatering	844 036	-798 009	46 026	0	0	0	0	0	0	0	0
H100291	Kvarntorget, Kvarngärdet 30:1	766	0	766	281	0	281	0	0	0	0	0
H100358	Kv Munin	9 678	0	9 678	1 980	0	1 980	65	85	818	-668	0
H100556	Korsningen Ulls väg och Ulltuna allé	1 847	0	1 847	0	0	0	0	0	0	0	0
H100082	Kapellgården	38 301	-29 704	8 596	36 644	-29 531	7 113	28 451	-10 160	44 972	-15 415	-11 265
	Projekt (51 st) med pågående anläggnings- eller omsättningstillgång mindre än netto 500 tkr.	419 032	-413 296	5 736	230 407	-213 887	16 519	73 834	-70 697	464 189	-462 167	1 115
Totalt		2 893 714	-2 429 409	464 305	785 487	-638 376	147 110	1 289 984	-553 022	2 919 657	-2 745 559	562 865

Tabell 31 Not 12 Värdepapper och andelar – kommunkoncernen

Not 12 Värdepapper och andelar		Kommunkoncernen	
Belopp i miljoner kronor	2022	2021	
Aktier	16	16	
Värdepapper	9	17	
Andel i pensionsstiftelse	657	657	
Övriga andelar	187	168	
Summa värdepapper och andelar	870	858	

Tabell 32 Not 12 Värdepapper och andelar – kommunen

Not 12 Värdepapper och andelar		Kommunen		
Belopp i tusen kronor	Antal	Nominellt värde	Bokfört värde	Ägarandel (%)
Aktier och andelar				
Uppsala stadshus AB ¹	370 000	1	2 740 377	100
Uppsala Innovation Centre AB	250	25	25	25
Aktier och andelar i dotterföretag			2 740 402	
Svenska Kommunförsäkrings AB	15 936	1	16 272	19,7
Övriga aktier			16 272	
Summa aktier och andelar			2 756 674	
Andel i pensionsstiftelse ²			657 254	
Andel i Kommuninvest			186 593	
Övriga andelar			45	
Summa värdepapper och andelar			3 600 566	

1 Dotterbolag till Uppsala stadshus AB framgår av specifikation nedan.

2 För att möta pensionsåtagandet har 657 (657) miljoner kronor placerats i en pensionsstiftelse. Marknadsvärdet på denna placering uppgick 2022-12-31 till 913 (2021-12-31, 985) miljoner kronor. Angiven ansvarsförbindelse har inte minskats med värdet på pensionsstiftelsen.

Tabell 33 Not 12 Bolag ägda av Uppsala stadshus AB

Bolag ägda av Uppsala stadshus AB					
Belopp i miljoner kronor	Antal	Nominellt värde	Bokfört värde	Ägarandel 2022 (%)	Ägarandel 2021 (%)
Destination Uppsala AB	2 000	0,2	0,4	100	100
Uppsala bostadsförmedling AB	1 000	0,1	7,3	100	100
Uppsalahem AB	1 668	166,8	4 604,1	100	100
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	2 000	0,2	10,2	100	100
Uppsala kommun skolfastigheter AB	10 000	10,0	730,9	100	100
Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB	5 650	56,5	809,0	100	100
Uppsala kommuns fastighets AB	6 000	6,0	166,8	100	100
Uppsala konsert och kongress AB	1 550	1,5	48,0	100	100
Uppsala parkerings AB	50	0,3	21,8	100	100
Uppsala stadshus holding AB	500	0,1	0,1	100	100
Uppsala stadshus holding 2 AB	25 000	0,0	0,0	100	100
Uppsala stadsteater AB	20 560	5,1	80,2	100	100
Uppsala vatten och avfall AB	5 000	5,0	189,2	100	100

Tabell 34 Not 13 Långfristiga fordringar

Not 13 Långfristiga fordringar	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Fordringar investeringsmoms	38	25	-	-
Intern fordran:				
- Uppsalahem AB	-	-	4 550	4 500
- Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	-	-	2 708	2 558
- Uppsala kommuns fastighets AB	-	-	0	150
- Uppsala kommun skolfastigheter AB	-	-	5 200	4 500
- Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB	-	-	220	220
- Uppsala parkerings AB	-	-	80	130
- Uppsala stadshus AB	-	-	380	900
- Uppsala vatten och avfall AB	-	-	1 900	1 850
Övriga fordringar	91	85	55	50
Värdereglering	-11	-11	-11	-11
Summa långfristiga fordringar	119	98	15 082	14 847

Tabell 35 Not 14 Kortfristiga fordringar

Not 14 Kortfristiga fordringar	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Kundfordringar	303	313	180	181
Statsbidragsfordringar och kostnadsersättningar	60	87	60	87
Kommunalskattfordringar	619	267	619	267
Fordringar koncernkonto	-	-	815	679
Utlämnade lån, kortfristig del	-	-	4 222	4 172
Övriga kortfristiga fordringar	509	395	134	202
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	531	816	844	839
Summa kortfristiga fordringar	2 024	1 877	6 876	6 427

Tabell 36 Not 15 Eget kapital

Not 15 Eget kapital	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Ingående balans	11 886	10 958	10 636	10 317
Föregående års resultat	1 296	1 589	1 150	979
Korrigerig av tidigare års resultat ¹	-32	-	-59	-
Årets förändring av resultatutjämningsreserv	-	-660	-	-660
Delsumma	13 151	11 886	11 726	10 636
Resultatutjämningsreserv	660	660	660	660
Årets resultat	800	1 296	701	1 150
Summa eget kapital	14 611	13 842	13 087	12 445

1 I raden korrigerig av tidigare års resultat ingår två rättelser av fel (-59 mnkr) i kommunen samt en koncerneliminering som avslutats i Uppsala stadshus AB (28 mnkr). Rättelser av fel i kommunen avser A) underrapporterad kostnad för tjänstepension för perioden 2009-2021 med ett nuvärdesberäknat belopp motsvarande 1,3 mnkr/år. Rättelse till pensionsadministratör pågår med totalt -17 mnkr. B) uträgning av

aktiverad kreditivränta fram till 2018 med totalt -42 mnkr. Sedan 2019 har i enlighet med RKR:s rekommendation 4 inga kreditivräntor aktiverats. Med denna korrigering rensas även aktiverad kreditivränta från äldre anläggningar, något som tidigare inte bedömts genomförbart men nu möjliggjorts genom ny kunskap.

Tabell 37 Not 16 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Not 16 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Ingående avsättningar pensioner	1 416	1 251	1 412	1 246
Pensionsutbetalningar	-50	-49	-50	-49
Nyintjänad pension	131	129	131	129
Ränte- och basbeloppsuppräknig	36	21	36	21
Ändring av försäkringstekniska grunder	-	67	-	67
Övrigt	-9	-3	-9	-2
Summa pensioner inkl löneskatt	1 524	1 416	1 520	1 412

Tabell 38 Not 17 Andra avsättningar

Not 17 Andra avsättningar	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Uppskjuten skatteskuld	647	523	-	-
Medfinansiering statlig infrastruktur	154	-	154	-
Övriga avsättningar ¹	152	236	42	53
Summa andra avsättningar	953	758	196	53

1 Varav 37 (36) miljoner kronor avser avsättning för framtida avveckling av avfallsanläggning.

Tabell 39 Not 17 Specifikation av medfinansieringsavtal för statlig infrastruktur

Specifikation av avtal för medfinansiering statlig infrastruktur							
Belopp i miljoner kronor	Projekt	Motpart	Genomförande-period	Ingående avsättning 2022	Periodens förändring	Tillägg, nuvärdesberäkn ¹	Utgående
							avsättning 2021
	Avfart E4 Mora stenar	Trafikverket	2023-2028	-	111	13	124
	Trafikplats Gunsta	Trafikverket	2022-2024	-	19	1	20
	Trafikplats Fullerö	Trafikverket	2022-2024	-	9	1	10
	Summa			-	139	15	154

1 Nuvärdesberäkningen baseras på uppräknig av avtalad skuld med entreprenadindex för tid från avtalets tecknande till bokslutsdag. För uppräknig från bokslutsdag fram till antagen utbetalning sker uppräknig med SKR:s prognos för KPIF. Avsättningen justeras årligen med uppdaterad kunskap om verklig kostnadsutveckling och verklig avropstakt.

Tabell 40 Not 18 Obligationslån och skulder till kreditinstitut

Not 18 Obligationslån och skulder till kreditinstitut	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Obligationslån	5 600	5 000	5 600	5 000
Lån i banker och kreditinstitut	8 030	8 400	7 430	7 800
Summa	13 630	13 400	13 030	12 800
Lånens löptider				
andel lån på mellan 1-5 år	94,9%	91,6%	94,6%	91,2%
andel lån på mellan 6-10 år	5,1%	8,4%	5,4%	8,8%
Totalt	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Genomsnittsränta	0,9%	0,4%	0,9%	0,4%

Not 19 Derivat

Kommunen har en skuld om 5 250 (4 170) miljoner kronor med rörlig ränta vilket har säkrats med ränteswappar till fast ränta. Syftet med säkringarna är att eliminera framtida skillnader i kassaflöden avseende betalningar av rörlig ränta. Säkringsförhållandet anses effektivt då de swappar som tecknats har underliggande lån och den faktiskt betalda räntan motsvarar den fixerade målräntan. Härmed kvalificerar derivaten för säkringsredovisning vilket innebär att ingen skuld redovisas för derivat som har ett negativt marknadsvärde och ingen tillgång för derivat som har ett positivt marknadsvärde. Ränteswapparna innehåser endast i syfte att hantera ränterisk i kommunens upplåning så räntekupongerna på derivaten redovisas som en del av räntekostnaderna.

Swapparnas positiva marknadsvärde var 282 (16) miljoner kronor vilket ej återspeglas i balansräkningen då kommunen tillämpar säkringsredovisning. Av årets räntekostnader för upplåning, 139 (72) miljoner kronor, utgjorde swappräntorna 0 (15) miljoner kronor. Av årets ränteintäkter för utlåning, 213 (157) miljoner kronor, utgjorde swappräntorna 1 (4) miljoner kronor.

Genomsnittlig upplåningsränta var 0,82 (0,45) procent inklusive och 0,82 (0,35) procent exklusive ränteswappar. Genomsnittlig räntebindningstid var 2,2 (2,0) år med, och 1,1 (1,4) år utan ränteswappar.

Tabell 41 Not 20 Övriga långfristiga skulder

Not 20 Övriga långfristiga skulder	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Checkräkningskrediter ¹	-	-	-	-
Deponerade medel	-	5	-	5
Förutbetalda anläggningsavgifter VA	522	500	-	-
Skuld för offentliga investeringsbidrag	170	168	170	168
Skuld för exploateringsavgifter	155	149	155	149
Investeringsfond VA och investeringsbidragsfond avfall	114	98	-	-
Parkeringsfriköp	120	109	-	-
Summa övriga långfristiga skulder	1 082	1 029	325	322

1 Beviljad (ej utnyttjad) checkräkningskredit för kommunen är 2 200 mnkr och för kommunkoncernen 2 400 mnkr.

Tabell 42 Not 21 Kortfristiga skulder

Not 21 Kortfristiga skulder	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	4 070	4 220	4 070	4020
Leverantörsskulder	983	924	585	593
Semesterlöne- och övertidsskuld	388	397	352	361
Upplupna sociala avgifter och pension	636	619	629	611
Personalens källskatt	130	127	118	114
Förutbetalda generella statsbidrag	86	-	86	-
Upplupna räntekostnader	157	153	154	142
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	747	859	688	887
Övriga kortfristiga skulder	564	421	1 077	442
Summa kortfristiga skulder	7 762	7 720	7 759	7 170

Tabell 43 Not 22 Panter och därmed jämförliga säkerheter

Not 22 Panter och därmed jämförliga säkerheter	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Borgensförbindelser				
Borgen avseende småhus	-	0	-	0
Borgen mot externa företag och föreningar	51	52	51	52
Borgen mot IFU Arena AB	275	290	275	290
Borgen SKR inköpscentral (Adda AB) ¹	125	125	125	125
Borgensåtagande kommunala bolag				
Uppsala kommun skolfastigheter AB	-	-	600	800
Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB	-	-	3	3
Summa borgensförbindelser	451	467	1 054	1 270
Fastighetsinteckningar	206	206	-	-
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	657	673	1 054	1 270

¹ Pro forma, jämförelsevärde 20211231 är korrigerat med borgensförbindelse Adda AB 125 milj.

KAPITALTÄCKNINGSGARANTI

Uppsala kommun förbinder sig genom en kapitaltäckningsgaranti till Uppsala stadshus AB att täcka eventuella framtida förluster i bolaget. Uppsala stadshus AB har i sin tur lämnat kapitaltäckningsgaranti till samtliga dotterbolag utom Uppsala stadshus holding AB och Uppsala stadshus holding 2 AB.

BORGEN FÖR KOMMUNINVEST I SVERIGE AB

Uppsala kommun har i ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2022-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Uppsala kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2022-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelse till 540 357 miljoner kronor och totala tillgångar till 537 007 miljoner kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelseerna uppgick till 10 837 miljoner kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 10 743 miljoner kronor.

Tabell 44 Not 23 Pensionsförpliktelser

Not 23 Pensionsförpliktelser	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Avtalspensioner som intjänats före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse				
Ingående ansvarsförbindelse inklusive löneskatt	3 652	3 701	3 652	3 701
Årets utbetalningar	-182	-181	-182	-181
Ränte- och basbeloppsuppräknig	84	52	84	52
Ändring av försäkringstekniska grunder	-	92	-	92
Övrigt	1	-3	1	-3
Förändring löneskatt pensionsförpliktelser	-23	-10	-23	-10
Summa ansvarsförbindelser för pensioner intjänade före 1998 inkl. löneskatt¹	3 532	3 652	3 532	3 652
Övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar				
Visstidspension för kommunalråd	24	20	24	20
Pensionsförpliktelser för bolagsstyrelse och ledning	4	4	-	-
Summa övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar	28	24	24	20
Summa pensionsförpliktelser	3 560	3 675	3 556	3 671
Övriga upplysningar avseende pensioner				
Aktualiseringsgrad	98%	98%	98%	98%
Antal förtroendevalda med rätt till vistidspension enl PBF ²	8	8	8	8

1 För att möta pensionsåtagandet har 657 (657) miljoner kronor placerats i en pensionsstiftelse. Marknadsvärdet på denna placering uppgick 2022-12-31 till 913 (2021-12-31, 985) miljoner kronor. Angiven ansvarsförbindelse har inte minskats med värdet på pensionsstiftelsen.

2 I årsredovisningen 2021 kom inte 4 förtroendevalda med, eftersom de ingick i ordinarie pensionsskultsberäkning istället för pensionsskultsberäkning för förtroendevalda. Jämförelsesiffran har nu korrigerats.

Tabell 45 Not 24 Övriga ansvarsförbindelser

Not 24 Övriga ansvarsförbindelser	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
Övriga ansvarsförbindelser				
Avtalat avgångsvederlag för förvaltningschefer	43	43	43	43
Avtalat avgångsvederlag för bolags styrelse och ledning	4	6	-	-
Övriga ansvarsförbindelser	1	1	-	-
Garantiförbindelser	2	3	-	-
Summa övriga ansvarsförbindelser	51	54	43	43

Tabell 46 Not 25 Leasingavtal

Not 25 Leasingavtal	Kommunkoncernen		Kommunen	
	2022	2021	2022	2021
Belopp i miljoner kronor				
OPERATIONELL LEASING				
Årets leasingavgifter				
Lokaler	512	464	1 414	1 325
Bilar och andra transportmedel	45	27	39	27
Kontorsutrustning mm	16	16	14	16
Summa leasingavtal	573	507	1 467	1 369
Framtida leasingavgifter				
inom ett år	525	526	1 474	1 528
senare än ett år men inom fem år	1 337	1 476	3 342	4 218
senare än fem år	966	1 276	2 018	2 504

Komplettering avseende redovisning av operationell och finansiell leasing av lokaler och fastigheter i relation till Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation 5 – Leasing

Om de ekonomiska risker eller fördelar som är förknippade med att äga ett hyresobjekt i allt väsentligt överförs på hyrestagaren är avtalet finansiellt. Nuvärdet av framtida avtalade hyresbetalningar ska då tas upp som en skuld och en leasingtillgång i samband med att avtalet ingås. Leasingtillgången skrivs därefter av linjärt över avtalsperioden medan hyresbetalningarna löpande minskar skulden. Effekten på balansräkningen är omfattande om mångåriga hyresavtal av stora fastigheter klassificeras som finansiella, omslutningen ökar och som konsekvens minskar soliditeten. Effekter i resultaträkningen uppstår också, men mindre betydande.

Ekonomisk risk anses enligt huvudregel i allt väsentligt överförd till hyrestagaren om summan av avtalade hyror motsvarar mer än 80 procent av hyresobjektets verkliga värde. För en lokal eller fastighet uppnås denna brytpunkt normalt efter omkring 25-30 år. Förutom hyresperiodens längd påverkas klassificeringen också av andra villkor i avtalet så som hyresnivå, hyresobjektets livslängd och marknadsvärde, förmånligt avtalade förlängnings- eller utköpsoptioner. Ett hyresavtal som inte är finansiellt - är operationellt.

Koncerninterna hyresavtal (fastigheter som ägs av dotterbolag)

Hyresavtal med dotterbolag betraktas inte som finansiell leasing i rapporteringen för den juridiska personen Uppsala kommun. Huvudskälet är att dotterbolagen bär risken och har uppdraget och kompetensen att äga och förvalta fastigheterna. Kommunen ska ha möjlighet att gå ur hyresavtalen om och när politiken anser att det är lämpligt. Det är då dotterbolagets fulla ansvar att hitta annan hyresgäst alternativt att omvandla eller avyttra fastigheten. I koncernredovisningen som upprättas per augusti och december konsolideras kommunkoncernen, vilket fullt ut illustrerar kommunens ägande av verksamhetsfastigheter.

I linje med ovanstående är avtalen korta, normalt sett 3-5 år. Fastigheterna betraktas som omsättningsbara eftersom Uppsala är en konkurrensutsatt marknad där externa aktörer finns med betydande marknadsandel inom skola, vård och omsorg. En lokal som kommunen inte behöver kan omsättas till externa hyresgäster alternativt omvandlas till annat ändamål eller avyttras. Dotterbolagen har också förmåga att bära risk genom sin hyressättning och kapitalisering.

Koncernexterna hyresavtal (fastigheter som ägs av part utanför den legala koncernen)

Hyresavtal som uppfyller kriterierna enligt RKR R5 redovisas som finansiella avtal, i nuläget bedöms inga sådana hyresavtal finnas.

Ett avtal utmärker sig bland kommunens externa avta, för sin längd och för hyresobjektets storlek. Inhyrningen av stadsbiblioteket och stadsarkivet. Avtalet tecknades 1 juli 2021 till 31 december 2048 med Nasdaq-noterade Fastighets AB Balder som hyresvärd. Trots avtalslängden (27,5 år) bedömdes efter analys att minimileaseavgifterna inte uppgick till 80 procent av fastighetens marknadsvärde.

Bedömningen som kompliceras av svårigheter att fastställa marknadsvärde på fastigheten samt att hyra inkluderar omfattande serviceavgifter så som inre underhåll, el, värme och vatten visade att avtalade minimileasavgifter motsvarade 73 procent av värdet. Denna bedömning styrks av att Fastighets AB Balder i sin årsredovisning 2021 och delårsrapport för januari-september 2022 inte anser sig vara finansiell leasegivare. Framtiden för biblioteksverksamhetens former förefaller även delvis oklara utifrån digitalisering och samhällsförändringar, varför fastigheten i sig inte har särskild signifikans för kommunen, åtminstone inte i ett perspektiv bortom 2048.

Vidare finns ett antal externa avtal som avser förskolor med 20-årig hyresperiod. Avtalen saknar särskilda klausuler kring förlängning och en stor mängd alternativa privata utförare finns. Avtalen har därför betraktats som operationella. Förutom dessa är tecknade hyresavtal korta och uppsägningsbara.

Framåtriktat och konsekvenser

Praxisutvecklingen i kommunsektorn kring redovisning av finansiell leasing är i förändring. Flera kommuner klassificerar och rapporterar fler avtal som finansiella än tidigare, även fastigheter som ägs av dotterbolag. Ett huvudskäl till detta är RKR:s icke normerande idéskrift om redovisning av leasing- och hyresavtal (december 2020). Där pekar RKR på att den troliga avsikten med en inhyrning också utgör grund för klassificering som finansiell leasing och då alltså kan väga tyngre än hyresavtalets juridiska innehåll. För att förstå resonemanget behöver man tänka på så kallade specialfastigheter (exempelvis skolor, vårdboenden och idrottshallar) som ingen annan än kommunen antas kunna hyra enligt RKR:s synsätt.

Konsekvensen av att fullt ut anamma synsättet är att balansomslutningen för juridisk person kommun ökar signifikant när man som Uppsala kommun placerat verksamhetsfastigheter i dotterbolag. Det längst gående exemplet är sannolikt Gävle kommun som har en likande struktur som Uppsala kommun. Konsekvensen i Gävle kommun (juridisk person) är att balansomslutningen 2022 ökat med 3,2 miljarder kronor. Gävle kommun har omkring 100 000 invånare och Uppsala kommun har omkring 240 000 invånare. En approximation baserat på detta indikerar att effekterna i Gävle kommun minst skulle fördubblas i Uppsala kommun. Som beskrivits tidigare finns inga externt hyrda icke uppsägningsbara specialfastigheter i juridisk person Uppsala kommun eller dotterbolag och påverkar följaktligen inte heller redovisningen i dessa.

Värt att tydligt poängtera i detta sammanhang är att Uppsala kommuns samlade ägande av fastigheter, inklusive dotterbolagens specialfastigheter, framgår av kommunkoncernens redovisning som upprättas i delårsrapport per augusti och i denna årsredovisning.

Uppsala kommun följer utvecklingen och har för avsikt att tillämpa gällande normering eller praxis när det sker i ett större urval jämförbara kommuner och blir tydligt att det är rätt väg att gå för att uppnå transparens och jämförbarhet. Effekten av att ogenomtänkt och hastigt tillämpa regelverket fullt ut är omfattande och osäkert varför Uppsala kommun valt att beskriva sin position genom denna text. En läsare av denna årsredovisning uppmanas alltså vara medveten om att kommuner tolkar regelverket kring finansiell leasing olika och att balansräkningen för Uppsala kommun (juridisk person) inte avspeglar tillgångar som hyrs in från dotterbolag vilket däremot koncernbalansräkningen självklart gör. Som skrivits i förarbeten till lag om kommunal bokföring och redovisning (SOU 2016:24 från 2016) och utredningen om en god kommunal hushållning (SOU 2021:75 från 2021) bör jämförelse mellan kommuner ske som jämförelse mellan kommunkoncerner då variationerna i hur man valt att organisera verksamhet och äga tillgångar skiljer sig väsentligt mellan landets 290 kommuner.

Not 26 Upplysning om upprättade särredovisningar

I Uppsala kommunkoncern ingår allmännyttig bostadsverksamhet samt vatten och avfallshantering. Dessa verksamheter omfattas av särslagstiftning i form av Lag (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag respektive Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Lagstiftningen ställer särskilda krav som också ger effekter på redovisningen.

Verksamheterna bedrivs i två från varandra skilda aktiebolag vars fullständiga årsredovisningar återfinns på respektive hemsida, Uppsalahem AB och Uppsala Vatten och Avfall AB. Där finns fullständig information om verksamheternas förutsättningar och redovisningsprinciper genom bland annat årsredovisningar.

Flera av Uppsala kommuns verksamheter är taxefinansierade. Det gäller exempelvis bygglov, tillsyn kring brandskydd, viss tillståndsverksamhet samt tillsynsverksamhet inom miljö-, alkohol, tobak och livsmedelsförsäljning som alla ingår i kommunen i förvaltningsform. Tillämpade taxor motsvarande självkostnad beräknas, beslutas av nämnd och fastställs slutligen av kommunfullmäktige i det årliga mål- och budgetbeslutet. Taxor intäktsredovisas i takt med att bakomliggande tjänst utförts till taxebetalarens förmån.

Tabell 47 Not 27 Koncerninterna förhållanden

Not 27 Koncerninterna förhållanden	Aktieägartillskott		Koncernbidrag	
	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Belopp i miljoner kronor				
Uppsala stadshus AB	154	-	241	326
Destination Uppsala AB	-	-	1	-
Uppsalahem AB	-	154	194	-
Uppsala bostadsförmedling AB	-	-	5	-
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	-	-	-	28
Uppsala kommuns fastighets AB	-	-	72	-
Uppsala kommun skolfastigheter AB	-	-	-	95
Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB	-	-	12	-
Uppsala konsert och kongress AB	-	-	-	41
Uppsala parkerings AB	-	-	38	-
Uppsala stadshus holding AB	-	-	-	0
Uppsala stadsteater AB	-	-	-	0
Uppsala vatten och avfall AB	-	-	-	77
Summa	154	154	326	241

Belopp i miljoner kronor	Lån		Borgen		Räntor
	Borgenär	Gäldenär	Givare	Mottagare	
Uppsala kommun	-19 250	-	-603	-	225
Uppsala stadshus AB	-	1 050	-	-	-16
Uppsalahem AB	-	6 650	-	-	-72
Uppsala bostadsförmedling AB	-	-	-	-	0
Uppsala kommun arenor och fastigheter AB	-	2 950	-	3	-35
Uppsala kommuns fastighets AB	-	150	-	-	-4
Uppsala kommun skolfastigheter AB	-	5 800	-	600	-65
Uppsala kommun utvecklingsfastigheter AB	-	220	-	-	-2
Uppsala konsert och kongress AB	-	-	-	-	0
Uppsala parkerings AB	-	130	-	-	-1
Uppsala stadsteater AB	-	-	-	-	0
Uppsala vatten och avfall AB	-	2 300	-	-	-27
Summa	-19 250	19 250	-603	603	-